

15.4.2024

A9-0184/430

Pakeitimas 430

Adrián Vázquez Lázara

Teisės reikalų komiteto vardu

Pranešimas

Lara Wolters

Įmonių tvarumo išsamus patikrinimas

(COM(2022)0071 – C9-0050/2022 – 2022/0051(COD))

A9-0184/2023

Pasiūlymas dėl direktyvos

–

EUROPOS PARLAMENTO PAKEITIMAI*

Komisijos pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS

DIREKTYVA (ES) 2024/...

... m. ... d.

dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937

ir Reglamentas (ES) 2023/2859

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 50 straipsnio 1 dalį, 50 straipsnio 2 dalies g punktą ir 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

* Pakeitimai: naujas ar pakeistas tekstas žymimas pusjuodžiu kursyvu, o išbrauktas tekstas nurodomas simboliu **■**.

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

¹ OJ L 443, 2022 11 22, p. 81.

kadangi:

- (1) **kaip nurodyta Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 2 straipsnyje**, Sąjunga yra grindžiama **šiomis vertybėmis**: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įtvirtintomis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija). Sąjungos veiksmai tarptautinėje arenoje turėtų būti grindžiami tomis pagrindinėmis vertybėmis, kurios įkvėpė sukurti pačią Sąjungą, taip pat žmogaus teisių visuotinumui ir nedalumu, taip pat pagarba Jungtinių Tautų (JT) Chartijos ir tarptautinės teisės principams. Tokie veiksmai apima besivystančių šalių darnaus ekonominio, socialinio ir aplinkosauginio vystymosi skatinimą;
- (2) **vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 191 straipsniu ir** kaip nustatyta 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikate „Europos žaliasis kursas“, tarp Sąjungos prioritetų yra aukšto lygio aplinkos apsauga ir aplinkos kokybės gerinimas bei pagrindinių Europos vertybių propagavimas. Siekiant šių tikslų turi dalyvauti ne tik valdžios institucijos, bet ir privatūs subjektai, visų pirma įmonės;

- (3) 2020 m. sausio 14 d. komunikate „Tvirta socialinė Europa teisingai pertvarkai užtikrinti“ Komisija įsipareigojo tobulinti Europos socialinę rinkos ekonomiką, kad būtų pasiekta teisinga tvari pertvarka ***užtikrinant, kad nė vienas nebūtų paliktas nuošalyje***. Ši direktyva taip pat prisidės prie Europos socialinių teisių ramsčio, kuriuo remiamos teisės, užtikrinančios tinkamas darbo sąlygas. Ji priskiriama prie Sąjungos politikos ir strategijų dėl deramo darbo skatinimo visame pasaulyje, taip pat pasaulinėse vertės grandinėse, kaip nurodyta 2022 m. vasario 23 d. Komisijos komunikate dėl deramo darbo visame pasaulyje;
- (4) siekiant Sąjungos tvarumo tikslų svarbu tai, kaip elgiasi įmonės visuose ekonomikos sektoriuose, nes Sąjungos įmonės, ypač didžiosios įmonės, yra priklausomos nuo pasaulinių vertės grandinių. Be to, įmonės yra suinteresuotos žmogaus teisių ir aplinkos apsauga, visų pirma, atsižvelgiant į didėjančią vartotojų ir investuotojų susirūpinimą šiomis temomis. Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis jau yra kelios iniciatyvos, kuriomis įmonės skatinamos prisidėti prie į vertę orientuotos pertvarkos;

- (5) esamuose tarptautiniuose atsakingo verslo standartuose nustatyta, kad įmonės turėtų apsaugoti žmogaus teises, ir išdėstyta, kaip jos turėtų spręsti aplinkos apsaugos klausimus visoje savo veikloje ir vertės grandinėse. JT verslo ir žmogaus teisių pagrindiniuose principuose (JT pagrindiniai principai) pripažįstama įmonių atsakomybė atlikti išsamų patikrinimą žmogaus teisių srityje, nustatant neigiamą savo veiklos poveikį žmogaus teisėms, užkertant jam kelią ir jį švelninant, taip pat atsiskaitant už tai, kaip jos reaguoja į tokį poveikį. JT pagrindiniuose principuose teigiama, kad įmonės turėtų vengti pažeisti žmogaus teises ir turėtų reaguoti į neigiamą poveikį žmogaus teisėms, kurį jos padarė, prie kurio jos prisidėjo arba kuris susijęs su jų veikla, jų patronuojamųjų įmonių veikla ir tiesioginiais ar netiesioginiais jų verslo santykiais;

- (6) išsamaus patikrinimo žmogaus teisių srityje sąvoka konkretizuota ir labiau išplėtota Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijose daugiašalėms įmonėms: jose išsamaus patikrinimo taikymo sritis išplėsta, įtraukiant aplinkos apsaugos ir valdymo temas. EBPO rekomendacijos dėl išsamaus patikrinimo atsakingame versle (Rekomendacijos atsakingame versle) ir sektorinės rekomendacijos yra tarptautiniu mastu pripažinti pagrindiniai dokumentai, kuriais nustatyti praktiniai išsamaus patikrinimo veiksmai, siekiant padėti įmonėms nustatyti savo veiklos, *tiesimo* grandinių ir kitų verslo santykių realų ir galimą poveikį ir užkirsti jam kelią, jį švelninti ir atsiskaityti už tai, kaip jos reaguoja į tą poveikį. Išsamaus patikrinimo sąvoka taip pat įtvirtinta rekomendacijomis, kurios pateiktos Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) trišalėje deklaracijoje dėl principų, susijusių su daugiašalėmis įmonėmis ir socialine politika;

- (7) *visų įmonių atsakomybė – gerbti žmogaus teises; šios teisės yra visuotinės, nedalomos, viena nuo kitos priklausomos ir tarpusavyje susijusios;*
- (8) 2015 m. visų JT valstybių narių patvirtinti JT darnaus vystymosi tikslai apima tikslus skatinti tvarų, įtraukų ir darnų ekonomikos augimą. Sąjunga užsibrėžė uždavinį pasiekti JT darnaus vystymosi tikslus. Siekiant šių tikslų prisideda privatusis sektorius;
- (9) *pasaulinėms vertės grandinėms, ypač ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėms, žalingą poveikį daro gamtiniai ar žmogaus sukelti pavojai. Tikėtina, kad sukretimai, susiję su rizika ypatingos svarbos vertės grandinėms, ateityje bus dažnesni ir jų poveikis bus didesnis. Privatusis sektorius galėtų atlikti svarbų vaidmenį skatinant tvarų, įtraukų ir tvarų ekonomikos augimą, kartu vengiant disbalanso vidaus rinkoje. Tai atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu stiprinti įmonių atsparumą susiklosčius nepalankiems scenarijams, susijusiems su jų vertės grandinėmis, atsižvelgiant į išorės poveikį, taip pat į socialinę, aplinkos ir valdymo riziką;*

- (10) tarptautiniuose susitarimuose pagal JT bendrąją klimato kaitos konvenciją, kurių šalys yra Sąjunga ir jos valstybės narės, kaip antai **2015 m. gruodžio 12 d. priimtame Paryžiaus susitarime pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (toliau – Paryžiaus susitarimas)**² ir neseniai priimtame Glazgo klimato pakte, nustatytos konkrečios veiksmų kryptys siekiant kovoti su klimato kaita ir apriboti visuotinį atšilimą iki 1,5 °C. Be konkrečių veiksmų, kurių tikimasi iš visų pasirašiusiųjų šalių, siekiant šių tikslų labai svarbiu laikomas *ir* privačiojo sektoriaus vaidmuo, ypač jo investavimo strategijos;

² ***OJ L 282, 2016 10 19, p. 4.***

- (11) Europos *Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119*³ Sąjunga taip pat teisiškai įsipareigojo iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą ir iki 2030 m. bent 55 proc. sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį. Dėl abiejų šių įsipareigojimų būtina keisti įmonių gamybos ir išteklių įsigijimo būdus. Komisijos tarnybų darbiniam dokumente, pridėtame prie 2020 m. rugsėjo 17 d. Komisijos komunikato „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“ (2030 m. klimato politikos tikslo įgyvendinimo planas), modeliuojami įvairūs išmetamųjų teršalų kiekio sumažinimo lygiai, reikalingi įvairiuose ekonomikos sektoriuose, nors visuose iš jų išmetamą teršalų kiekį reikia labai sumažinti pagal visus scenarijus, kad Sąjunga pasiektų savo klimato srities tikslus. Tame plane taip pat pabrėžiama, kad „pakeitus bendrojo valdymo taisykles ir praktiką, be kita ko, tvaraus finansavimo srityje, bendrovių savininkai ir valdytojai savo veiksmus ir strategijas pirmiausia orientuos į tvarumo tikslus“. Komisijos komunikate „Europos žaliasis kursas“ nustatyta, jog visi Sąjungos veiksmai ir politika turėtų būti sutelkti tam, kad padėtų Sąjungai sėkmingai ir socialiai teisingai pereiti prie tvarios ateities.

³ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

Jame taip pat nustatyta, kad tvarumo aspektas turėtų būti toliau integruojamas į įmonių valdymą. *Europos Parlamento ir Tarybos sprendime (ES) 2022/591⁴ nustatyta Sąjungos veiksmų aplinkos ir klimato srityje pagrindu siekiama paspartinti teisingą, sąžiningą ir įtraukią žaliąją pertvarką, pereinant prie neutralaus poveikio klimatui, tvarios, netoksiškos, efektyviai išteklius naudojančios, atsinaujinančiąja energija grindžiamos, atsparios ir konkurencingos žiedinės ekonomikos, taip pat apsaugoti, atkurti ir gerinti aplinkos būklę, be kita ko, sustabdant ir priešinga linkme pakreipiant biologinės įvairovės nykimo tendenciją;*

⁴ 2022 m. balandžio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/591 dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m. (OL L 114, 2022 4 12, p. 22).

- (12) pagal 2021 m. vasario 24 d. Komisijos komunikatą „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas“, kuriame pristatoma Sąjungos prisitaikymo prie klimato kaitos strategija, naujais investiciniais ir politiniais sprendimais, be kita ko, priimamais tiekimo grandinės valdančių didesnių įmonių, turėtų būti atsižvelgiama į klimato argumentus ir ateities pavojų perspektyvą. Ši direktyva turėtų derėti su ta strategija. Panašiai turėtų būti pasiektas suderinamumas ir su Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/...⁵⁺, kurioje nustatomi aiškūs reikalavimai dėl bankų valdymo taisyklių, įskaitant žinias apie aplinkosauginę, socialinę ir valdymo riziką direktorių valdybos lygmeniu;

⁵ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/..., kuria dėl priežiūros įgaliojimų, sankcijų, trečiųjų valstybių filialų ir aplinkosauginės, socialinės ir valdymo rizikos iš dalies keičiama Direktyva 2013/36/ES (Kapitalo reikalavimų direktyva) (OL C [...], [...], p. [...]).

⁺ OL: prašom tekste įrašyti direktyvos, esančios dokumente PE-CONS 79/23 (2011/0341(COD)), numerį, o išnašoje – tos direktyvos datą, numerį, pavadinimą ir OL nuorodą.

- (13) 2020 m. kovo 11 d. Komisijos komunikate „Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“ (Žiedinės ekonomikos veiksmų planas), 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikate „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (Biologinės įvairovės strategija), 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikate „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (Strategija „Nuo ūkio iki stalo“), 2020 m. spalio 14 d. Komisijos komunikate „Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Aplinkos be toksinių medžiagų kūrimas“ (Cheminių medžiagų strategija), **2021 m. gegužės 12 d. Komisijos komunikate „ES veiksmų planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“**, 2021 m. gegužės 5 d. Komisijos komunikate „Naujosios 2020 m. pramonės strategijos atnaujinimas. Bendrosios rinkos stiprinimas siekiant Europos ekonomikos atsigavimo“, Komisijos požiūryje, vadinamame „Pramonė 5.0“, 2021 m. kovo 4 d. Komisijos komunikate „Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas“ ir 2021 m. vasario 18 d. Komisijos komunikate „Prekybos politikos peržiūra. Atvira, tvari ir ryžtinga prekybos politika“ šalia kitų jų aspektų aptariama ir tvaraus įmonių valdymo iniciatyva;

Šioje direktyvoje nustatyti išsamaus patikrinimo reikalavimai turėtų padėti pasiekti ES veiksmų plane „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“ nustatytus tikslus – sukurti aplinką be toksinių medžiagų, apsaugoti žmonių ir gyvūnų sveikatą bei gerovę ir apsaugoti ekosistemas nuo su aplinka susijusios rizikos ir neigiamo poveikio;

- (14) ši direktyva dera su bendru Komisijos komunikatu dėl 2020–2024 m. ES žmogaus teisių ir demokratijos veiksmų plano. Šiame veiksmų plane nustatytas prioritetas stiprinti Sąjungos pastangas aktyviai skatinti visuotinai įgyvendinti JT pagrindinius principus ir kitas atitinkamas tarptautines gaires, kaip antai EBPO rekomendacijas daugiašalėms įmonėms, be kita ko, sugriežtinant atitinkamus išsamaus patikrinimo standartus;

- (15) Europos Parlamentas 2021 m. kovo 10 d. rezoliucijoje su rekomendacijomis Komisijai dėl įmonėms tenkančios išsamaus patikrinimo prievolės ir įmonių atskaitomybės ragina Komisiją pasiūlyti Sąjungos taisykles dėl visapusiško įmonių išsamaus patikrinimo ***pareigų, numatant pasekmes, įskaitant galimybę taikyti civilinę atsakomybę toms įmonėms, kurios dėl to, kad neatlieka išsamaus patikrinimo, sukelia žalą arba bendrai prie jos prisideda.*** 2020 m. gruodžio 1 d. Tarybos išvadose dėl žmogaus teisių ir deramo darbo pasaulinėse tiekimo grandinėse Komisija paraginta pateikti pasiūlymą dėl tvaraus įmonių valdymo Sąjungos teisinės sistemos, įskaitant tarpsektorinio įmonių išsamaus patikrinimo pareigas pasaulinėse tiekimo grandinėse. Europos Parlamentas 2020 m. gruodžio 2 d. pranešime savo iniciatyva dėl tvaraus įmonių valdymo taip pat ragina išaiškinti direktorių pareigas. 2021 m. gruodžio 21 d. Bendroje deklaracijoje dėl 2022 m. ES teisėkūros prioritetų Europos Parlamentas, Europos Sąjungos Taryba ir Komisija įsipareigojo sukurti žmonėms tarnaujančią ekonomiką ir tobulinti tvaraus įmonių valdymo reglamentavimo sistemą;

- (16) šia direktyva siekiama užtikrinti, kad vidaus rinkoje veikiančios įmonės prisidėtų prie darnaus vystymosi, taip pat ekonomikos ir visuomenės darnumo pertvarkos, nustatydamos su savo veikla, savo *patronuojamųjų įmonių veikla* ir *savo verslo partnerių veikla įmonių veiklos grandinėse* susijusį realų ar galimą neigiamą poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai, *kai reikia – prioritetizuodamos neigiamą poveikį*, užkirsdamos jam kelią ir jį švelnindamos, jį nutraukdamos, kuo labiau sumažindamos *ir atitaisydamos, taip pat užtikrindamos, kad tie, kurie buvo paveikti tokios pareigos nesilaikymo, turėtų teisę kreiptis į teismą ir naudotis teisių gynimo priemonėmis. Šia direktyva nedaromas poveikis valstybių narių atsakomybei gerbti ir saugoti žmogaus teises bei aplinką pagal tarptautinę teisę;*

(17) *šia direktyva nedaromas poveikis pareigoms žmogaus teisių, užimtumo ir socialinių teisių, aplinkos apsaugos ir klimato kaitos srityse pagal kitus Sąjungos teisėkūros procedūra priimtus aktus. Jeigu šios direktyvos nuostatos prieštarauja kito Sąjungos teisėkūros procedūra priimto akto, kuriuo siekiama tų pačių tikslų ir kuriuo nustatomos išsamesnės arba konkretesnės pareigos, nuostatoms, esant kolizijai viršenybė turėtų būti teikiama to kito Sąjungos teisėkūros procedūra priimto akto nuostatoms ir jos turėtų būti taikomos toms konkrečioms pareigoms. Tokios Sąjungos teisėkūros procedūra priimtuose aktuose nustatytos pareigos yra, pavyzdžiui, pareigos, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2017/821⁶, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2023/1542⁷ arba Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2023/1115⁸;*

⁶ 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/821, kuriuo nustatomos alavo, tantalo, volframo, jų rūdų ir aukso iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų Sąjungos importuotojų prievolės dėl išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo (OL L 130, 2017 5 19, p. 1).

⁷ 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB bei Reglamentas (ES) 2019/1020 ir panaikinama Direktyva 2006/66/EB (OL L 191, 2023 7 28, p. 1).

⁸ 2023 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1115 dėl tam tikrų su miškų naikinimu ir alinimu siejamų biržos prekių ir produktų tiekimo Sąjungos rinkai ir jų eksporto iš Sąjungos, kuriuo panaikinimas Reglamentas (ES) Nr. 995/2010 (OL L 150, 2023 6 9, p. 206).

(18) ši direktyva netaikoma pensijų įstaigoms, valdančioms socialinės apsaugos sistemas pagal Sąjungos teisę. Jei valstybė narė, vadovaudamasi Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/2341⁹ 5 straipsniu, nusprendė netaikyti visos tos direktyvos arba jos dalies profesinių pensijų įstaigai, ši direktyva toms profesinių pensijų įstaigoms netaikoma;

⁹ 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2341 dėl profesinių pensijų įstaigų (PPI) veiklos ir priežiūros (OL L 354, 2016 12 23, p. 37).

(19) įmonės turėtų tinkamais veiksmais nustatyti ir įgyvendinti išsamaus patikrinimo priemonės dėl savo veiklos, savo patronuojamųjų įmonių, taip pat savo **tiesioginių ir netiesioginių verslo partnerių** savo **veiklos** grandinėse pagal šią direktyvą. Pagal šią direktyvą iš įmonių neturėtų būti reikalaujama visomis aplinkybėmis užtikrinti, kad neigiamas poveikis niekada nebūtų daromas ar kad jis būtų sustabdytas. Pavyzdžiui, kalbant apie verslo **partnerius**, kai neigiamas poveikis atsiranda dėl valstybės intervencijos, įmonė gali būti nepajėgi pasiekti tokių rezultatų. Todėl pagrindinės pareigos pagal šią direktyvą turėtų būti pareigos imtis priemonių. Įmonė turėtų imtis tinkamų priemonių, kuriomis būtų galima **pasiekti išsamaus patikrinimo tikslus veiksmingai reaguojant į neigiamą poveikį tokiu būdu, kuris būtų proporcingas neigiamo poveikio dydžiui ir tikimybei. Reikėtų atsižvelgti į konkretaus atvejo aplinkybes, neigiamo poveikio pobūdį bei mastą ir atitinkamus rizikos veiksnius, be kita ko, užkertant kelią neigiamam poveikiui ir kuo labiau jį sumažinant**, įmonės **verslo veiklos ir jos veiklos** grandinės, sektoriaus ar geografinės teritorijos, kurioje veikia jos **verslo** partneriai, ypatumus, įmonės galią daryti įtaką savo tiesioginiams ir netiesioginiams verslo **partneriams** ir tai, ar įmonė galėtų padidinti savo galią daryti įtaką;

- (20) šioje direktyvoje nustatytas išsamaus patikrinimo procesas turėtų apimti šešis etapus, apibrėžtus Rekomendacijose dėl išsamaus patikrinimo atsakingame versle, kurios apima įmonėms skirtas išsamaus patikrinimo priemones, kad jos nustatytų neigiamą poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai ir reaguotų į jį. Šis procesas apima šiuos etapus: 1) išsamaus patikrinimo integravimas į įmonės politiką ir valdymo sistemas, 2) neigiamo poveikio žmogaus teisėms ir aplinkai nustatymas ir vertinimas, 3) realaus ir galimo neigiamo poveikio žmogaus teisėms ir aplinkai prevencija, sustabdymas arba kuo didesnis sumažinimas, 4) priemonių veiksmingumo *stebėjimas ir* vertinimas, 5) komunikacija ir 6) žalos atitaisymas;

(21) *siekiant, kad išsamus patikrinimas būtų veiksmingesnis ir kad sumažėtų įmonėms tenkanti našta, įmonės turėtų turėti teisę dalytis ištekliais ir informacija savo atitinkamose įmonių grupėse ir su kitais teisės subjektais. Patronuojančiosioms įmonėms, kurios patenka į šios direktyvos taikymo sritį, turėtų būti leidžiama vykdyti kai kurias išsamaus patikrinimo pareigas ir savo patronuojamųjų įmonių, kurios patenka į šios direktyvos taikymo sritį, vardu, jeigu taip užtikrinamas veiksmingas reikalavimų laikymasis. Tai neturėtų daryti poveikio patronuojamosioms įmonėms, kurioms taikomi naudojimosi priežiūros institucijos įgaliojimais reikalavimai, ir jų civilinei atsakomybei pagal šią direktyvą. Kai patronuojančioji įmonė vykdo kovos su klimato kaita pareigas patronuojamosios įmonės vardu, ta patronuojamoji įmonė turėtų laikytis tų pareigų pagal patronuojančiosios įmonės klimato kaitos švelninimo planą, atitinkamai pritaikytą prie savo verslo modelio ir strategijos. Jei patronuojamoji įmonė neprivalo atlikti išsamaus patikrinimo ir todėl nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, patronuojančioji įmonė, vykdydama savo pačios atliekamo išsamaus patikrinimo pareigas, turėtų įtraukti ir patronuojamosios įmonės veiklą. Jei patronuojamosios įmonės patenka į šios direktyvos taikymo sritį, o patronuojančioji įmonė – ne, joms vis tiek turėtų būti leidžiama dalytis ištekliais ir informacija įmonių grupėje. Tačiau patronuojamosios įmonės turėtų būti atsakingos už šioje direktyvoje nustatytų išsamaus patikrinimo pareigų vykdymą;*

(22) *kai kurių išsamaus patikrinimo pareigų vykdymas grupės lygmeniu neturėtų daryti poveikio patronuojamųjų įmonių civilinei atsakomybei pagal šią direktyvą nukentėjusiuju, kuriems padaryta žala, atžvilgiu. Jeigu tenkinamos civilinės atsakomybės sąlygos, patronuojamoji įmonė galėtų būti laikoma atsakinga už patirtą žalą, neatsižvelgiant į tai, ar išsamaus patikrinimo pareigas vykdė patronuojamoji įmonė ar patronuojančioji įmonė patronuojamosios įmonės vardu;*

(23) *verslo partneriai neturėtų būti įpareigoti atskleisti įmonei, kuri laikosi pagal šią direktyvą nustatytų pareigų, informacijos, kuri laikoma komercine paslaptimi, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/943¹⁰, nedarant poveikio tiesioginių ir netiesioginių verslo partnerių tapatybės atskleidimui, arba esminės informacijos, kurios reikia realiam ar galimam neigiamam poveikiui nustatyti, kai tai būtina ir tinkamai pagrindžiama įmonei nustatytų išsamaus patikrinimo pareigų laikymosi tikslu. Tai neturėtų daryti poveikio verslo partnerių galimybei apsaugoti savo komercines paslaptis taikant Direktyvoje (ES) 2016/943 nustatytus mechanizmus. Verslo partneriai niekada neturėtų būti įpareigoti atskleisti įslaptintos informacijos ar kitos informacijos, kurios atskleidimas keltų pavojų esminiams valstybės saugumo interesams;*

¹⁰ *2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo (OL L 157, 2016 6 15, p. 1).*

- (24) neigiamas poveikis žmogaus teisėms ir aplinkai **gali** būti patiriamas pačių įmonių veikloje, **■** jų patronuojamųjų įmonių veikloje **ir jų verslo partnerių įmonių veiklos** grandinėse, visų pirma žaliavų tiekimo ir gamybos **■** lygmeniu. Siekiant, kad išsamus patikrinimas turėtų reikšmingą poveikį, jis turėtų apimti neigiamą poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai, daromą per **didesnę dalį** gyvavimo **ciklo**, **apimančio** produkto gamybą, **platinimą, transportavimą ir sandėliavimą** arba paslaugų teikimą, **pačių įmonių** veiklos, **jų patronuojamųjų įmonių veiklos ir jų verslo partnerių veiklos jų veiklos** grandinėse lygmeniu;

■

(25) *veiklos grandinė turėtų apimti įmonės pradinės grandies verslo partnerių veiklą, susijusią su įmonės vykdoma prekių gamyba arba paslaugų teikimu, įskaitant žaliavų, produktų ar produktų dalių projektavimą, gavybą, tiekimą, gamybą, transportavimą, sandėliavimą ir tiekimą, produkto ar paslaugos kūrimą, taip pat įmonės galutinės grandies verslo partnerių veiklą, susijusią su produkto platinimu, transportavimu ir sandėliavimu, kai verslo partneriai vykdo tą veiklą įmonės naudai arba įmonės vardu. Ši direktyva neturėtų būti taikoma produkto šalinimui. Be to, pagal šią direktyvą veiklos grandinė neturėtų apimti produkto, kuriam taikoma valstybės narės eksporto kontrolė, t. y. arba eksporto kontrolė pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/821¹¹, arba ginklų, šaudmenų ar karinės paskirties medžiagų eksporto kontrolė pagal nacionalines eksporto kontrolės priemones, po to, kai suteikiamas leidimas eksportuoti produktą, platinimo, transportavimo, sandėliavimo ir šalinimo;*

¹¹ *2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/821, nustatantis Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą (OL L 206, 2021 6 11, p. 1).*

Šią direktyvą papildo kiti teisėkūros procedūra priimti aktai, kuriais reaguojama ir į nepalankų neigiamą poveikį žmogaus teisių ar aplinkos apsaugos srityje. Visų pirma, Reglamentu (ES) 2021/821 nustatomas dvejojo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimas, į jį įtrauktos, inter alia, programinė įranga ir technologijos, kurios gali būti naudojamos kibernetinio stebėjimo tikslais. Pagal šį režimą valstybės narės, visų pirma, turėtų atsižvelgti į riziką, kad tokios prekės bus naudojamos vidaus represijoms arba sunkiems žmogaus teisių ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimams vykdyti. Be to, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/125¹² draudžiamas arba reglamentuojamas, atsižvelgiant į konkretų atvejį, prekių, pavyzdžiui, cheminių medžiagų, kurios naudojamos arba galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti arba kankinimui ir kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ar baudimui, eksportas. Dar daugiau, keliomis kitomis teisėkūros iniciatyvomis siekiama sušvelninti produktų poveikį aplinkai per visą jų gyvavimo ciklą, be kita ko, nustatant ekologinio projektavimo reikalavimus, grindžiamus produktų tvarumo ir žiedžiškumo aspektais.

¹² 2019 m. sausio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/125 dėl prekybos tam tikromis prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti, kankinimui ar kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui (OL L 30, 2019 1 31, p. 1).

Laikantis šios direktyvos turėtų būti lengviau laikytis ir šių kitų teisėkūros procedūra priimtų aktų nuostatų ir tikslų, taip pat pagal juos įgyvendintų taikytinų leidimų nuostatų ir sąlygų. Eksportuotojai, laikydamiesi tų kitų teisėkūros procedūra priimtų aktų, turėtų atsižvelgti į pagal šią direktyvą nustatyto išsamaus patikrinimo išvadas. Šioje direktyvoje apibrėžtas terminas „veiklos grandinė“ nedaro poveikio terminams „vertės grandinė“ arba „tiekimo grandinė“, kaip apibrėžta arba kaip suprantama kituose Sąjungos teisės aktuose;

I

(26) į termino „veiklos grandinė“ apibrėžtį neturėtų būti įtraukta įmonės galutinės grandies verslo partnerių veikla, susijusi su įmonės paslaugomis. Reguluojamųjų finansų įmonių atveju termino „veiklos grandinė“ apibrėžtis neturėtų apimti galutinės grandies verslo partnerių, kurie gauna jų paslaugas ir produktus. Todėl, kalbant apie reguliuojamąsias finansų įmones, ši direktyva turėtų būti taikoma tik jų veiklos grandinės pradinės grandies, bet ne galutinės grandies, daliai;

(27) pagal šią direktyvą *įmonėms, kurios įsteigtos pagal valstybės narės teisę, išsamaus patikrinimo reikalavimai turėtų būti taikomi atvejais, kai jos atitinka tam tikras sąlygas, įskaitant apyvartos ir – tam tikrais atvejais – darbuotojų skaičiaus ribas. Nors tos sąlygos yra susijusios su vienais finansiniais metais, ši direktyva turėtų būti taikoma tik tuo atveju, jei įmonė jas atitiko kiekvienais iš paskutinių dvejų finansinių metų iš eilės, ir nebeturėtų būti taikoma tais atvejais, kai tos sąlygos kiekvienais iš paskutinių dvejų atitinkamų finansinių metų nebetenkinamos. Tas pats taikytina pagal trečiosios valstybės teisę įsteigtoms įmonėms – jos taip pat turėtų atitikti atitinkamą Sąjungos apyvartos kriterijų kiekvienais iš paskutinių dvejų finansinių metų. Siekiant aiškumo ir atsižvelgiant į tai, kad ši direktyva bus pradėta taikyti laipsniškai, kriterijus dėl jos taikymo srities tiek Sąjungos, tiek trečiosios valstybės įmonėms turi atitikti dvejus finansinius metus iš eilės, einančius iki atitinkamų taikymo pradžios datų, nustatytų pagal šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę taisykles.*

Kalbant apie darbuotojų skaičiaus ribas, laikinieji darbuotojai ir darbuotojai, komandiruoti pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB¹³ 1 straipsnio 3 dalies c punktą, turėtų būti įtraukiami apskaičiuojant įmonės laikinojo darbo naudotojos darbuotojų skaičių. Pagal Direktyvos 96/71/EB 1 straipsnio 3 dalies a ir b punktus komandiruoti darbuotojai turėtų būti įtraukiami apskaičiuojant tik siunčiančiosios įmonės darbuotojų skaičių. Apskaičiuojant darbuotojų skaičių reikėtų įtraukti ir kitus darbuotojus, kurių užimtumo formos yra nestandartinės, bet tik tiek, kiek jie atitinka Europos Sąjungos Teisingumo Teismo nustatytus darbuotojo statuso nustatymo kriterijus. Sezoniniai darbuotojai apskaičiuojant darbuotojų skaičių turėtų būti įtraukiami proporcingai mėnesių, kuriais jie įdarbinami, skaičiui.

¹³ ***1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997 1 21, p. 1).***

Apskaičiuojant šioje direktyvoje nurodytas ribas reikėtų įtraukti įmonės filialų, kurie pagal Sąjungos ir nacionalinės teisės aktus yra ne pagrindinėje buveinėje esančios verslo vietos, kurios yra teisiškai priklausomos nuo tos įmonės ir todėl laikomos jos dalimi, darbuotojų skaičių ir apyvartą. Tokių nuostatų taip pat reikėtų taikyti įmonių grupei, jei ribos apskaičiuojamos konsoliduotai. Jei nenurodyta kitaip, tam, kad įmonei būtų taikoma ši direktyva, nurodytos ribos turėtų būti suprantamos kaip ribos, apskaičiuotos individualiai;

- (28) *Sjungoje įsisteigusioms įmonėms, kurių vidutinis darbuotojų skaičius viršijo 1 000 ir pasaulinė grynoji apyvarta viršijo 450 000 000 EUR per paskutinius finansinius metus, už kuriuos buvo ar turėjo būti patvirtintos metinės finansinės ataskaitos, turėtų būti privaloma vykdyti šioje direktyvoje numatytas išsamaus patikrinimo pareigas. Įmonės, Sąjungoje sudariusios franšizės ar licencines sutartis mainais už autorinius atlyginimus su nepriklausomomis trečiųjų valstybių įmonėmis, kai tomis sutartimis užtikrinama bendra tapatybė, bendra verslo koncepcija ir vienodų verslo metodų taikymas ir kai šie autoriniai atlyginimai siekia daugiau kaip 22 500 000 EUR per paskutinius finansinius metus, už kuriuos buvo ar turėjo būti parengtos metinės finansinės ataskaitos, ir su sąlyga, kad įmonės pasaulinė grynoji apyvarta per paskutinius finansinius metus, už kuriuos buvo ar turėjo būti parengtos metinės finansinės ataskaitos, viršijo 80 000 000 EUR, taip pat turėtų vykdyti šioje direktyvoje nustatytas išsamaus patikrinimo pareigas. Tokia pati nuostata taikoma įmonių grupių, kurių įmonės, jas vertinant kartu, tenkina tas sąlygas, pagrindinėms patronuojančiosioms įmonėms. Kalbant apie tokias pagrindines patronuojančiąsias įmones, šioje direktyvoje nustatytas pareigas turėtų vykdyti pagrindinė patronuojančioji įmonė arba (jei jos pagrindinė veikla yra veikiančių patronuojamųjų įmonių akcijų turėjimas ir jei ji nedalyvauja priimančiam valdymui, veiklos ar finansinius sprendimus, darančius poveikį grupei arba vienai ar kelioms jos patronuojamosioms įmonėms) viena Sąjungoje įsteigta veikianči patronuojamoji įmonė, o ne ta pagrindinė patronuojančioji įmonė, laikantis šioje direktyvoje numatytų sąlygų;*

(29) norint visiškai pasiekti šios direktyvos tikslus, kuriais reaguojama į **neigiamą** įmonių veiklos, **jų patronuojamųjų įmonių veiklos** ir **jų verslo partnerių veiklos įmonių veiklos grandinėse** poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai, taip pat turėtų būti įtrauktos trečiųjų valstybių įmonės, vykdančios reikšmingo masto veiklą Sąjungoje. Konkrečiau, ši direktyva turėtų būti taikoma trečiųjų valstybių įmonėms, kurių grynoji apyvarta Sąjungoje per finansinius metus, ėjusius prieš paskutiniuosius finansinius metus, buvo ne mažesnė kaip 450 000 000 EUR. **Įmonės, Sąjungoje sudariusios franšizės ar licencines sutartis mainais už autorinius atlyginimus su nepriklausomomis trečiųjų valstybių įmonėmis, kai tomis sutartimis užtikrinama bendra tapatybė, bendra verslo koncepcija ir vienodų verslo metodų taikymas ir kai šie autoriniai atlyginimai Sąjungoje finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, siekia daugiau kaip 22 500 000 EUR, ir su sąlyga, kad įmonės grynoji apyvarta Sąjungoje finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, viršijo 80 000 000 EUR, taip pat turėtų vykdyti šioje direktyvoje nustatytas išsamaus patikrinimo pareigas. Tokia pati nuostata taikoma įmonių grupių, kurių įmonės, jas vertinant kartu, tenkina tas sąlygas, pagrindinėms patronuojančiosioms įmonėms. Kalbant apie tokias pagrindines patronuojančiąsias įmones, šioje direktyvoje nustatytas pareigas turėtų vykdyti pagrindinė patronuojančioji įmonė arba (jei jos pagrindinė veikla yra veikiančių patronuojamųjų įmonių akcijų turėjimas ir jei ji nedalyvauja priimant valdymo, veiklos ar finansinius sprendimus, darančius poveikį grupei arba vienai ar kelioms jos patronuojamosioms įmonėms) viena Sąjungoje įsteigta veikianti patronuojamoji įmonė, o ne ta pagrindinė patronuojančioji įmonė, laikantis šioje direktyvoje numatytų sąlygų;**

(30) apibrėžiant šios direktyvos taikymo *trečiųjų valstybių* įmonėms sritį, reikėtų rinktis apibūdinantį apyvartos kriterijų, nes juo nustatomas teritorinis ryšys tarp trečiųjų valstybių įmonių ir Sąjungos teritorijos. Apyvarta yra rodiklis, parodantis poveikį, kurį tų įmonių veikla gali turėti vidaus rinkai. Pagal tarptautinę teisę dėl tokio poveikio Sąjungos teisės taikymas trečiųjų valstybių įmonėms yra pateisinamas. Siekiant užtikrinti, kad būtų nustatyta atitinkama tų įmonių apyvarta, turėtų būti taikomi metodai, skirti *trečiųjų valstybių* įmonių grynajai apyvartai apskaičiuoti, kaip nustatyta *Europos Parlamento ir Tarybos* direktyvoje 2013/34/ES¹⁴. Kita vertus, siekiant veiksmingo šios direktyvos vykdymo užtikrinimo, nustatant, kurioms trečiųjų valstybių įmonėms taikytina ši direktyva, neturėtų būti taikoma darbuotojų skaičiaus riba, nes sąvoka „darbuotojai“ šioje direktyvoje yra pagrįsta Sąjungos teise ir negali būti lengvai perkeliama už Sąjungos ribų. Todėl, nesant aiškios ir nuoseklios metodikos, be kita ko, apskaitos sistemose, pagal kurią būtų nustatomas trečiųjų valstybių įmonių darbuotojų skaičius, tokia darbuotojų skaičiaus riba lemtų teisinį netikrumą ir priežiūros institucijoms būtų sunku ją taikyti.

¹⁴ 2013 m. birželio 26 d. *Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB (OL L 182, 2013 6 29, p. 19).*

Sąvoka „apyvarta“ turėtų būti apibrėžiama remiantis Direktyva 2013/34/ES, kurioje jau nustatyti metodai trečiųjų valstybių įmonių grynajai apyvartai apskaičiuoti, nes tarptautinėse apskaitos sistemose apyvartos ir pajamų apibrėžtys taip pat yra panašios. Siekiant užtikrinti, kad priežiūros institucija žinotų, kurios trečiųjų valstybių įmonės Sąjungoje turi reikiamą apyvartą, kad patektų į šios direktyvos taikymo sritį, šia direktyva turėtų būti reikalaujama, kad **trečiosios valstybės įmonės įgaliotasis atstovas arba pati įmonė informuotų** valstybės narės, kurioje trečiosios valstybės įmonės įgaliotasis atstovas nuolat gyvena arba yra įsisteigęs, priežiūros **instituciją** ir (jei skiriasi) valstybės narės, kurioje ta įmonė finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, turėjo didžiąją dalį savo grynosios apyvartos Sąjungoje, priežiūros **instituciją**, kad įmonė patenka į šios direktyvos taikymo sritį. **Jei būtina nustatyti, kurioje valstybėje narėje trečiosios valstybės įmonė turėjo didžiąją dalį savo grynosios apyvartos Sąjungoje, valstybė narė turėtų galėti prašyti Komisijos informuoti valstybę narę apie trečiosios valstybės įmonės grynąją apyvartą Sąjungoje. Komisija turėtų sukurti sistemą, kuri užtikrintų tokių keitimąsi informacija;**

(31) *atsižvelgiant į įmonių, kaip ramsčio kuriant tvarią visuomenę ir ekonomiką, svarbą, labai svarbu nustatyti Sąjungos atsakingo ir tvaraus požiūrio į pasaulines vertės grandines sistemą. Keliose valstybėse narėse priėmus privalomus teisės aktus atsirado poreikis sudaryti vienodas sąlygas įmonėms, kad būtų išvengta susiskaidymo ir būtų užtikrintas teisinis tikrumas vidaus rinkoje veikiančioms įmonėms. Vis dėlto šia direktyva neturėtų būti užkertamas kelias valstybėms narėms nustatyti griežtesnes nacionalinės teisės nuostatas, nukrypstančias nuo nustatytųjų kituose straipsniuose nei 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 10 straipsnio 1 dalyje ir 11 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, atvejais, kai tokiomis nuostatomis gali būti netiesiogiai padidintas tomis 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 10 straipsnio 1 dalimi ir 11 straipsnio 1 dalimi numatytas apsaugos lygis, pavyzdžiui, nuostatas dėl taikymo srities, apibrėžčių, dėl tinkamų realaus neigiamo poveikio atitaisymo priemonių, prasmingo dialogo su suinteresuotaisiais subjektais vykdymo ir dėl civilinės atsakomybės, arba nustatyti konkretesnes nacionalinės teisės nuostatas, susijusias su jų tikslu arba apimama sritimi, pavyzdžiui, nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis reglamentuojamas konkretus neigiamas poveikis arba konkretūs veiklos sektoriai, siekiant užtikrinti skirtingą žmogaus, užimtumo ir socialinių teisių, aplinkos ar klimato apsaugos lygį;*

(32) *šia direktyva siekiama visapusiškai apimti žmogaus teises, įskaitant visus penkis pagrindinius principus ir teises darbe, kaip apibrėžta 1998 m. TDO deklaracijoje dėl pagrindinių principų ir teisių darbe.* Siekiant prasmingai prisidėti prie perėjimo prie darnesnio vystymosi, išsamus patikrinimas pagal šią direktyvą turėtų būti atliekamas atsižvelgiant į neigiamą poveikį asmenų **■** žmogaus teisėms dėl vienos iš teisių **■**, įtvirtintų šios direktyvos *priedo I dalies 1 skirsnyje nurodytuose tarptautiniuose dokumentuose*, pažeidimo. Terminas „pažeidimas“ turėtų būti aiškinamas pagal *tarptautinę žmogaus teisių teisę*. Siekiant užtikrinti visapusišką žmogaus teisių aprėptį, *žmogaus teisių pažeidimas*, konkrečiai *nenurodytas šios direktyvos priedo I dalies 1 skirsnyje, kurį gali daryti įmonė ar teisės subjektas ir* kuriuo tiesiogiai kenkiama teisiniam interesui, saugomam *pagal šios direktyvos priedo I dalies 2 skirsnyje išvardytus žmogaus teisių srities dokumentus*, taip pat turėtų būti priskiriamas prie neigiamo poveikio žmogaus teisėms, kuriam taikoma ši direktyva, su sąlyga, kad atitinkama įmonė būtų galėjusi pagrįstai numatyti tokio *žmogaus teisių* pažeidimo riziką, *atsižvelgdama į visas svarbias konkrečius atvejo aplinkybes, įskaitant įmonės verslo veiklos pobūdį ir mastą, jos veiklos grandinę, ekonomikos sektorių ir geografinį* bei veiklos vykdymo kontekstą.

Išsamus patikrinimas taip pat turėtų apimti neigiamą poveikį aplinkai, atsirandantį pažeidus vieną iš draudimų ir pareigų, *išvardytų šios direktyvos I priedo II dalyje, taip pat neigiamą poveikį, atsirandantį pažeidus vieną iš draudimų, išvardytų šios direktyvos priedo I dalies 15 ir 16 punktuose, atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus, susijusius su tame priede išvardytų dokumentų nuostatomis. Tie draudimai ir pareigos turėtų būti aiškinami ir taikomi laikantis tarptautinės teisės ir Sąjungos aplinkos teisės bendrųjų principų, kaip nustatyta SESV 191 straipsnyje. Tie draudimai apima draudimą sukelti bet kokią išmatuojamą aplinkos būklės blogėjimą, pavyzdžiui, kenksmingą dirvožemio būklės pokytį, vandens ar oro taršą, kenksmingų teršalų išmetimą, pernelyg didelį vandens suvartojimą, žemės degradaciją ar kitokį poveikį gamtos ištekliams, pavyzdžiui, miškų naikinimą, kuris iš esmės kenkia gamtiniam maisto produkcijos palaikymo ar gamybos ištekliams arba dėl kurio asmeniui užkertama prieiga prie saugaus ir švaraus geriamojo vandens, arba kuris apsunkina asmens galimybes naudotis sanitarine infrastruktūra arba ją sunaikina, arba kuris sukelia žalą asmens sveikatai, saugai, įprastam žemės naudojimui ar teisėtai įgytai nuosavybei, arba kuris daro didelį neigiamą poveikį ekosisteminei paslaugoms, kuriomis ekosistema tiesiogiai ar netiesiogiai prisideda prie žmonių gerovės.*

Siekiant įvertinti, ar ekosisteminėms paslaugoms padaryta žala yra reikšminga, reikėtų atsižvelgti į šiuos elementus, kai aktualu: paveiktos aplinkos pirminę būklę, tai, ar žala yra ilgalaikė, vidutinės trukmės ar trumpalaikė, žalos išplitimą ir žalos grįžtamumą. Todėl išsamaus patikrinimo reikalavimai pagal šią direktyvą turėtų padėti išsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę ir pagerinti aplinkos, visų pirma oro, vandens ir dirvožemio, būklę, be kita ko, geriau apsaugoti žmogaus teises. Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais būtų iš dalies pakeistas šios direktyvos I priedas 3 straipsnio 2 dalyje nustatytais tikslais, be kita ko, įtraukiant nuorodą į 1981 m. TDO konvenciją dėl darbuotojų saugos ir sveikatos (Nr. 155) ir 2006 m. TDO konvenciją dėl darbuotojų saugos ir sveikatos gerinimo skatinimo koncepcijos (Nr. 187), kurios yra TDO pagrindinių dokumentų dalis, kai tik jas bus ratifikavusios visos valstybės narės;

(33) *priklausomai nuo aplinkybių, įmonėms gali tekti svarstyti papildomų standartų galimybę. Pavyzdžiui, atsižvelgdamos į konkrečias aplinkybes ar tarpusavyje susijusius veiksnius, įskaitant, be kita ko, lytį, amžių, rasę, etninę kilmę, klasę, kastą, švietimą, migracijos statusą, negalią, taip pat socialinį ir ekonominį statusą, laikydamosi lyčiai ir kultūros požiūriu atžvalgaus požiūrio į išsamų patikrinimą, įmonės turėtų skirti ypatingą dėmesį bet kokiam konkrečiam neigiamam poveikiui asmenims, kuriems tiek individualiai, tiek kaip tam tikrų grupių ar bendruomenių (įskaitant čiabuvių tautas, saugomas pagal JT deklaraciją dėl čiabuvių tautų teisių) nariams gali kilti didesnė rizika dėl jų marginalizacijos, pažeidžiamumo ar kitų aplinkybių, be kita ko, kiek tai susiję su laisvu, išankstiniu ir informacija grindžiamu sutikimu. Tai darant įmonėms gali reikėti, kai aktualu, atsižvelgti į tarptautinius dokumentus, pavyzdžiui, Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo, Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir Neįgaliųjų teisių konvenciją;*

- (34) *įmonės taip pat turėtų būti atsakingos už savo įtakos panaudojimą siekiant prisidėti prie tinkamo gyvenimo lygio užtikrinimo veiklos grandinėse. Tai suprantama kaip pareiga garantuoti pragyvenimą užtikrinančių darbo užmokestį darbuotojams ir pragyvenimą užtikrinančias pajamas savarankiškai dirbantiems asmenims ir smulkiesiems žemės savininkams mainais už jų atliekamą darbą ir vykdomą gamybą;*
- (35) *šioje direktyvoje bendros sveikatos koncepcija, kaip ją pripažįsta Pasaulio sveikatos organizacija, pripažįstama integruotu ir vienijančiu požiūriu, kuriuo siekiama tvariai subalansuoti ir optimizuoti žmonių ir gyvūnų ir ekosistemų sveikatą. Pagal bendros sveikatos koncepciją pripažįstama, kad žmonių, naminių ir laukinių gyvūnų, augalų ir platesnės aplinkos, įskaitant ekosistemas, sveikata yra susijusi glaudžiais tarpusavio ryšiais ir priklauso viena nuo kitos. Todėl tikslinga nustatyti, kad išsamus patikrinimas aplinkos apsaugos srityje turėtų apimti siekį išvengti aplinkos būklės blogėjimo, sukeliančio neigiamą poveikį sveikatai, pvz., epidemijas, ir juo turėtų būti paisoma teisės į švarią, sveiką ir tvarią aplinką;*

- (36) *neigiamas poveikis žmogaus teisėms ir aplinkai gali būti tarpusavyje susijęs su tokiais veiksniais kaip korupcija ir kyšininkavimas arba būti sustiprintas tokiais veiksniais. Tai gali reikėti, kad įmonės, atlikdamos išsamų patikrinimą žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos srityse, atsižvelgtų į šiuos veiksnius, nuosekliai laikydamosi JT konvencijos prieš korupciją;*
- (37) *vertinant neigiamą poveikį žmogaus teisėms, įmonėms yra prieinamos gairės, kuriose parodyta, kokį poveikį jų veikla gali turėti žmogaus teisėms ir koks įmonių elgesys yra draudžiamas pagal tarptautiniu mastu pripažintas žmogaus teisių normas. Tokios gairės įtrauktos, pavyzdžiui, į JT ataskaitų teikimo pagrindinius principus ir į aiškinamąjį vadovą „Įmonių atsakomybė gerbti žmogaus teises“;*

(38) siekiamas atlikti tinkamą savo veiklos, savo patronuojamųjų įmonių **veiklos** ir savo **verslo partnerių veiklos įmonių veiklos grandinėse** išsamų patikrinimą žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos srityse, įmonės, kurioms taikoma ši direktyva, turėtų integruoti išsamų patikrinimą į savo politiką **ir rizikos valdymo sistemas**, nustatyti, **įvertinti ir prireikus prioritetizuoti** galimą ir realų neigiamą poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai, užkirsti tokiam poveikiui kelią, jį švelninti, taip pat jį nutraukti ir kuo labiau sumažinti jo mastą, **numatyti realaus neigiamo poveikio atitaisymą, vykdyti prasmingą dialogą su suinteresuotaisiais subjektais**, nustatyti ir taikyti **pranešimo mechanizmą ir** skundų nagrinėjimo procedūrą, stebėti priemonių, kurių imamasi pagal šioje direktyvoje nustatytus reikalavimus, veiksmingumą ir viešai informuoti apie savo išsamų patikrinimą. Siekiant užtikrinti aiškumą įmonėms, šioje direktyvoje visų pirma reikėtų aiškiai skirti veiksmus, kuriais užkertamas kelias galimam neigiamam poveikiui arba jis švelninamas ar nutraukiamas arba, jei tai neįmanoma, **realaus neigiamo poveikio mastas** kuo labiau sumažinamas;

- (39) siekiant užtikrinti, kad išsamus patikrinimas būtų įmonių **politikos ir rizikos valdymo sistemų** dalis, ir laikantis atitinkamos tarptautinės sistemos, įmonės turėtų integruoti išsamų patikrinimą į **savo atitinkamą politiką bei rizikos valdymo sistemas ir visais atitinkamais veiklos lygmenimis** ir būti įdiegusios išsamaus patikrinimo politiką. Išsamaus patikrinimo **politika turėtų būti parengta prieš tai pasikonsultavus su įmonės darbuotojais bei jų atstovais ir į ją** turėtų būti įtrauktas įmonės išsamaus patikrinimo metodo, be kita ko, ilguoju laikotarpiu, aprašymas, elgesio kodeksas, kuriame aprašomos taisyklės ir principai, kurių turi būti laikomasi įmonėje ir jos patronuojamosiose įmonėse **ir, kai aktualu, kurių turi laikytis įmonės tiesioginiai ar netiesioginiai verslo partneriai,** taip pat procesų, įdiegtų siekiant **integruoti išsamų patikrinimą į atitinkamą politiką ir jį** įgyvendinti, aprašymas, įskaitant priemones, kurių imtasi siekiant patikrinti, ar laikomasi elgesio kodekso, ir išplėsti jo taikymą įtraukiant **verslo partnerius. Išsamaus patikrinimo politika turėtų užtikrinti rizika grindžiamą išsamų patikrinimą.** Elgesio kodeksas turėtų būti taikomas visoms susijusioms įmonių funkcijoms ir operacijoms, įskaitant įsigijimo, **įdarbinimo ir pirkimo** sprendimus. **Šios direktyvos tikslais turėtų būti suprantama, kad darbuotojai apima laikinuosius darbuotojus ir kitus darbuotojus, kurių užimtumo formos yra nestandartinės, jeigu jie atitinka ESTT nustatytus darbuotojo statuso nustatymo kriterijus;**

- (40) siekdamas įvykdyti išsamaus patikrinimo pareigas, įmonės turi imtis tinkamų priemonių neigiamam poveikiui nustatyti, užkirsti jam kelią, jį nutraukti, ***kuo labiau sumažinti ir jį atitaisyti, taip pat prasmingam dialogui su suinteresuotaisiais subjektais viso išsamaus patikrinimo proceso metu vykdyti***. Sąvoka „***tinkamos priemonės***“ turėtų reikšti ***priemonės, kuriomis galima pasiekti išsamaus patikrinimo tikslus veiksmingai reaguojant į neigiamą poveikį tokiu būdu, kuris yra proporcingas neigiamo poveikio dydžiui bei tikimybei ir yra pagrįstai prieinamas įmonei, atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, įskaitant neigiamo poveikio pobūdį bei mastą ir atitinkamus rizikos veiksnius. Jei būtinos informacijos, be kita ko, informacijos, kuri laikoma komercine paslaptimi, negalima pagrįstai gauti dėl faktinių ar teisinių kliūčių, pavyzdžiui, dėl to, kad verslo partneris atsisako pateikti informaciją ir nėra teisinio pagrindo užtikrinti, kad jis ją pateiktų, tokių aplinkybių negalima traktuoti įmonės nenaudai, tačiau įmonės turėtų būti galėti paaiškinti, kodėl tokios informacijos negalima gauti, ir turėtų imtis būtinų ir pagrįstų veiksmų jai kuo greičiau gauti;***

- (41) pagal šioje direktyvoje numatomas išsamaus patikrinimo pareigas įmonė turėtų nustatyti ***ir įvertinti*** realų arba galimą neigiamą poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai. Kad neigiamas poveikis galėtų būti visapusiškai nustatytas ***ir įvertintas***, toks nustatymas ***ir įvertinimas*** turėtų būti grindžiamas kiekybine ir kokybine informacija, ***įskaitant atitinkamus suskirstytus duomenis, kuriuos įmonė gali pagrįstai gauti. Įmonės turėtų naudotis tinkamais metodais ir ištekliais, įskaitant viešas ataskaitas.*** Pavyzdžiui, įmonė dėl neigiamo poveikio aplinkai turėtų gauti informacijos apie pirmines sąlygas didesnės rizikos vietose ar objektuose, esančiuose ***jos*** veiklos grandinėse. ***Vykdydamos pareigą nustatyti neigiamą poveikį, įmonės turėtų imtis tinkamų priemonių savo pačių veiklos, savo patronuojamųjų įmonių veiklos ir, kai tai susiję su jų veiklos grandinėmis, savo verslo partnerių veiklos sąrašui sudaryti, kad būtų nustatytos bendros sritys, kuriose neigiamas poveikis yra labiausiai tikėtinas ir būtų didžiausias. Remdamosi to sudaryto sąrašo rezultatais, įmonės turėtų nuodugniai įvertinti savo pačių veiklą, savo patronuojamųjų įmonių veiklą ir, kai tai susiję su jų veiklos grandinėmis, savo verslo partnerių veiklą srityse, kuriose, kaip buvo nustatyta, neigiamas poveikis yra labiausiai tikėtinas ir būtų didžiausias.***

Nustatydamą ir vertindamą neigiamą poveikį, įmonė, remdamasi bendru įvertinimu, turėtų atsižvelgti į galimus svarbius rizikos veiksnius, įskaitant įmonės lygmens rizikos veiksnius, pavyzdžiui, į tai, kad verslo partneris nėra įmonė, kuriai taikoma ši direktyva, su verslo veikla susijusius rizikos veiksnius, geografinės ir kontekstinės rizikos veiksnius, pavyzdžiui, teisėsaugos veiksmų lygį neigiamo poveikio rūšies atžvilgiu, produkto ir paslaugos rizikos veiksnius ir sektoriaus rizikos veiksnius. Nustatydamos ir vertindamos neigiamą poveikį, įmonės taip pat turėtų nustatyti ir įvertinti verslo partnerio verslo modelio ir strategijų, įskaitant prekybos, įsigijimo ir kainodaros praktiką, poveikį. Siekiant sumažinti dėl prašymų pateikti informaciją atsirandančią naštą mažesnėms įmonėms, kai informaciją, reikalingą neigiamam poveikiui nustatyti, galima gauti iš verslo partnerių įvairiuose jų veiklos grandinių lygmenyse, įmonės turėtų neprašyti pernelyg daug informacijos iš verslo partnerių, kurie patys nekelia neigiamo poveikio rizikos, ir verčiau tiesiogiai prašyti, kai pagrįsta, išsamios informacijos iš tų verslo partnerių veiklos grandinių lygmenyse, kurių atveju, remiantis sudarytu sąrašu, galimas ar realus neigiamas poveikis yra labiausiai tikėtinas.

Neigiamo poveikio nustatymas turėtų apimti dinamišką ir reguliariai atliekamą žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos konteksto vertinimą – nepagrįstai nedelsiant po to, kai įvyksta reikšmingas pokytis, bet ne rečiau kaip kas 12 mėnesių, per visą veiklos ar santykių gyvavimo ciklą ir kai esama pagrįstų priežasčių manyti, kad gali kilti naujos rizikos. Reikšmingas pokytis turėtų būti suprantamas kaip pačios įmonės veiklos, jos patronuojamųjų įmonių ar verslo partnerių veiklos, teisinės ar verslo aplinkos status quo pokytis arba bet koks kitas esminis įmonės padėties ar jos veiklos aplinkybių pasikeitimas. Reikšmingų pokyčių pavyzdžiai galėtų būti atvejai, kai įmonė pradeda veikti naujame ekonomikos sektoriuje ar geografinėje vietovėje, pradeda gaminti naujus produktus arba keičia esamų produktų gamybos būdą naudodama technologiją, kuri gali turėti didesnę neigiamą poveikį, arba keičia savo įmonės struktūrą atlikdama restruktūrizavimą, susijungimus ar įsigijimus. Pagrįstų priežasčių manyti, kad esama naujos rizikos, gali atsirasti skirtingais būdais, be kita ko, kai apie neigiamą poveikį sužinoma iš viešai prieinamos informacijos, palaikant dialogą su suinteresuotaisiais subjektais arba iš pranešimų. Jei, nepaisant to, kad ėmėsi tinkamų priemonių nustatyti neigiamą poveikį, įmonė neturi visos būtinos informacijos apie savo veiklos grandinę, jos turėtų galėti paaiškinti, kodėl šios informacijos nebuvo galima gauti, ir turėtų imtis būtinų ir pagrįstų veiksmų, kad kuo greičiau ją gautų;

(42) *konflikto paveiktose ir didelės rizikos zonose, kaip apibrėžta pagal Reglamentą (ES) 2017/821, žmogaus teisių pažeidimų tikimybė yra didesnė ir jie gali būti sunkūs. Įmonės, integruodamos išsamų patikrinimą į savo politiką ir rizikos valdymo sistemas, turėtų į tai atsižvelgti, kad užtikrintų, jog elgesio kodeksai ir procesai, įdiegti siekiant įgyvendinti išsamų patikrinimą, būtų pritaikyti konflikto paveiktoms ir didelės rizikos zonoms, nuosekliai laikydamosi tarptautinės humanitarinės teisės, kaip nustatyta 1949 m. Ženevos konvencijose ir jų papildomuose protokoluose. Atlikdamos nuodugnius vertinimus, kurie yra nustatymo ir vertinimo proceso dalis, įmonės, imdamosi tinkamų priemonių užkirsti kelią nustatytam neigiamam poveikiui, jį sušvelninti, nutraukti ir kuo labiau sumažinti, taip pat palaikydamos dialogą su suinteresuotaisiais subjektais, turėtų atsižvelgti į tai, kad tokios situacijos yra konkretūs geografinės ir kontekstinės rizikos veiksniai. Šiuo tikslu įmonės gali remtis Komisijos gairėmis dėl rizikos veiksnių, susijusių su konflikto paveiktomis ir didelės rizikos zonomis, vertinimo, kuriose turėtų būti atsižvelgta į JT vystymosi programos gaires „Griežtesnis išsamaus patikrinimas žmogaus teisių srityje įmonėms vykdant veiklą konflikto paveiktomis aplinkybėmis. Vadovas.“;*

I

- (43) *ši direktyva neturėtų daryti poveikio taisyklėms dėl profesinės paslapties, taikomoms advokatams ar kitiems sertifikuotiems specialistams, kurie pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę yra įgalioti atstovauti savo klientams teismo procesuose;*
- (44) *jei įmonė negali tuo pačiu metu visapusiškai išvengti visų nustatyto realaus ir galimo neigiamo poveikio atveju, tą poveikį sušvelninti, nutraukti ar kuo labiau sumažinti jo mastą, ji neigiamą poveikį turėtų prioritetizuoti remdamasi jo dydžiu ir tikimybe. Neigiamo poveikio dydis turėtų būti įvertinamas remiantis neigiamo poveikio mastu, apimtimi ar neatitaisomumu, atsižvelgiant į poveikio sunkumą, be kita ko, asmenų, kurie yra ar bus paveikti, skaičių, mastą, kuriuo yra ar gali būti pakenkta aplinkai ar ji yra ar gali būti kitaip paveikta, poveikio negrįžtamumą ir galimybių per pagrįstą laikotarpį atkurti tokią paveiktą asmenų ar aplinkos padėtį, kokia buvo iki patirto poveikio, ribas. Per pagrįstą laiką sureagavusi į didžiausią ir labiausiai tikėtiną neigiamą poveikį, įmonė turėtų pradėti reaguoti į mažesnį ir mažiau tikėtiną neigiamą poveikį. Kita vertus, faktinė arba galima įmonės įtaka jos verslo partneriams, įmonės dalyvavimo darant neigiamą poveikį lygis, patronuojamosios įmonės ar verslo partnerio artumas arba galima jos atsakomybė neturėtų būti laikomi aktualiais veiksniais prioritetizuojant neigiamą poveikį;*

(45) pagal šia direktyva numatomas išsamaus patikrinimo pareigas, jeigu įmonė nustato galimą neigiamą poveikį žmogaus teisėms ar aplinkai, ji turėtų imtis tinkamų priemonių užkirsti kelią tokiam poveikiui **arba** jį pakankamai sušvelninti. Siekiant suteikti įmonėms teisinio aiškumo ir tikrumo, šioje direktyvoje turėtų būti nustatyti veiksmai, kurių turėtų imtis įmonės, kad užkirstų kelią galimam neigiamam poveikiui ir jį sušvelnintų, kai tai tinkama, priklausomai nuo aplinkybių. ***Vertinant tinkamas priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią neigiamam poveikiui arba jį pakankamai sušvelninti, turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į vadinamąjį įmonės dalyvavimo darant neigiamą poveikį lygį, laikantis tarptautinių sistemų, ir į įmonės pajėgumą daryti įtaką verslo partneriui, kuris daro arba su kuriuo kartu yra daromas neigiamas poveikis. Įmonės turėtų imtis tinkamų priemonių užkirsti kelią neigiamam poveikiui, kurį daro jos pačios (tarptautinėje sistemoje tai vadinama neigiamo poveikio „darymu“) arba kurį jos daro kartu su savo patronuojamosiomis įmonėmis ar verslo partneriais (tarptautinėje sistemoje tai vadinama „įtaka“ neigiamam poveikiui), arba jį sušvelninti. Tai taikoma neatsižvelgiant į tai, ar neigiamą poveikį daro ir įmonės veiklos grandinei nepriklausantys tretieji subjektai.***

Bendras neigiamo poveikio darymas yra susijęs ne tik su vienodu įmonės ir jos patronuojamosios įmonės ar verslo partnerio dalyvavimu darant neigiamą poveikį, bet ir su visais įmonės veiksmais ar neveikimo atvejais, kai daromas neigiamas poveikis, kartu su patronuojamųjų įmonių ar verslo partnerių veiksmais ar neveikimu, įskaitant atvejus, kai įmonė iš esmės palengvina verslo partnerio galimybes daryti neigiamą poveikį ar skatina jį tai daryti, ir tai reiškia, kad neatsižvelgiama į nedidelį ar nereikšmingą prisidėjimą. Kai įmonės pačios arba kartu su kitais teisės subjektais nedaro jų veiklos grandinėse kylančio neigiamo poveikio, tačiau neigiamą poveikį daro tik jų verslo partneris tų įmonių veiklos grandinėse (tarptautinėje sistemoje tai vadinama „tiesioginiu ryšiu“ su neigiamu poveikiu), jos vis tiek turėtų siekti pasinaudoti savo įtaka, kad užkirstų kelią savo verslo partnerių daromam neigiamam poveikiui arba jį sušvelnintų, arba padidinti savo įtaką šiems tikslams pasiekti. Vartojant tik neigiamo poveikio „darymo“ sąvoką, o ne pirmiau minėtus tarptautinėse sistemose vartojamus terminus, išvengiama painiavos su esamais teisiniais terminais nacionalinėse teisinėse sistemose ir tuo pačiu apimami tie patys priežastiniai ryšiai, kaip aprašyta šiose sistemose. Šiomis aplinkybėmis, pagal tarptautines sistemas, įmonės įtaka verslo partneriui turėtų apimti, viena vertus, jos pajėgumą įtikinti verslo partnerį imtis veiksmy siekiant užkirsti kelią neigiamam poveikiui (pvz., pasitelkus įtaką rinkoje, taikant kvalifikacinės atrankos reikalavimus ar verslo paskatas susiejant su žmogaus teisėmis ir aplinkosauginiu veiksmingumu), ir, kita vertus, įtakos ar svarto, kuriuo įmonė gali pagrįstai naudotis, pvz., palaikydama dialogą su atitinkamu verslo partneriu arba užmegždama ryšius su kita įmone, kuri yra tiesioginė su neigiamu poveikiu susijusio verslo partnerio verslo partnerė, dydį;

(46) siekiant, kad būtų laikomasi šioje direktyvoje nurodytos poveikio prevencijos ir švelninimo pareigos, iš įmonių turėtų būti reikalaujama, kai tinka, imtis toliau nurodytų **tinkamų priemonių**. Įmonės turėtų parengti ir įgyvendinti prevencinių veikslių planą, kai tai būtina dėl prevencinių priemonių sudėtingumo. Įmonės turėtų siekti iš tiesioginio **verslo** partnerio ■ gauti sutartinių garantijų, kad jis užtikrins elgesio kodekso **ir, prirėikus**, prevencinių veikslių plano laikymąsi, be kita ko, prašydamas atitinkamų sutartinių garantijų iš savo partnerių tiek, kiek jų veikla yra **įmonių veiklos grandinės dalis**. **Sutartinės garantijos turėtų būti parengtos taip, kad būtų užtikrinta, jog įmonė ir verslo partneriai tinkamai pasidalytų atsakomybe**. Kartu su sutartinėmis garantijomis turėtų būti taikomos tinkamos priemonės laikymuisi patikrinti. **Tačiau įmonė turėtų būti įpareigota tik siekti tų sutartinių garantijų, nes jų gavimas gali priklausyti nuo aplinkybių**. Siekiant užtikrinti visapusišką ■ galimo neigiamo poveikio prevenciją, įmonės taip pat turėtų vykdyti **finansines arba nefinansines investicijas, atlikti koregavimus ar tobulinimus, kuriais būtų siekiama užkirsti kelią neigiamam poveikiui, ir bendradarbiauti su kitomis įmonėmis laikantis Sąjungos teisės**.

Kai aktualu, įmonės turėtų pritaikyti verslo planus, bendras strategijas ir operacijas, įskaitant pirkimo praktiką, ir parengti bei taikyti pirkimo politiką, kuria būtų prisidedama prie jų tiekėjų pragyvenimą užtikrinančio darbo užmokesčio bei pajamų ir kuria nebūtų skatinamas galimas neigiamas poveikis žmogaus teisėms ar aplinkai. Siekdamos išsamų patikrinimą atlikti veiksmingai ir efektyviai, įmonės taip pat turėtų padaryti būtinus savo projektavimo ir platinimo praktikos pakeitimus arba patobulimus, kad būtų reaguojama į neigiamą poveikį, atsirandantį tiek jų veiklos grandinės pradinės grandies, tiek galutinės grandies dalyse, prieš pagaminant produktą ir jį pagaminus. Tokios praktikos priėmimas ir, prireikus, pritaikymas galėtų būti ypač svarbus įmonei, kad neigiamo poveikio iš viso būtų pirmiausia išvengta. Tokios priemonės taip pat galėtų būti aktualios siekiant reaguoti į neigiamą poveikį, kurį kartu daro įmonė ir jos verslo partneris, pavyzdžiui, dėl įmonės jam nustatytų terminų ar specifikacijų. Be to, geriau dalijantis verte visoje veiklos grandinėje, atsakinga pirkimo ar platinimo praktika padedama kovoti su vaikų darbu, kuriuo dažnai naudojamosi šalyse ar teritorijose, kuriose skurdo lygis yra aukštas. Įmonė taip pat turėtų teikti tikslingą ir proporcingą paramą mažajai ir vidutinei įmonei (MVI), kuri yra tos įmonės verslo partnerė, kai tai būtina atsizvelgiant į tos MVI išteklius, žinias ir suvaržymus, be kita ko, teikdama gebėjimų stiprinimo, mokymo ar tobulinimo valdymo sistemas arba užtikrindamos galimybę jomis naudotis ir, jei elgesio kodekso arba prevencinių veiksmų plano laikymasis keltų pavojų tos MVI gyvybingumui, teikdamos tikslingą ir proporcingą finansinę paramą, pavyzdžiui, tiesioginį finansavimą, lengvatines paskolas, tolesnio tiekimo garantijas arba paramą finansavimui užtikrinti. Sąvoka „pavojus MVI gyvybingumui“ turėtų būti suprantama kaip galintis sukelti MVI bankrotą arba statantis MVI į padėtį, kai bankrotas tampa neišvengiamu;

(47) *itin svarbu kovoti su žalinga pirkimo praktika ir kainų spaudimu gamintojams, ypač smulkesniems ekonominės veiklos vykdytojams, kiek tai susiję su žemės ūkio ir maisto produktų pardavimu. Siekiant reaguoti į galios disbalanso žemės ūkio sektoriuje problemą ir užtikrinti sąžiningas kainas visose maisto tiekimo grandinės grandyse bei stiprinti ūkininkų padėtį, stambūs maisto perdirbėjai ir mažmenininkai turėtų pritaikyti savo pirkimo praktiką ir parengti bei taikyti pirkimo politiką, kuria būtų prisidedama prie pragyvenimą užtikrinančio darbo užmokesčio ir pajamų garantavimo jų tiekėjams. Šią direktyvą taikanti tik didžiausių ekonominės veiklos vykdytojų, t. y. tų, kurių pasaulinė grynoji apyvarta viršija 450 000 000 EUR, verslui, ji turėtų būti naudinga mažesnę derybinę galią turintiems žemės ūkio produktų gamintojams. Be to, atsižvelgiant į tai, kad ši direktyva taikoma ir pagal trečiųjų valstybių teisę įsteigtoms įmonėms, tokiu būdu Sąjungos žemės ūkio gamintojai būtų apsaugoti nuo nesąžiningos konkurencijos ir žalingos praktikos, kurią vykdo ne tik Sąjungoje, bet ir už jos ribų įsisteigę ekonominės veiklos vykdytojai;*

- (48) siekiant atsižvelgti į visas įmonei prieinamas galimybes tais atvejais, kai į galimą neigiamą poveikį neįmanoma reaguoti apibūdintomis prevencijos ar *švelninimo* priemonėmis, šioje direktyvoje taip pat turėtų būti numatyta galimybė įmonei siekti *sutartinių garantijų* su netiesioginiu verslo partneriu, kad būtų užtikrintas įmonės elgesio kodekso ar prevencinių veiksmų plano laikymasis, ir imtis tinkamų priemonių siekiant patikrinti, ar netiesioginis verslo partneris laikosi *sutartinių garantijų*;

(49) *gali būti, kad siekiant užtikrinti galimo neigiamo poveikio prevenciją reikės bendradarbiauti su kita įmone, pavyzdžiui, netiesioginio verslo partnerio lygmeniu su įmone, turinčia tiesioginius sutartinius santykius su atitinkamu netiesioginiu verslo partneriu. Kai kuriais atvejais bendradarbiavimas su kitais subjektais gali būti vienintelis realus būdas užkirsti kelią net tiesioginių verslo partnerių daromam galimam neigiamam poveikiui, jei pačios įmonės įtakos nepakanka. Įmonė turėtų bendradarbiauti su subjektu, kuris veiksmingiausiai gali – pats arba su įmone ar kitais teisės subjektais – užkirsti kelią galimam neigiamam poveikiui arba jį sušvelninti, laikydamasi taikytinos teisės, visų pirma konkurencijos teisės;*

- (50) siekdamas užtikrinti, kad **tinkamos priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią galimam neigiamam poveikiui arba jį sušvelninti**, būtų veiksmingos, įmonės turėtų prioritetizuoti dialogą su verslo partneriais **jų veiklos grandinėse**, užuot nutraukusios tokius verslo santykius, nes santykių nutraukimas turėtų būti tik kraštutinis veiksmas po nesėkmingų bandymų užkirsti kelią galimam neigiamam poveikiui ir jį sušvelninti. Tačiau tais atvejais, kai galimo neigiamo poveikio **tokiomis tinkamomis** priemonėmis negalima pašalinti, šioje direktyvoje taip pat turėtų būti nurodyta įmonių pareiga **kraštutiniu atveju** neužmegzti naujų santykių su atitinkamu partneriu arba neplėtoti esamų santykių **ir, kai yra pagrįsta pokyčių tikimybė, naudojant arba didinant įmonės svertą, t. y laikinai sustabdant verslo santykius atitinkamos veiklos atžvilgiu, nepagrįstai nedelsiant priimti ir įgyvendinti sustiprintą konkretaus neigiamo poveikio prevencijos veiksmų planą, įskaitant konkrečius ir tinkamą visų jame numatytų veiksmų priėmimo ir įgyvendinimo tvarkaraštį, kurio laikydamosi įmonė taip pat gali ieškoti alternatyvių verslo partnerių. Veiksniai, lemiantys šių veiksmų priėmimo ir įgyvendinimo tvarkaraščio tinkamumą, galėtų apimti neigiamo poveikio dydį, poreikį nustatyti veiksmus, kuriais siekiama užkirsti kelią bet kokiam papildomam neigiamam poveikiui, įskaitant poveikį MVĮ ar smulkiesiems žemės savininkams, ar tokį poveikį sušvelninti ir tokių veiksmų imtis.**

*Įmonės turėtų sustabdyti savo verslo santykius su verslo partneriu ir taip padidinti savo svertą ir tikimybę, kad į poveikį bus sureaguota. Kai nėra pagrįstų lūkesčių, kad šios pastangos bus sėkmingos, pavyzdžiui, valstybės taikomo priverčiamojo darbo atvejais, arba kai įgyvendinant sustiprintą prevencijos veiksmų planą užkirsti kelio neigiamam poveikiui arba jį sušvelninti nepavyko, turėtų būti reikalaujama, kad įmonė nutrauktų su atitinkama veikla susijusius verslo santykius, jei galimas neigiamas poveikis yra didelis. Kad įmonės galėtų vykdyti tą pareigą, valstybės narės turėtų numatyti galimybę nutraukti tokius verslo santykius pagal tų valstybių narių įstatymų reglamentuojamas sutartis. **Prieš nusprendama sustabdyti arba nutraukti verslo santykius, įmonė turėtų įvertinti, ar yra pagrįstų priežasčių manyti, kad neigiamas tokių veiksmų poveikis bus akivaizdžiai didesnis už tą neigiamą poveikį, kurio nebuvo galima išvengti arba tinkamai sušvelninti. Kai įmonės laikinai sustabdo arba nutraukia verslo santykius, jos turėtų imtis veiksmų, kad užkirstų kelią santykių sustabdymo arba nutraukimo poveikiui, jį sušvelnintų arba nutrauktų, jos taip pat turėtų pateikti pagrįstą pranešimą verslo partneriui ir šį sprendimą nuolat peržiūrėti. Gali būti, kad siekiant užkirsti kelią neigiamam poveikiui netiesioginių verslo santykių lygmeniu reikės bendradarbiauti su kitu subjektu. Kai kuriais atvejais bendradarbiavimas su kita įmone galėtų būti vienintelis realus būdas užkirsti kelią neigiamam poveikiui netiesioginių verslo santykių lygmeniu, visų pirma tada, kai netiesioginis verslo partneris nėra pasirengęs sudaryti sutarties su įmone;***

- (51) *nors reguliuojamosioms finansų įmonėms išsamaus patikrinimo pareigos taikomos tik jų veiklos grandinių pradinės grandies dalies atžvilgiu, atsižvelgiant į finansinių paslaugų ypatumus ir remiantis rekomendacijomis daugiašalėms įmonėms galima spręsti, kokių rūšių priemonės yra tinkamos ir veiksmingos finansų įmonėms, kad jos galėtų dalyvauti išsamaus patikrinimo procesuose. Kaip pabrėžiama ir rekomendacijose daugiašalėms įmonėms, turi būti atsižvelgiama į finansinių paslaugų ypatumus. Tikimasi, kad reguliuojamosios finansų įmonės atsižvelgs į neigiamą poveikį ir pasinaudos vadinamuoju svertu, kad galėtų daryti įtaką įmonėms. Akcininkų naudojimas savo teisėmis gali būti vienas iš būdų pasinaudoti šiuo svertu;*
- (52) kalbant apie tiesioginius ir netiesioginius verslo *partnerius*, pramonės ■ ir daugiašalės suinteresuotųjų subjektų iniciatyvos gali padėti suformuoti papildomą svertą siekiant nustatyti neigiamą poveikį, jį sušvelninti ir užkirsti jam kelią. Todėl įmonės turėtų turėti galimybę *dalyvauti tokiose iniciatyvose*, kurios padėtų įgyvendinti *šios direktyvos 7–16 straipsniuose* nustatytas ■ pareigas tiek, kiek tokios iniciatyvos yra tinkamos tų pareigų vykdymui remti.

Sąvokos „iniciatyvos“ reikšmė yra plati ir apima vyriausybių, pramonės asociacijų, suinteresuotųjų organizacijų, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas, ar grupių sukurtų ir prižiūrimų savanoriškų išsamaus patikrinimo procedūrų, priemonių ir mechanizmų derinį ar jų derinius ir tose iniciatyvose įmonės galėtų dalyvauti, kad galėtų geriau vykdyti išsamaus patikrinimo pareigas. Įmonės galėtų pasinaudoti atitinkama rizikos analize, atlikta įgyvendinant pramonės ar daugiašales suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas arba atlikta tų iniciatyvų narių, arba prie šios analizės prisijungti ir galėtų imtis veiksmingų tinkamų priemonių pagal tokias iniciatyvas arba prie jų prisijungti, įvertinusios tokių analizių ir priemonių tinkamumą. Tai darydamos įmonės turėtų stebėti tokių priemonių veiksmingumą ir prireikus toliau imtis tinkamų priemonių, kad užtikrintų savo pareigų vykdymą. Siekiant užtikrinti, kad būtų visapusiškai informuojama apie tokias iniciatyvas, šioje direktyvoje taip pat turėtų būti numatyta galimybė Komisijai ir valstybėms narėms palengvinti informacijos apie tokias programas ar iniciatyvas ir jų rezultatus sklaidą. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, turėtų paskelbti gaires, kuriose būtų nustatyti įmonėms skirti tinkamumo kriterijai ir metodika, kad jos galėtų įvertinti pramonės ir daugiašalių suinteresuotųjų subjektų iniciatyvų tinkamumą.

Įmonės taip pat galėtų naudotis nepriklausomos trečiosios šalies atliekamu įmonių jų veiklos grandinių arba iš tų įmonių gautu trečiosios šalies atliekamu tikrinimu, siekiant padėti vykdyti išsamaus patikrinimo pareigas tiek, kiek toks trečiosios šalies atliekamas tikrinimas yra tinkama priemonė siekiant padėti vykdyti atitinkamas pareigas. Trečiosios šalies atliekamą tikrinimą galėtų atlikti kitos įmonės arba jis galėtų būti atliekamas įgyvendinant pramonės ar daugiašalę suinteresuotųjų subjektų iniciatyvą.

Nepriklausomos trečiosios šalies tikrintojai turėtų veikti objektyviai ir visiškai nepriklausomai nuo įmonės, jie neturėtų patekti į jokių interesų konfliktą, jiems neturėtų būti daroma tiesioginė ar netiesioginė išorės įtaka ir jie turėtų susilaikyti nuo bet kokių su jų nepriklausomumu nesuderinamų veiksmų. Atsižvelgiant į neigiamo poveikio pobūdį, jie turėtų turėti patirties ir kompetencijos aplinkos ar žmogaus teisių klausimais ir būti atskaitingi už tikrinimo kokybę ir patikimumą. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, turėtų paskelbti gaires, kuriose būtų nustatyti tinkamumo kriterijai ir įmonėms skirta trečiųjų šalių tikrintojų tinkamumo vertinimo metodika, ir gaires dėl trečiųjų šalių atliekamo tikrinimo tikslumo, veiksmingumo ir vientisumo stebėsenos.

Šios gairės yra labai svarbios siekiant reaguoti į neveiksmingų auditų trūkumus.

Įmonėms, kurios dalyvauja pramonės ar daugiašalėse suinteresuotųjų subjektų iniciatyvose arba naudojami trečiųjų šalių atliekamu tikrinimu arba sutarčių sąlygomis, kad joms būtų lengviau vykdyti išsamaus patikrinimo pareigas, vis tiek turėtų būti galima taikyti sankcijas arba pripažinti jas atsakingomis už šios direktyvos pažeidimus ir dėl šių pažeidimų nukentėjusiųjų patirtą žalą;

(53) pagal šioje direktyvoje numatytas išsamaus patikrinimo pareigas, jeigu įmonė nustato realų neigiamą poveikį žmogaus teisėms ar aplinkai, ji turėtų imtis tinkamų priemonių tam poveikiui sustabdyti. Galima tikėtis, kad įmonė yra pajėgi sustabdyti realų savo pačios veiklos ir savo patrunuojamųjų įmonių veiklos neigiamą poveikį. Vis dėlto reikėtų aiškiai nurodyti, kad atvejais, kai neigiamo poveikio sustabdyti neįmanoma, įmonės turėtų kuo labiau sumažinti to poveikio mastą. Kai siekiama kuo labiau sumažinti neigiamą poveikį, turėtų būti reikalaujama pasiekti rezultatą, kuris būtų kuo artimesnis to neigiamo poveikio sustabdymui. ***Todėl įmonė turėtų periodiškai iš naujo įvertinti aplinkybes, dėl kurių neigiamo poveikio nebuvo įmanoma sustabdyti, ir tai, ar neigiamą poveikį galima sustabdyti.*** Siekiant suteikti įmonėms teisinio aiškumo ir tikrumo, šioje direktyvoje turėtų būti nustatyta, kokių veiksmų įmonėms turėtų būti privaloma imtis, kad būtų sustabdytas realus neigiamas poveikis žmogaus teisėms ir aplinkai ir, kai aktualu, priklausomai nuo aplinkybių, tas poveikis būtų kuo labiau sumažintas. ***Vertinant tinkamas priemones, kuriomis siekiama sustabdyti neigiamą poveikį arba kuo labiau sumažinti jo mastą, turėtų būti deramai atsižvelgiama į vadinamąjį įmonės dalyvavimo darant neigiamą poveikį lygį, laikantis tarptautinių sistemų, ir į įmonės pajėgumą daryti įtaką verslo partneriui, kuris daro arba su kuriuo kartu yra daromas neigiamas poveikis.***

Įmonės turėtų imtis tinkamų priemonių, kad būtų sustabdytas neigiamas poveikis, kurį daro jos pačios (tarptautinėje sistemoje tai vadinama neigiamo poveikio „darymu“) arba kurį jos daro kartu su savo patronuojamosiomis įmonėmis ar verslo partneriais (tarptautinėje sistemoje tai vadinama „įtaka“ neigiamam poveikiui), arba kuo labiau sumažintas jo mastas. Tai taikoma neatsižvelgiant į tai, ar neigiamą poveikį daro ir įmonės veiklos grandinei nepriklausantys tretieji subjektai. Bendras neigiamo poveikio darymas yra susijęs ne tik su vienodu įmonės ir jos patronuojamosios įmonės ar verslo partnerio dalyvavimu darant neigiamą poveikį, bet ir su visais įmonės veiksmais ar neveikimo atvejais, kai daromas neigiamas poveikis, kartu su patronuojamųjų įmonių ar verslo partnerių veiksmiais ar neveikimu, įskaitant atvejus, kai įmonė iš esmės palengvina verslo partnerio galimybes daryti neigiamą poveikį ar skatina jį tai daryti, ir tai reiškia, kad neatsižvelgiama į nedidelį ar nereikšmingą prisidėjimą. Kai įmonės pačios arba kartu su kitais teisės subjektais nedaro jų veiklos grandinėje kylančio neigiamo poveikio, tačiau neigiamą poveikį daro tik jų verslo partneris tų įmonių veiklos grandinėse (tarptautinėje sistemoje tai vadinama „tiesioginiu ryšiu“ su neigiamu poveikiu), jos turėtų toliau siekti pasinaudoti savo įtaka, kad sustabdytų savo verslo partnerių daromą neigiamą poveikį ar kuo labiau sumažintų jo mastą, arba padidinti savo įtaką šiems tikslams pasiekti.

Vartojant tik neigiamo poveikio „darymo“ sąvoką, o ne pirmiau minėtus tarptautinėse sistemose vartojamus terminus, išvengiama painiavos su esamais teisiniais terminais nacionalinėse teisinėse sistemose ir tuo pačiu apimami tie patys priežastiniai ryšiai, kaip aprašyta šiose sistemose. Šiomis aplinkybėmis, pagal tarptautines sistemas, įmonės įtaka verslo partneriui turėtų apimti, viena vertus, jos pajėgumą įtikinti verslo partnerį nutraukti neigiamą poveikį arba sumažinti jo mastą (pvz., darant įtaką rinkoje, taikant kvalifikacinės atrankos reikalavimus ar verslo paskatas susiejant su žmogaus teisėmis ir aplinkosauginiu veiksmingumu), ir, kita vertus, įtakos ar sverto, kuriuo įmonė gali pagrįstai naudotis, pvz., bendradarbiaudama su atitinkamu verslo partneriu arba vedama dialogą su kita įmone, kuri yra tiesioginė su neigiamu poveikiu susijusio verslo partnerio verslo partnerė, dydį;

- (54) siekiant, kad pagal šią direktyvą būtų laikomasi pareigos nutraukti realų neigiamą poveikį ir kuo labiau sumažinti jo mastą, turėtų būti reikalaujama, kad įmonės, kai aktualu, imtųsi toliau nurodytų *tinkamų* priemonių. *Kai tai būtina dėl to, kad neigiamo poveikio negalima nedelsiant sustabdyti, įmonės turėtų parengti ir įgyvendinti taisomųjų veikslių planą. Įmonės turėtų siekti iš savo tiesioginio partnerio gauti sutartinių garantijų, kad jis užtikrins elgesio kodekso arba, prireikus, taisomųjų veikslių plano laikymąsi, be kita ko, siekdamas gauti atitinkamų sutartinių garantijų iš jo partnerių tiek, kiek jų veikla yra įmonių veiklos grandinių dalis. Sutartinės garantijos turėtų būti parengtos taip, kad būtų užtikrintas tinkamas įmonės ir verslo partnerių atsakomybės pasidalijimas. Kartu su sutartinėmis garantijomis turėtų būti taikomos tinkamos priemonės laikymuisi patikrinti. Tačiau įmonė turėtų būti įpareigota tik siekti tų sutartinių garantijų, nes jų gavimas gali priklausyti nuo aplinkybių. Įmonės taip pat turėtų vykdyti finansines ar nefinansines investicijas, atlikti koregavimus ar modernizavimą, kuriais būtų siekiama nutraukti neigiamą poveikį arba sumažinti jo mastą, ir bendradarbiauti su kitomis įmonėmis laikantis Sąjungos teisės.*

Kai aktualu, įmonės turėtų pritaikyti verslo planus, bendras strategijas ir operacijas, įskaitant pirkimo praktiką, ir parengti bei taikyti pirkimo politiką, kuria būtų prisidedama prie jų tiekėjų pragyvenimą užtikrinančio darbo užmokesčio bei pajamų ir kuria nebūtų skatinamas galimas neigiamas poveikis žmogaus teisėms ar aplinkai. Siekdamos išsamų patikrinimą atlikti veiksmingai ir efektyviai, įmonės taip pat turėtų padaryti būtinus savo projektavimo ir platinimo praktikos pakeitimus arba patobulinimus, kad būtų reaguojama į neigiamą poveikį, atsirandantį tiek jų veiklos grandinės pradinės grandies, tiek galutinės grandies dalyse, prieš pagaminant produktą ir jį pagaminus. Įmonei tokios praktikos priėmimas ir, prireikus, pritaikymas galėtų būti ypač svarbus veiksnys, kad neigiamo poveikio iš viso pirmiausia būtų išvengta. Tokios priemonės taip pat galėtų būti aktualios siekiant reaguoti į neigiamą poveikį, kurį kartu daro įmonė ir jos verslo partneris, pavyzdžiui, dėl įmonės jam nustatytų terminų ar specifikacijų. Be to, geriau dalijantis verte visoje veiklos grandinėje, atsakinga pirkimo ar platinimo praktika padedama kovoti su vaikų darbu, kuriuo dažnai naudojamosi šalyse ar teritorijose, kuriose skurdo lygis yra aukštas.

Įmonė taip pat turėtų teikti tikslinę ir proporcingą paramą MVĮ, kuri yra tos įmonės verslo partnerė, kai tai būtina atsižvelgiant į tos MVĮ išteklius, žinias ir suvaržymus, be kita ko, pasitelkdama gebėjimų stiprinimą, mokymą ar modernizavimo valdymo sistemas arba užtikrindama galimybes jomis naudotis ir, jei elgesio kodekso arba taisomųjų veiksmų plano laikymasis keltų pavojų tos MVĮ gyvybingumui, teikdamos tikslinę ir proporcingą finansinę paramą, pavyzdžiui, tiesioginį finansavimą, lengvatines paskolas, tolesnio tiekimo garantijas arba paramą finansavimui užtikrinti. „Pavojaus MVĮ gyvybingumui“ sąvoka turėtų būti suprantama kaip MVĮ bankroto sukėlimo arba MVĮ statymo į padėtį, kai bankrotas tampa neišvengiamu, galimybė;

- (55) siekiant atsižvelgti į visas įmonei prieinamas galimybes tais atvejais, kai realaus *neigiamo* poveikio neįmanoma pašalinti apibūdintomis priemonėmis, šioje direktyvoje taip pat turėtų būti numatyta galimybė įmonei siekti *sutartinių garantijų* su netiesioginiu verslo partneriu, kad būtų užtikrintas įmonės elgesio kodekso ar taisomųjų veiksmų plano laikymasis, ir imtis tinkamų priemonių siekiant patikrinti, ar netiesioginis verslo *partneris* *tų sutartinių garantijų laikosi*;

- (56) *kai sutartinės garantijos gaunamos iš MVĮ, kuri yra netiesioginė verslo partnerė, įmonės turėtų įvertinti, ar kartu su sutartinėmis garantijomis turėtų būti taikomos MVĮ skirtos tinkamos priemonės. Kai MVĮ paprašo padengti išlaidų arba susitaria su įmone, MVĮ turėtų turėti galimybę pasidalyti tikrinimo rezultatais su kitomis įmonėmis;*
- (57) *siekdamos užtikrinti, kad tinkamos priemonės, kuriomis siekiama nutraukti realų neigiamą poveikį arba sumažinti jo mastą, būtų veiksmingos, įmonės turėtų teikti pirmenybę dialogui su verslo partneriais jų veiklos grandinėse, užuot nutraukusios tokius verslo santykius, nes santykių nutraukimas turėtų būti tik kraštutinis veiksmas po nesėkmingų bandymų sustabdyti realų neigiamą poveikį arba kuo labiau sumažinti jo mastą. Tačiau tais atvejais, kai realaus neigiamo poveikio tokiomis tinkamomis priemonėmis negalima nutraukti arba jo masto negalima tinkamai sumažinti, šioje direktyvoje taip pat turėtų būti nurodyta įmonių pareiga kraštutiniu atveju neužmegzti naujų santykių su atitinkamu partneriu arba neplėtoti esamų santykių su juo ir, kai yra pagrįsta pokyčių tikimybė, naudojant arba didinant įmonės svertą, t. y. laikinai sustabdant verslo santykius atitinkamos veiklos atžvilgiu, nepagrįstai nedelsiant priimti ir įgyvendinti sustiprintą konkretaus neigiamo poveikio taisomųjų veiksmų planą, įskaitant konkretų ir tinkamą visų jame numatytų veiksmų priėmimo ir įgyvendinimo tvarkaraštį, kurio laikydamosi įmonė taip pat gali ieškoti alternatyvių verslo partnerių.*

*Veiksniai, lemiantys šių veiksmų priėmimo ir įgyvendinimo tvarkaraščio tinkamumą, galėtų apimti neigiamo poveikio sunkumą, poreikį nustatyti bet kokią papildomą neigiamą poveikį, taip pat poveikį MVĮ ar smulkiesiems žemės savininkams, ir imtis veiksmų sustabdyti tokį poveikį arba kuo labiau sumažinti jo mastą. Įmonės turėtų laikinai sustabdyti verslo santykius su verslo partneriu ir tokiu būdu padidinti savo svertą ir tikimybę, kad į poveikį bus sureaguota. Kai nėra pagrįstų lūkesčių, kad šios pastangos bus sėkmingos, pavyzdžiui, valstybės taikomo priverčiamojo darbo atvejais, arba kai įgyvendinant sustiprintą taisomųjų veiksmų planą nutraukti neigiamą poveikį arba sumažinti jo mastą nepavyko, turėtų būti reikalaujama, kad įmonė nutrauktų verslo santykius, susijusius su atitinkama veikla, jei *realus* neigiamas poveikis **■ yra didelis**. Kad įmonės galėtų vykdyti tą pareigą, valstybės narės turėtų numatyti galimybę nutraukti tokius verslo santykius pagal tų valstybių narių įstatymų reglamentuojamas sutartis.*

Priimdama sprendimą nutraukti arba sustabdyti verslo santykius, įmonė turėtų įvertinti, ar pagrįstai tikėtinas tokio sprendimo neigiamas poveikis nebus akivaizdžiai didesnis nei neigiamas poveikis, kurio nebuvo galima nutraukti arba kurio masto nebuvo galima kuo labiau tinkamai sumažinti. Kai įmonės laikinai sustabdo arba nutraukia verslo santykius, jos turėtų imtis veiksmų, kad užkirstų kelią santykių sustabdymo arba nutraukimo poveikiui, jį sušvelnintų arba pašalintų, jos taip pat turėtų pateikti pagrįstą pranešimą verslo partneriui ir šį sprendimą nuolat peržiūrėti. Gali būti, kad siekiant neigiamą poveikį nutraukti netiesioginių verslo santykių lygmeniu reikės bendradarbiauti su kitu subjektu. Kai kuriais atvejais bendradarbiavimas su kita įmone galėtų būti vienintelis realus būdas nutraukti realų neigiamą poveikį netiesioginių verslo santykių lygmeniu, visų pirma tada, kai netiesioginis verslo partneris nėra pasirengęs sudaryti sutarties su įmone;

(58) *tais atvejais, kai įmonė pati arba kartu su kitu subjektu darė realų neigiamą poveikį, ji turėtų užtikrinti tinkamą poveikio atitaisymą. Sąvoka „atitaisymas“ reiškia paveikto asmens ar asmenų, bendruomenių ar aplinkos būklės atkūrimą, kad ji būtų lygiavertė arba kuo artimesnė būklei, kuri būtų buvusi, jei nebūtų buvęs padarytas realus neigiamas poveikis; šis atitaisymas turi būti proporcingas įmonės dalyvavimui darant neigiamą poveikį, įskaitant finansinę ar nefinansinę kompensaciją, kurią įmonė suteikia realaus neigiamo poveikio paveiktam asmeniui ar asmenims, ir, kai taikytina, valdžios institucijų patirtų išlaidų, susijusių su būtinomis taisomosiomis priemonėmis, kompensavimą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, jog nebūtų reikalaujama, kad neigiamą poveikį patyrę suinteresuotieji subjektai, prieš pareikšdami ieškinius teisme, siektų poveikio atitaisymo. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tais atvejais, kai įmonė neužtikrina atitaisymo tuo atveju, kai ji pati ar kartu su kitu subjektu padaro realų neigiamą poveikį, kompetentinga priežiūros institucija turėtų įgaliojimus savo iniciatyva arba dėl pagrįstų įtarimų, apie kuriuos jai pranešama pagal šią direktyvą, nurodyti įmonei užtikrinti tinkamą atitaisymą. Tokiu atveju tai nedaro poveikio sankcijų už nacionalinės teisės nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimą taikymui ir civilinei atsakomybei, dėl kurios kreipiamasi į nacionalinį teismą. Jeigu realų neigiamą poveikį sukelia tik įmonės verslo partneris, įmonė gali poveikį atitaisyti savanoriškai. Įmonė taip pat gali pasinaudoti savo galimybėmis daryti įtaką verslo partneriui, kuris pats arba kartu su kitu subjektu daro neigiamą poveikį, kad būtų galima užtikrinti atitaisymą;*

(59) įmonės turėtų suteikti galimybę asmenims ir organizacijoms tiesiogiai teikti įmonėms skundus tuo atveju, kai kyla pagrįstas susirūpinimas dėl realaus arba galimo neigiamo poveikio žmogaus teisėms ir aplinkai. ***Asmenys ir organizacijos, kurie galėtų pateikti tokius skundus, turėtų būti, be kita ko, paveikti asmenys arba asmenys, kurie turi pagrįstų priežasčių manyti, kad jie gali būti paveikti, ir teisėti tokių asmenų atstovai, veikiantys jų vardu, pavyzdžiui, pilietinės visuomenės organizacijos ir žmogaus teisių gynėjai;*** profesinės sąjungos ir kiti darbuotojų atstovai, atstovaujantys atitinkamoje veiklos grandinėje dirbantiems asmenims; taip pat pilietinės visuomenės organizacijos, veikiančios ir turinčios patirties srityse, susijusiose su ***neigiamu poveikiu aplinkai, kuris yra skundo dalykas.*** Įmonės turėtų nustatyti ***teisingą, viešai skelbiamą, prieinamą, nuspėjamą ir skaidrią*** tokių skundų nagrinėjimo procedūrą ir, kai aktualu, informuoti ***atitinkamus*** darbuotojus, profesines sąjungas ir kitus darbuotojų atstovus ***apie tokias procedūras.*** ***Įmonės taip pat turėtų nustatyti asmenų ir organizacijų pranešimų teikimo mechanizmą, kuriuo jei galėtų naudotis tais atvejais, kai turi informacijos arba kai jiems kyla susirūpinimas dėl realaus ar galimo neigiamo poveikio. Siekiant sumažinti įmonėms tenkančių naštą, joms turėtų būti suteikta galimybė dalyvauti bendradarbiaujamosiose skundų nagrinėjimo procedūrose ir naudotis pranešimo mechanizmais, pavyzdžiui, tokiais, kuriuos bendrai nustato įmonės (pvz., įmonių grupės) per pramonės asociacijas arba vykdant daugiašales suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas arba pasaulinius pagrindų susitarimus.***

Pranešimo ar skundo pateikimas neturėtų būti nei išankstinė sąlyga, nei kliūtis jį pateikusiam asmeniui pasinaudoti pagrįsto susirūpinimo nagrinėjimo procedūra arba teisminiais ar kitais neteisminiais mechanizmais, tokiais kaip EBPO nacionaliniai koordinaciniai centrai, jei tokių yra. Šios direktyvos nuostatos dėl skundų nagrinėjimo procedūros ir pranešimo mechanizmo turėtų būti tokios, kad padėtų išvengti situacijos, kai turint šią galimybę į įmonės atstovus kreipiamasi su nepagrįstais prašymais. Pagal tarptautinius standartus, skundus pateikiantys asmenys, jei tik jie juos pateikia ne anonimiškai, turėtų turėti teisę reikalauti, kad įmonė laiku imtųsi tinkamų tolesnių veiksmų, ir turėtų turėti susitikti su įmonės atstovais tinkamu lygmeniu, kad galėtų apsvarstyti galimą ar realų didelį neigiamą poveikį, kuris yra skundo dalykas, ir galimą žalos atitaisymą, sužinoti motyvus, kodėl skundas laikomas pagrįstu ar nepagrįstu, ir tuo atveju, jei skundas laikomas pagrįstu, gauti informacijos apie priemones ir veiksmus, kurių įmonė ėmėsi ar ketina imtis.

Įmonės taip pat turėtų imtis pagrįstai prieinamų priemonių, kad būtų išvengta bet kokios formos atsakomųjų veiksmų, užtikrinamos skundą ar pranešimą pateikusio asmens arba organizacijos tapatybės konfidencialumą pagal nacionalinę teisę. Sąvokos „teisinga, viešai skelbiama, prieinama, nuspėjama ir skaidri“ turėtų būti suprantamos pagal JT 31-ąjį pagrindinį principą, pagal kurį reikalaujama, kad procedūros būtų teisėtos, prieinamos, nuspėjamos, teisingos, skaidrios, suderinamos su teisėmis ir būtų nuolatinio mokymosi šaltinis; tai taip pat nurodyta JT Vaiko teisių komiteto bendrojoje pastaboje Nr. 16. Taip pat turėtų būti tinkamai apsaugoti darbuotojai ir jų atstovai, o bet kokios neteisminės atitaisymo pastangos turėtų nedaryti poveikio galimybei skatinti kolektyvines derybas bei profesinių sąjungų pripažinimą ir jokia būdu neturėtų kenkti teisėtvokiems profesinių sąjungų arba darbuotojų atstovų vaidmeniui sprendžiant su darbu susijusius ginčus. Įmonės turėtų užtikrinti galimybę suinteresuotiesiems subjektams naudotis pranešimo mechanizmais ir skundų teikimo procedūromis, atsižvelgdamos į atitinkamas kliūtis;

(60) *atsižvelgiant į platesnį asmenų ar organizacijų, turinčių teisę pateikti skundą, sąrašą ir platesnę skundų dalykų aprėptį, skundų nagrinėjimo procedūra pagal šią direktyvą teisiškai suprantama kaip atskiras mechanizmas nuo vidaus pranešimų teikimo procedūros, kurią įmonės nustato pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1937¹⁵. Jei į tos direktyvos materialinę taikymo sritį įtrauktas Sąjungos ar nacionalinės teisės pažeidimas gali būti laikomas neigiamu poveikiu ir pranešimo teikėjas yra įmonės darbuotojas, kuris tiesiogiai patiria tą neigiamą poveikį, tas asmuo galėtų taikyti abi procedūras – skundų nagrinėjimo mechanizmą pagal šią direktyvą arba vidaus pranešimų teikimo procedūrą, nustatytą pagal Direktyvą (ES) 2019/1937. Vis dėlto, jei netenkinama viena iš pirmiau nurodytų sąlygų, asmuo turėtų galėti veikti tik pagal vieną iš šių procedūrų;*

¹⁵ *2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26, p. 17).*

(61) įmonės turėtų stebėti savo taikomų išsamaus patikrinimo priemonių įgyvendinimą ir veiksmingumą. Jos turėtų atlikti periodinius savo, savo patronuojamųjų įmonių ir, kiek tai susiję su įmonės **veiklos grandine**, savo **verslo partnerių**, veiklos vertinimus, **vertinti** neigiamo poveikio **nustatymo**, prevencijos, sumažinimo, nutraukimo ir švelninimo priemonių **įgyvendinimą ir stebėti jų tinkamumą bei** veiksmingumą. Atliekant tokius vertinimus turėtų būti patikrinama, ar neigiamas poveikis yra tinkamai nustatomas, ar įgyvendinamos išsamaus patikrinimo priemonės ir ar neigiamam poveikiui yra faktiškai užkirstas kelias arba jis nutrauktas. Siekiant užtikrinti, kad tokie vertinimai būtų aktualūs, jie turėtų būti atliekami **nepagrįstai nedelsiant po to, kai įvyksta reikšmingas pokytis, bet** ne rečiau kaip kas 12 mėnesių, ir peržiūrimi dažniau, jei yra pagrįstų priežasčių manyti, kad gali būti atsiradusi **nauja** neigiamo poveikio rizika. **Reikšmingas pokytis turėtų būti suprantamas kaip pačios įmonės veiklos, jos patronuojamųjų įmonių ar verslo partnerių veiklos, teisinės ar verslo aplinkos status quo pokytis arba bet koks kitas esminis įmonės padėties ar jos veiklos aplinkybių pasikeitimas.**

Reikšmingų pokyčių pavyzdžiai galėtų būti atvejai, kai įmonė pradeda veikti naujame ekonomikos sektoriuje ar geografinėje vietovėje, pradeda gaminti naujus produktus arba keičia esamų produktų gamybos būdą naudodama technologiją, kuri gali turėti didesnę neigiamą poveikį, arba keičia savo įmonės struktūrą atlikdama restruktūrizavimą, susijungimus ar įsigijimus. Pagrįstų priežasčių manyti, kad esama naujos rizikos, gali atsirasti skirtingais būdais, be kita ko, kai apie neigiamą poveikį sužinoma iš viešai skelbiamos informacijos, iš dialogo su suinteresuotaisiais subjektais arba iš pranešimų. Įmonės turėtų bent penkerius metus saugoti dokumentus, įrodančius, kad jos laikosi šio reikalavimo. Tokie dokumentai turėtų apimti bent, kai aktualu, nustatytą poveikį ir nuodugnius vertinimus pagal 8 straipsnį, prevencinių ir (arba) taisomųjų veiksmų planą pagal 10 straipsnio 2 dalies a punktą ir 11 straipsnio 3 dalies b punktą, sutartines nuostatas, gautas, arba sutartis, sudarytas pagal 10 straipsnio 2 dalies b punktą, 10 straipsnio 4 dalį, 11 straipsnio 3 dalies c punktą ir 11 straipsnio 5 dalį, patikrinimus pagal 10 straipsnio 5 dalį ir 11 straipsnio 6 dalį, atitaisymo priemones, periodinius vertinimus, kurie yra įmonės stebėsenos pareigos dalis, taip pat pranešimus ir skundus. Finansų įmonės turėtų periodiškai vertinti tik savo pačių, savo patronuojamųjų įmonių ir savo pradinės grandies verslo partnerių veiklą;

(62) kaip ir pagal esamus JT pagrindiniuose principuose ir EBPO sistemoje nustatytus tarptautinius standartus, išsamaus patikrinimo reikalavimai apima reikalavimą viešai pranešti svarbią informaciją apie išsamaus patikrinimo politiką, procesus ir veiklą, vykdomą siekiant nustatyti realų arba galimą neigiamą poveikį ir į jį reaguoti, įskaitant pranešimą apie vykdant tą veiklą nustatytus faktus ir jos rezultatus. ***Direktyvoje 2013/34/ES nustatomos įmonių, kurioms taikoma ši direktyva, atitinkamos pareigos teikti informaciją. Be to, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/2088¹⁶ finansų įmonėms nustatomos papildomos pareigos teikti su tvarumu susijusią informaciją finansinių paslaugų sektoriuje.*** Todėl, siekiant išvengti informacijos teikimo pareigų dubliavimosi, šia direktyva neturėtų būti nustatyta jokių naujų pareigų teikti informaciją, be tų, kurios pagal Direktyvą 2013/34/ES nustatytos įmonėms, kurioms taikoma Direktyva 2013/34/ES, ir informacijos teikimo standartų, kurie turėtų būti pagal ją parengti. ***Vykdydamos savo pareigą pranešti atliekant išsamų patikrinimą pagal šią direktyvą, įmonės turėtų savo svetainėje per pagrįstą laiką, bet ne vėliau kaip po 12 mėnesių po finansinių metų, už kuriuos rengiamas pranešimas, balanso dienos, paskelbti metinį pranešimą bent viena iš Sąjungos oficialiųjų kalbų, nebent įmonei taikomi Direktyvoje 2013/34/ES nustatyti tvarumo atskaitomybės reikalavimai.***

¹⁶ 2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/2088 dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje (OL L 317, 2019 12 9, p. 1).

Tais atvejais, kai įmonei netaikomas reikalavimas teikti informaciją pagal Direktyvos 2013/34/ES 19a arba 29a straipsnius, pranešimas turėtų būti paskelbiamas iki metinių finansinių ataskaitų paskelbimo dienos. Metinis pranešimas turėtų būti pateikiamas paskirtai duomenis renkančiai įstaigai, kad jis būtų prieinamas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/2859 sukurtame Europos bendrame prieigos punkte (ESAP)¹⁷. Siekiant užtikrinti vienodas taisyklių dėl informacijos prieinamumo ESAP įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Siekiant padidinti teisinį tikrumą, Reglamento (ES) 2023/2859 priedas turėtų būti iš dalies pakeistas įtraukiant nuorodą į šią direktyvą;

- (63) *reikalavimas į šios direktyvos taikymo sritį patenkančioms įmonėms, kurioms tuo pat metu taikomi Direktyvos 2013/34/ES 19a, 29a ir 40a straipsniuose nustatyti reikalavimai, teikti informaciją apie savo išsamaus patikrinimo procesą, kaip nustatyta Direktyvos 2013/34/ES 19a, 29a ir 40a straipsniuose, turėtų būti suprantamas kaip reikalavimas, kad įmonės apibūdintų, kaip jos įgyvendina šioje direktyvoje numatytą išsamų patikrinimą;*

¹⁷ *2023 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/2859, kuriuo sukuriamas Europos bendras prieigos punktas, užtikrinantis centralizuotą prieigą prie viešai skelbiamos informacijos, kuri yra aktuali finansinių paslaugų, kapitalo rinkų ir tvarumo srityse (OL L, 2023/2859, 2023 12 20).*

(64) *šia direktyva nesiekama nustatyti reikalavimo, kad įmonės viešai atskleistų intelektinį kapitalą, intelektinę nuosavybę, praktinę patirtį arba inovacijų rezultatus, kurie būtų laikomi komercinėmis paslaptimis, kaip apibrėžta Direktyvoje (ES) 2016/943. Todėl šioje direktyvoje numatyti reikalavimai teikti informaciją neturėtų daryti poveikio Direktyvai (ES) 2016/943. Ši direktyva taip pat turėtų būti taikoma nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 596/2014¹⁸;*

¹⁸ *2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 596/2014 dėl piktnaudžiavimo rinka (Piktnaudžiavimo rinka reglamentas) ir kuriuo panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/6/EB ir Komisijos direktyvos 2003/124/EB, 2003/125/EB ir 2004/72/EB (OL L 173, 2014 6 12, p. 1).*

(65) *siekdamos atlikti prasmingą išsamų patikrinimą žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos srityse, įmonės turėtų imtis tinkamų priemonių, kad užtikrintų veiksmingą dialogą su suinteresuotaisiais subjektais vykdant išsamaus patikrinimo veiksmų vykdymo procesą. Nedarant poveikio Direktyvai (ES) 2016/943, veiksmingas dialogas turėtų apimti aktualios ir išsamios informacijos teikimą suinteresuotiesiems subjektams, su kuriais konsultuojamasi, taip pat nuolatinės konsultacijas, kuriomis sudaromos sąlygos realiam bendravimui ir dialogui tinkamu lygmeniu, pavyzdžiui, projekto arba vietos lygmeniu ir tinkamu periodiškumu. Vedant prasmingą dialogą su suinteresuotaisiais subjektais, su kuriais konsultuojamasi, turėtų būti deramai atsižvelgiama į kliūtis dialogui, užtikrinama, kad suinteresuotiesiems subjektams nebūtų taikomi atsakomieji ir baudžiamieji veiksmai, be kita ko, išsaugant konfidencialumą ir anonimiškumą, o ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pažeidžiamų suinteresuotųjų subjektų poreikiams ir persidengiantiems pažeidžiamumo veiksniams bei tarpusavyje susijusiems veiksniams, be kita ko, atsižvelgiant į potencialiai paveiktas grupes ar bendruomenes, pavyzdžiui, saugomas pagal JT deklaraciją dėl čiabuvių tautų teisių, ir asmenis, kuriems taikoma JT deklaracija dėl žmogaus teisių gynėjų.*

Kai kuriais atvejais nebus įmanoma vesti prasmingo dialogo su suinteresuotaisiais subjektais, su kuriais konsultuojamasi, arba bus naudinga sužinoti papildomą ekspertų nuomonę, kad įmonė galėtų visapusiškai laikytis šios direktyvos reikalavimų. Tokiais atvejais įmonės turėtų papildomai konsultuotis su ekspertais, pavyzdžiui, pilietinės visuomenės organizacijomis arba fiziniiais ar juridiniais asmenimis, kovojančiais už žmogaus teises ar aplinką, kad gautų patikimų išvalgų apie realų ar galimą neigiamą poveikį. Konsultacijos su darbuotojais ir jų atstovais turėtų būti vykdomos laikantis atitinkamos Sąjungos teisės ir, kai taikytina, nacionalinės teisės ir kolektyvinių susitarimų, taip pat nedarant poveikio taikytinoms jų teisėms gauti informaciją, teikti konsultacijas ir dalyvauti, visų pirma teisėms, kurioms taikomi atitinkami Sąjungos teisės aktai užimtumo ir socialinių teisių srityje, įskaitant Tarybos direktyvą 2001/86/EB¹⁹ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2002/14/EB²⁰ ir 2009/38/EB²¹. Šios direktyvos tikslais darbuotojai turėtų būti suprantami kaip apimantys laikinuosius darbuotojus ir kitus darbuotojus, kurių užimtumo formos yra nestandartinės, jeigu jie atitinka ESTT nustatytus darbuotojo statuso nustatymo kriterijus. Vykdydamos konsultacijas įmonės turėtų galėti remtis pramonės iniciatyvomis tokiu mastu, kokiu jos yra tinkamos veiksmingam dialogui remti. Naudojimasis pramonės ar daugiašalėmis suinteresuotųjų subjektų iniciatyvomis savaime nėra pakankamas pareigai konsultuotis su darbuotojais ar jų atstovais įvykdyti;

¹⁹ 2001 m. spalio 8 d. Tarybos direktyva 2001/86/EB, papildanti Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus (OL L 294, 2001 11 10, p. 22).

²⁰ 2002 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/14/EB dėl bendros darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos sukūrimo Europos bendrijoje. Bendras Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos pareiškimas dėl darbuotojų atstovavimo (OL L 80, 2002 3 23, p. 29).

²¹ 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/38/EB dėl Europos darbo tarybos steigimo arba Bendrijos mastu veikiančių įmonių ir Bendrijos mastu veikiančių įmonių grupių darbuotojų informavimo bei konsultavimosi su jais tvarkos nustatymo (OL L 122, 2009 5 16, p. 28).

I

(66) *siekdama suteikti įmonėms priemonių, padedančių joms savo veiklos grandinėse laikytis išsamaus patikrinimo reikalavimų, Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, turėtų pateikti gaires dėl pavyzdinių sutarčių sąlygų, kuriomis įmonės galėtų savanoriškai naudotis kaip priemone, padedančia vykdyti 10 ir 11 straipsniuose nustatytas pareigas. Gairėmis turėtų būti siekiama palengvinti aiškų užduočių paskirstymą susitariančiosioms šalims ir nuolatinį bendradarbiavimą tokiu būdu, kad būtų išvengta šioje direktyvoje nustatytų pareigų perdavimo verslo partneriui ir automatinio sutarties negaliojimo pažeidimo atveju. Gairės turėtų atspindėti principą, kad vien tik naudojimasis sutartinėmis garantijomis negali būti laikomas šioje direktyvoje nustatytų išsamaus patikrinimo standartų įvykdymu;*

(67) siekiant teikti įmonėms arba valstybių narių institucijoms paramą ir praktinių priemonių dėl to, kaip įmonės turėtų **praktiškai** vykdyti savo išsamaus patikrinimo pareigas, **ir teikti paramą suinteresuotiesiems subjektams**, Komisija, kaip pavyzdžiu naudodamasi susijusiomis tarptautinėmis gairėmis bei standartais ir konsultuodamasi su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, Europos aplinkos agentūra, **Europos darbo institucija** ir, kai tinkama, tarptautinėmis **organizacijomis ir kitomis** įstaigomis, turinčiomis ekspertinių žinių išsamaus patikrinimo srityje, turėtų **█** paskelbti gaires, be kita ko, **bendras gaires ir** konkrečioms sektoriams arba dėl konkretaus neigiamo poveikio **ir šios direktyvos bei kitų Sąjungos teisėkūros procedūra priimtų aktų, kuriais siekiama tų pačių tikslų ir kuriais nustatomos išsamesnės arba konkretesnės pareigos, sąveikos;**

(68) *vertės grandinės valdymui skirtiems duomenims rinkti ir šio rinkimo išlaidoms mažinti, be kita ko, neigiamam poveikiui nustatyti ir įvertinti, jo prevencijai ir poveikiui švelninti, taip pat išsamaus patikrinimo priemonių veiksmingumui stebėti galėtų būti naudojamos skaitmeninės priemonės ir technologijos, įskaitant naudojamas žaliavoms, prekėms ir produktams sekti, stebėti ar atsekti visoje vertės grandinėje, pavyzdžiui, palydovai, bepiločiai orlaiviai, radarai ar platformomis grindžiami sprendimai. Siekiant padėti įmonėms vykdyti joms tenkančias išsamaus patikrinimo pareigas visoje jų vertės grandinėje, turėtų būti raginama ir skatinama naudoti tokias priemones ir technologijas. Tuo tikslu Komisija turėtų paskelbti gaires, kuriose būtų pateikta naudingos informacijos ir nuorodų į atitinkamus išteklius. Naudodamos skaitmenines priemones ir technologijas, įmonės turėtų atsižvelgti į galimą su tuo susijusią riziką ir tinkamai į ją reaguoti, taip pat įdiegti gautos informacijos tinkamumo tikrinimo mechanizmus;*

(69) nors ši direktyva netaikoma MVĮ, jos nuostatos galėtų daryti joms poveikį kaip įmonių, patenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, rangovėms arba subrangovėms. Vis dėlto siekiama mažinti finansinę arba administracinę našą MVĮ, kurių daugelis jau patiria sunkumų dėl pasaulinės ekonomikos ir sveikatos krizės. Siekiant remti MVĮ, valstybės narės, **padedamos Komisijos**, turėtų pavieniui arba kartu kurti ir tvarkyti tam skirtas patogias naudoti svetaines, portalus ar platformas, **kuriuose įmonėms būtų teikiama informacija ir parama**, taip pat valstybės narės galėtų finansiškai remti MVĮ ir padėti joms stiprinti gebėjimus. Tokia parama taip pat **galėtų** būti prieinama ir prireikus pritaikoma bei išplečiama įtraukiant pradinės grandies ekonominės veiklos vykdytojus trečiojoje valstybėje. Įmonės, kurių verslo partnerės yra MVĮ, taip pat raginamos padėti joms laikytis išsamaus patikrinimo priemonių reikalavimų ■ ir taikyti MVĮ teisingus, pagrįstus, nediskriminacinius ir proporcingus reikalavimus;

- (70) *Komisija turėtų sukurti bendrą pagalbos įmonių išsamaus patikrinimo klausimais tarnybą. Ta bendra pagalbos tarnyba turėtų turėti galimybę bendradarbiauti su atitinkamomis kiekvienos valstybės narės nacionalinėmis institucijoms ir prašyti informacijos iš jų, įskaitant nacionalines pagalbos tarnybas, kai jos yra, pavyzdžiui, kad padėtų pritaikyti informaciją ir gaires nacionalinėms sąlygoms ir jas platinti, nedarant poveikio funkcijų ir įgaliojimų paskirstymui valdžios institucijoms nacionalinėse sistemose. Bendra pagalbos tarnyba ir atitinkamos nacionalinės institucijos taip pat turėtų palaikyti tarpusavio ryšius, kad būtų užtikrintas tarpvalstybinis bendradarbiavimas;*
- (71) Komisija, siekdama papildyti valstybių narių paramą *įmonėms, įskaitant MVI, įgyvendinimo srityje*, gali naudotis esamomis *Sajungos* priemonėmis, projektais ir kitais veiksmais, kuriais padedama įgyvendinti išsamų patikrinimą *Sajungoje* ir trečiojoje valstybėse. Ji gali sukurti naujų paramos priemonių, kuriomis būtų teikiama pagalba įmonėms, įskaitant MVI, dėl išsamaus patikrinimo reikalavimų, įskaitant *veiklos grandinės* skaidrumo stebėsenos centrą ir pramonės ar suinteresuotųjų subjektų iniciatyvoms palankių sąlygų sudarymą;

(72) Komisija *galėtų papildyti* valstybių narių paramos priemonės, *remdamasi esamais Sąjungos veiksmais*, kuriais siekiama padėti stiprinti pradinės grandies ekonominės veiklos vykdytojų gebėjimą veiksmingai užkirsti kelią savo veiklos ir verslo santykių neigiamam poveikiui žmogaus teisėms ir aplinkai ir jį sušvelninti, ypač daug dėmesio skiriant smulkiųjų žemės savininkų problemoms. *Sąjunga ir jos valstybės narės, atsižvelgiant į jų atitinkamą kompetenciją, raginamos*, naudodamosi savo kaimynystės ir vystomojo bei tarptautinio bendradarbiavimo priemonėmis, *įskaitant prekybos susitarimus*, teikti paramą trečiųjų valstybių vyriausybėms ir pradinės grandies ekonominės veiklos vykdytojams trečiosiose valstybėse reaguojant į jų veiklos ir pradinės grandies verslo santykių neigiamą poveikį žmogaus teisėms ir aplinkai. Tai galėtų apimti bendradarbiavimą su šalių partnerių vyriausybėmis, vietos privačiuoju sektoriumi ir suinteresuotaisiais subjektais šalinant pagrindines neigiamo poveikio žmogaus teisėms ir aplinkai priežastis;

(73) *ši direktyva yra svarbi teisėkūros priemonė, kuria siekiama užtikrinti įmonių perėjimą prie tvarios ekonomikos, be kita ko, sumažinti klimato kaitos egzistencinę žalą ir dėl jos patiriamas išlaidas, užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2050 m. būtų pradėta laikytis pasaulinio nulinio ŠESD balanso tikslo, išvengti klaidinančių pareiškimų dėl tokio laikymosi ir sustabdyti ekomanipuliavimą, dezinformaciją ir iškastinio kuro plėtrą visame pasaulyje, kad būtų pasiekti tarptautiniai ir Europos tikslai klimato srityje. Siekiant užtikrinti, kad šia direktyva būtų veiksmingai padedama kovoti su klimato kaita, įmonės turėtų priimti ir įgyvendinti klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą, kuriuo būtų siekiama geriausiomis pastangomis užtikrinti įmonės verslo modelio ir strategijos suderinamumą su perėjimu prie tvarios ekonomikos ir su visuotinio atšilimo apribojimu iki 1,5° C pagal Paryžiaus susitarimą, taip pat su tikslu užtikrinti poveikio klimatui neutralumą, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2021/1119, įskaitant jo tarpinius ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslus. Plane turėtų būti atsižvelgiama, kai aktualu, į įmonės patiriamą su anglimis, nafta ir dujomis susijusios veiklos poveikį. Tokie reikalavimai turėtų būti suprantami kaip su priemonėmis, o ne su rezultatais susijusi pareiga. Kadangi pareiga yra susijusi su priemonėmis, turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į įmonių daromą pažangą ir su klimato kaita susijusios pertvarkos sudėtingumą ir kintantį pobūdį. Nors įmonės turėtų stengtis pasiekti jų planuose nustatytus išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslus, dėl konkrečių aplinkybių įmonėms gali nepavykti tų tikslų pasiekti, kai tai nebėra pagrįsta. Plane turėtų būti numatyti per nustatytą laiką pasiektini tikslai, susiję su jų 2030 m. tikslais klimato kaitos srityje, ir penkerių metų etapai iki 2050 m., grindžiami įtikinamais moksliniais duomenimis ir, kai tinkama, 1, 2 ir 3 sričių absoliutaus išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslai.*

Plane turėtų būti numatyti įgyvendinimo veiksmai įmonės klimato srities tikslams pasiekti ir jie turėtų būti grindžiami įtakingais moksliniais duomenimis, t. y. duomenimis, kuriems suteiktas nepriklausomas mokslinis patvirtinimas, kurie atitinka siekį apriboti visuotinį atšilimą iki 1,5° C, kaip apibrėžė Tarpyvyriausybinių klimato kaitos komisija (IPCC), ir kuriais atsižvelgiama į Europos mokslo patariamąsios tarybos klimato kaitos klausimais rekomendacijas. Turėtų būti reikalaujama, kad priežiūros institucijos bent prižiūrėtų plano ir jo atnaujinimų priėmimą ir rengimą laikantis šioje direktyvoje nustatytų reikalavimų. Kadangi klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos plano turinys turėtų atitikti Direktyvoje 2013/34/ES nustatytus informacijos teikimo reikalavimus, susijusius su įmonių tvarumo atskaitomybe, turėtų būti laikoma, kad tokį planą pagal Direktyvą 2013/34/ES pateikusios įmonės įvykdė konkrečią pareigą priimti planą pagal šią direktyvą. Nors laikoma, kad pareiga priimti planą yra įvykdyta, įmonės vis dėlto turėtų vykdyti pareigą įgyvendinti tą klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą ir kas 12 mėnesių jį atnaujinti, kad būtų vertinama pažanga siekiant jo tikslų;

(74) siekiant, kad būtų galima vykdyti veiksmingą priežiūrą ir prireikus užtikrinti šios direktyvos vykdymą **trečiųjų valstybių** įmonių atžvilgiu **■**, tos įmonės turėtų paskirti pakankamus įgaliojimus turintį įgaliotąjį atstovą Sąjungoje ir pateikti su savo įgaliotaisiais atstovais susijusią informaciją. Įgaliotasis atstovas taip pat turėtų turėti galimybę veikti kaip kontaktinis punktas, jeigu laikomasi atitinkamų šios direktyvos reikalavimų. ***Jei trečiosios valstybės įmonė nepaskiria įgaliotojo atstovo, visos valstybės narės, kuriose įmonė vykdo veiklą, turėtų būti kompetentingos užtikrinti šios pareigos vykdymą, visų pirma paskirti fizinį arba juridinį asmenį vienoje iš valstybių narių, kurioje ji vykdo veiklą, pagal nacionalinėje teisėje nustatytą vykdymo užtikrinimo sistemą. Tokį vykdymo užtikrinimą inicijuojančios valstybės narės turėtų informuoti kitų valstybių narių priežiūros institucijas per Europos priežiūros institucijų tinklą, kad kitos valstybės narės vykdymo neužtikrintų;***

(75) siekiant užtikrinti įmonėms tenkančių išsamaus patikrinimo pareigų teisingo įgyvendinimo stebėseną ir pasiekti tinkamą šios direktyvos vykdymo užtikrinimą, valstybės narės turėtų paskirti vieną arba daugiau nacionalinių priežiūros institucijų. Šios priežiūros institucijos turėtų būti viešosios institucijos, nepriklausomos nuo įmonių, patenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, ar nuo kitų rinkos interesų ir nepatiriančios interesų konfliktų ***ir nei tiesioginės, nei netiesioginės išorės įtakos. Kad galėtų nešališkai naudotis savo įgaliojimais šios priežiūros institucijos neturėtų nei siekti, nei gauti iš nieko jokių nurodymų.*** Valstybės narės turėtų pagal nacionalinę teisę užtikrinti, ***kad kiekvienai priežiūros institucijai būtų suteikti jos užduotims ir įgaliojimams vykdyti reikalingi žmogiškieji ir finansiniai ištekliai.*** Kompetentingos institucijos turėtų turėti teisę atlikti tyrimus savo iniciatyva arba atsižvelgdamos į **█** pagrįstai išreikštą susirūpinimą pagal šią direktyvą. ***Tie tyrimai galėtų apimti, kai tinkama, patikrinimus vietoje ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų išklausymą.*** Tais atvejais, kai pagal sektorių teisės aktus kompetentingos institucijos jau paskirtos, valstybės narės galėtų joms pavesti atsakomybę už šios direktyvos taikymą jų kompetencijos srityse. ***Priežiūros institucijos turėtų skelbti ir svetainėje pateikti ankstesnės veiklos metinę ataskaitą, kurioje būtų nurodomi sunkiausi nustatyti pažeidimai. Valstybės narės turėtų nustatyti prieinamą mechanizmą, kuriuo naudojantis būtų galima nemokamai arba taikant mokesťį, kuris padengtų tik administracines išlaidas, pareikšti pagrįstą susirūpinimą, ir užtikrinti, kad visuomenei būtų suteikta praktinės informacijos apie tai, kaip pasinaudoti šia teise;***

(76) siekiant veiksmingo nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama ši direktyva, vykdymo užtikrinimo, valstybės narės turėtų numatyti atgrasomas, proporcingas ir veiksmingas *sankcijas* už tų priemonių pažeidimus. Kad toks *sankcijų* režimas būtų veiksmingas, nacionalinių priežiūros institucijų skiriamos sankcijos turėtų apimti pinigines *baudas ir viešą pareiškimą, kuriame būtų nurodoma atsakinga įmonė ir pažeidimo pobūdis, jei įmonė per taikytiną terminą neįvykdo sprendimo, kuriuo nustatoma piniginė bauda. Tas sankcijų režimas nedaro poveikio įgaliojimams pašalinti ir uždrausti pateikti rinkai, tiekti rinkai ir eksportuoti produktus pagal kitus Sąjungos teisėkūros procedūra priimamus aktus, kuriais numatomos platesnės ar konkretesnės išsamaus patikrinimo pareigos, pavyzdžiui, pagal Reglamentą (ES) 2023/1115. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, kai skiriama piniginė bauda, jos dydis būtų proporcingas įmonės pasaulinei grynajai apyvartai. Tačiau dėl to valstybės narės neturėtų būti įpareigosios kiekvienu atveju pagrįsti piniginės baudos tik įmonės grynąja apyvarta.*

Valstybės narės pagal nacionalinę teisę turėtų nuspręsti, ar sankcijos turėtų būti skiriamos tiesiogiai priežiūros institucijų, bendradarbiaujant su kitomis institucijomis, ar kreipiantis į kompetentingas teismines institucijas. Siekiant užtikrinti šioje direktyvoje nustatytų taisyklių taikymo viešąją priežiūrą, priežiūros institucijų sprendimai, kuriais numatomos sankcijos, skirtos įmonėms už nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama ši direktyva, nesilaikymą, turėtų būti skelbiami, siunčiami Europos priežiūros institucijų tinklui ir viešai prieinami bent trejus metus. Laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679²², paskelbtame sprendime neturėtų būti jokių asmens duomenų. Įmonės pavadinimą turėtų būti leidžiama skelbti, net jei jame yra fizinio asmens vardas ir pavardė;

- (77) *siekiant užkirsti kelią dirbtiniam galimų administracinių baudų sumažinimui, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, kai piniginė bauda skiriama įmonei, kuri priklauso grupei, ji būtų apskaičiuojama atsižvelgiant į konsoliduotą apyvartą, apskaičiuojamą pagrindinės patronuojančiosios įmonės lygmeniu;*

²² 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

- (78) siekiant užtikrinti pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės nuostatų nuoseklų taikymą ir vykdymą, nacionalinės priežiūros institucijos turėtų tarpusavyje bendradarbiauti ir koordinuoti savo veiksmus. Tuo tikslu Komisija turėtų sukurti Europos priežiūros institucijų tinklą, o priežiūros institucijos turėtų viena kitai padėti atlikti užduotis ir teikti savitarpio pagalbą;
- (79) siekiant užtikrinti, ***kad*** dėl neigiamo poveikio nukentėję asmenys ***galėtų veiksmingai naudotis teise kreiptis į teismą ir gauti kompensaciją***, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų taisykles, reglamentuojančias įmonių civilinę atsakomybę už ***fiziniam ar juridiniam asmeniui padarytą žalą, su sąlyga, kad*** įmonė ***tyčia ar dėl aplaidumo*** ■ neužkirto kelio galimam neigiamam poveikiui ir jo nesušvelnino arba nenutraukė realaus poveikio ir kuo labiau nesumažino jo masto ■ , ir ***dėl to fiziniam ar juridiniam asmeniui buvo padaryta žala. Asmens saugomiems teisiniams interesams padaryta žala, pavyzdžiui, mirtis, kūno sužalojimas ar psichologinė žala, asmens laisvės atėmimas, žmogaus orumo praradimas arba žala asmens turtui, turėtų būti suprantama pagal nacionalinę teisę.***

Sąlyga, kad žala asmeniui turi būti padaryta dėl to, kad įmonė nesilaiko pareigos reaguoti į neigiamą poveikį, kai šios direktyvos I priede nurodyta teise, draudimu ar pareiga (kai neigiamas poveikis, į kurį turėjo būti reaguojama, sukeltas jais piktnaudžiaujant ar juos pažeidžiant) siekiama apsaugoti fizinį ar juridinį asmenį, kuriam padaryta žala, turėtų būti suprantama kaip neapimanti išvestinės žalos (netiesiogiai padarytos kitiems asmenims, kurie nėra nukentėjusieji dėl neigiamo poveikio ir kurie nėra apsaugoti šios direktyvos I priede išvardytomis teisėmis, draudimais ar pareigomis). Pavyzdžiui, jeigu įmonės darbuotojas patyrė žalą dėl to, kad įmonė darbo vietoje pažeidė saugos standartus, tokiam darbuotojui patalpas nuomojančiam nuomotojui neturėtų būti leidžiama pareikšti reikalavimą įmonei dėl ekonominių nuostolių, kuriuos sukėlė tai, kad darbuotojas negalėjo mokėti nuomos mokesčio, atlyginimo. Priežastinis ryšys, kaip tai suprantama civilinės atsakomybės atveju, šioje direktyvoje nereglamentuojamas, išskyrus tai, kad pagal šią direktyvą įmonės neturėtų būti laikomos atsakingomis, jei žalą padaro tik įmonių veiklos grandinės verslo partneriai (tarptautinėje sistemoje tai vadinama „tiesioginiu ryšiu“). Nukentėjusieji turėtų turėti teisę į visišką padarytos žalos atlyginimą pagal nacionalinę teisę ir laikantis tokio bendro principo. Atgrasymas pasitelkiant žalos atlyginimą (baudinių nuostolių atlyginimas) ar bet kokią kitą kompensacijos permokos formą turėtų būti draudžiamas;

(80) kai į visą nustatytą neigiamą poveikį neįmanoma vienu metu visapusiškai reaguoti, jis turėtų būti prioritizuojamas, atsižvelgiant į jo dydį ir tikimybę, ir į jį turėtų būti reaguojama palaipsniui, pagal šią direktyvą įmonė neturėtų būti atsakinga už žalą, atsiradusią dėl bet kokio mažiau reikšmingo neigiamo poveikio, į kurį dar nėra reaguojama. Tačiau nustatant, ar įvykdytos įmonės atsakomybės sąlygos, kai atliekamas vertinimas, ar įmonė pažeidė savo pareigą tinkamai reaguoti į nustatytą neigiamą poveikį, reikėtų įvertinti, ar įmonė teisingai prioritizavo neigiamą poveikį;

(81) atsakomybės režimu nereglamentuojama, kas turėtų įrodyti, kad nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis yra įvykdytos atsakomybei taikomos sąlygos arba kokiomis sąlygomis gali būti pradėtas civilinis procesas, todėl tie klausimai paliekami spręsti pagal nacionalinę teisę;

(82) *siekiant užtikrinti teisę į veiksmingą teisinę gynybą, kaip įtvirtinta Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 2 straipsnio 3 dalyje, Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 8 straipsnyje ir Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančias sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvencijos) 9 straipsnio 3 dalyje, šia direktyva šalinamos tam tikros praktinės ir procedūrinės kliūtys teisingumui, su kuriomis susiduria nukentėjusieji dėl neigiamo poveikio, įskaitant sunkumus, susijusius su prieiga prie įrodymų, ribotą senaties terminų trukmę, tinkamų mechanizmų, susijusių su atstovaujamaisiais ieškiniais, nebuvimą ir pernelyg dideles procesų dėl civilinės atsakomybės išlaidas;*

(83) *valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tais atvejais, kai ieškovas pateikia motyvuotą pagrindimą, kuriame pateikiami pagrįstai prieinami faktai ir įrodymai, kurių pakanka jo ieškinio dėl žalos atlyginimo patikimumui pagrįsti, ir nurodo, kad papildomus įrodymus kontroliuoja įmonė, teismai galėtų nurodyti įmonei atskleisti tokius įrodymus pagal nacionalinę proceso teisę, kartu apribojant tokį atskleidimą tuo, kas yra būtina ir proporcinga. Tuo tikslu nacionaliniai teismai turėtų apsvarstyti, koku mastu ieškinys arba gynyba yra grindžiami turimais faktais ir įrodymais, pagrindžiančiais prašymą atskleisti įrodymus, įrodymų atskleidimo apimtį ir išlaidas, taip pat teisėtus visų susijusių šalių interesus, be kita ko, siekiant užkirsti kelią nekonkrečiai informacijos paieškai, kuri procedūros šalims greičiausiai nebūtų aktuali. Kai tokiuose įrodymuose yra konfidencialios informacijos, nacionaliniai teismai turėtų turėti galimybę nurodyti juos atskleisti tik tais atvejais, kai jie mano, kad tie įrodymai yra aktualūs ieškiniui dėl žalos atlyginimo, ir turėtų nustatyti veiksmingas tokios informacijos apsaugos priemones;*

- (84) *valstybės narės turėtų numatyti priimtinas sąlygas, kuriomis bet kuri galimai nukentėjusi šalis turėtų galėti įgalioti profesinę sąjungą, nevyriausybinių žmogaus teisių ar aplinkos apsaugos organizaciją arba kitą nevyriausybinių organizaciją ir, pagal nacionalinę teisę, nacionalines žmogaus teisių institucijas, įsisteigusias bet kurioje valstybėje narėje, pareikšti ieškinius dėl civilinės atsakomybės, kuriais siekiama užtikrinti nukentėjusiųjų teisių įgyvendinimą, kai tokie subjektai atitinka nacionalinėje teisėje nustatytus reikalavimus, pavyzdžiui, kai jie patys nuolat veikia ir, pagal savo įstatus, nedalyvauja komerciniais tikslais, ir ne tik laikinai, įgyvendinant pagal šią direktyvą saugomas teises arba atitinkamas nacionalinėje teisėje nustatytas teises. Tai būtų galima užtikrinti nacionalinio civilinio proceso nuostatomis dėl leidimo atstovauti nukentėjusiesiems trečiosios šalies įsikišimo atveju, remiantis aiškiu galimai nukentėjusios šalies sutikimu, tačiau tai neturėtų būti aiškinama kaip reikalavimas, kad valstybės narės išplėstų savo nacionalinės teisės nuostatas dėl atstovaujamojo ieškinių, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2020/1828²³;*
- (85) *civilinės atsakomybės ieškinių dėl žalos atlyginimo pareiškimo senaties terminai turėtų būti bent penkerių metų trukmės ir bet kuriuo atveju ne trumpesni nei senaties terminas, nustatytas pagal bendrosios civilinės atsakomybės nacionalinius režimus. Nacionalinės taisyklės dėl senaties terminų pradžios, trukmės, sustabdymo arba nutraukimo neturėtų nepagrįstai trukdyti pareikšti ieškinius dėl žalos atlyginimo ir bet kuriuo atveju neturėtų būti griežtesnės už taisyklės dėl nacionalinių bendrosios civilinės atsakomybės režimų;*

²³ 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1828 dėl atstovaujamojo ieškinių siekiant apsaugoti vartotojų kolektyvinius interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB (OL L 409, 2020 12 4, p. 1).

- (86) *be to, siekiant užtikrinti teisių gynimo priemones, ieškovai turėtų galėti siekti galutinių arba laikinų uždraudžiamųjų priemonių, kad imantis veiksmų arba nutraukiant veiksmus būtų nutraukti pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės nuostatų pažeidimai;*
- (87) pagal taisyklės dėl civilinės atsakomybės įmonės civilinė atsakomybė už žalą, padarytą dėl to, kad ji neatliko pakankamo išsamaus patikrinimo, neturėtų daryti poveikio jos patronuojamųjų įmonių civilinei atsakomybei ar jos tiesioginių ir netiesioginių verslo partnerių veiklos grandinėje atitinkamai civilinei atsakomybei. *Jei įmonė žalą padarė kartu su savo patronuojamąja įmone arba verslo partneriu, ji turėtų būti solidariai atsakinga su ta patronuojamąja įmone arba verslo partneriu. Tai turėtų atitikti nacionalinę teisę dėl solidariosios atsakomybės sąlygų ir nedaryti poveikio Sąjungos ar nacionalinei teisei dėl solidariosios atsakomybės ir dėl atgręžtinio reikalavimo teisių į visą vienos solidariai atsakingos šalies mokamą kompensaciją;*

(88) šioje direktyvoje numatytos taisyklės dėl civilinės atsakomybės turėtų nedaryti poveikio Sąjungos ar nacionalinėms taisyklėms dėl civilinės atsakomybės, susijusios su neigiamu poveikiu žmogaus teisėms ar neigiamu poveikiu aplinkai, kuriose numatyta atsakomybė tokiais atvejais, kai netaikoma ši direktyva, arba numatyta griežtesnė atsakomybė nei šioje direktyvoje. Griežtesnis atsakomybės režimas taip pat turėtų būti suprantamas kaip civilinės atsakomybės režimas, pagal kurį atsakomybė numatoma ir tais atvejais, kai taikant šioje direktyvoje numatytas atsakomybės taisykles atsakomybė įmonei nekiltų;

I

(89) esant civilinei atsakomybei dėl neigiamo poveikio aplinkai, žalos patyrę asmenys gali reikalauti kompensacijos pagal šią direktyvą net ir tais atvejais, kai tokie ieškiniai iš dalies sutampa su ieškiniiais dėl žmogaus teisių pažeidimų;

(90) siekiant užtikrinti, kad nukentėjusieji dėl žmogaus teisėms ir aplinkai padarytos žalos galėtų pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo ir reikalauti kompensacijos už ***padarytą žalą, jei įmonė tyčia ar dėl aplaidumo nesilaikė*** pagal šią direktyvą kylančių išsamaus patikrinimo pareigų, ***šioje direktyvoje valstybėms narėms turėtų būti nustatytas reikalavimas užtikrinti, kad nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis šioje direktyvoje numatytas civilinės atsakomybės režimas perkeliamas į nacionalinę teisę, būtų viršesnės ir privalomai taikomos tais atvejais, kai tokiems*** ieškiniams taikytina teisė nėra valstybės narės nacionalinė teisė (pavyzdžiui, toks atvejis ■ galėtų būti tarptautinės privatinės teisės taisyklių taikymas, kai žala padaryta trečiojoje valstybėje). ***Tai reiškia, kad valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad reikalavimai, dėl kurių fiziniai ar juridiniai asmenys gali pareikšti ieškinį, senaties terminas ir įrodymų atskleidimas būtų viršesni ir privalomai taikomi. Perkeldamos į nacionalinę teisę šioje direktyvoje numatytą civilinės atsakomybės režimą ir pasirinkdamos metodus tokiems rezultatams pasiekti, valstybės narės taip pat turėtų galėti atsižvelgti į visas susijusias nacionalines taisykles tiek, kiek tai būtina siekiant užtikrinti nukentėjusiųjų apsaugą ir itin svarbu valstybių narių viešųjų interesų, pavyzdžiui, jų politinės, socialinės ar ekonominės santvarkos, apsaugai;***

(91) šioje direktyvoje numatytas civilinės atsakomybės režimas turėtų nedaryti poveikio ***Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2004/35/EB***²⁴. Ši direktyva neturėtų kliudyti valstybėms narėms nustatyti papildomų griežtesnių pareigų įmonėms ar imtis kitų papildomų priemonių, kuriomis būtų siekiama tų pačių tikslų, kaip **█** Direktyva ***2004/35/EB***;

²⁴ ***2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004 4 30, p. 56).***

(92) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pareigų, atsirandančių dėl nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, vykdymas arba jų savanoriškas įgyvendinimas būtų laikomas aplinkosaugos ir (arba) socialiniu aspektu arba elementu, į kurį perkančiosios organizacijos pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2014/23/ES²⁵, 2014/24/ES²⁶ ir 2014/25/ES²⁷ gali atsižvelgti kaip į viešųjų ir koncesijos sutarčių skyrimo kriterijų dalį arba kurią jos gali nustatyti tokių sutarčių vykdymo atžvilgiu.

²⁵ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių skyrimo (OL L 94, 2014 3 28, p. 1).

²⁶ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

²⁷ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243).

Perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai gali pašalinti arba gali būti valstybių narių įpareigoti pašalinti iš pirkimo procedūros, įskaitant, kai taikytina, koncesijos suteikimo procedūrą, dalyvių bet kurį ekonominės veiklos vykdytoją, jei jie gali bet kokiomis tinkamomis priemonėmis įrodyti, kad pažeistos taikytinos aplinkos, socialinės ir darbo teisės srities pareigos, įskaitant pareigas, kylančias iš tam tikrų tarptautinių susitarimų, kuriuos yra ratifikavusios visos valstybės narės ir kurie išvardyti tose direktyvose, arba kad ekonominės veiklos vykdytojas yra kaltas dėl sunkaus profesinio nusižengimo, dėl kurio kyla abejonių jo sąžiningumu. Siekiant užtikrinti Sąjungos teisės aktų nuoseklumą ir remti įgyvendinimą, Komisija turėtų apsvarstyti, ar tikslinga atnaujinti kurią nors iš tų direktyvų, visų pirma kiek tai susiję su reikalavimais ir priemonėmis, kurias valstybės narės turi priimti, kad užtikrintų tvarumo ir išsamaus patikrinimo pareigų laikymąsi per visus viešųjų pirkimų ir koncesijos procesus;

█

(93) svarbų vaidmenį atskleidžiant ***nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis*** ši direktyva ***perkeliamą į nacionalinę teisę***, pažeidimus gali atlikti asmenys, dirbantys įmonėse, kurioms taikomos šioje direktyvoje numatytos išsamaus patikrinimo pareigos, arba savo profesinėje veikloje palaikantys ryšius su tokiomis įmonėmis. Taigi jie gali prisidėti prie to, kad būtų užkirstas kelias tokiems pažeidimams, būtų atgrasyta nuo jų ir būtų sustiprintas šios direktyvos vykdymo užtikrinimas. Todėl pranešimams apie visus ***nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis*** ši direktyva ***perkeliamą į nacionalinę teisę***, pažeidimus ir asmenų, pranešančių apie tokius pažeidimus, apsaugai turėtų būti taikoma

█ Direktyva (ES) 2019/1937;

(94) ***siekiant padidinti teisinį tikrumą, Direktyvoje (ES) 2019/1937 turėtų būti atspindėtas šioje direktyvoje numatytas Direktyvos (ES) 2019/1937 taikymas pranešimams apie nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis ši direktyva perkeliamą į nacionalinę teisę, pažeidimus ir asmenų, pranešančių apie tokius pažeidimus, apsaugai. Todėl Direktyvos (ES) 2019/1937 priedas turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas. Valstybės narės turi užtikrinti, kad jų perkėlimo į nacionalinę teisę priemonės, priimtos pagal Direktyvą (ES) 2019/1937, atspindėtų tą pakeitimą;***

(95) siekiant tiksliai nustatyti, kokią informaciją apie dalykus, kuriems taikoma ši direktyva, turėtų teikti įmonės, kurioms pagal Direktyvos 2013/34/ES nuostatas dėl įmonių tvarumo atskaitomybės netaikomi informacijos teikimo reikalavimai, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais būtų nustatytos papildomos taisyklės dėl tokios teikiamos informacijos turinio ir jos teikimo kriterijų, nustatant, kokia informacija teiktina apibūdinant išsamų patikrinimą, galimą bei realų poveikį ir veiksmus, kurių dėl to imamasi. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros²⁸ nustatytais principais. Visų pirma, siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

²⁸ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

- (96) ši direktyva turėtų būti taikoma laikantis Sąjungos duomenų apsaugos teisės aktų ir užtikrinant teisę į privatumo ir asmens duomenų apsaugą, įtvirtintą Chartijos 7 ir 8 straipsniuose. Bet koks asmens duomenų tvarkymas pagal šią direktyvą turi būti vykdomas laikantis Reglamento (ES) 2016/679, įskaitant tikslų apribojimo, duomenų kiekio mažinimo ir saugojimo ribojimo reikalavimus;
- (97) vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725²⁹ 28 straipsnio 2 dalimi, buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis 2022 m. kovo 17 d. pateikė nuomonę;

²⁹ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

- (98) Komisija turėtų *periodiškai teikti Europos Parlamentui ir Tarybai šios direktyvos įgyvendinimo ir veiksmingumo siekiant jos tikslų, visų pirma reaguojant į neigiamą poveikį, ataskaitas. Pirmojoje ataskaitoje, be kita ko, turėtų būti aptariamas šios direktyvos poveikis MVĮ, šios direktyvos taikymo sritis, kiek tai susiję su įmonėmis, kurioms ji taikoma, tai, ar reikia peržiūrėti termino „veiklos grandinė“ apibrėžtį, ar reikia keisti šios direktyvos I priedą ir iš dalies pakeisti šioje direktyvoje nurodytą atitinkamų tarptautinių konvencijų sąrašą, visų pirma atsižvelgiant į tarptautinius pokyčius, ar reikia peržiūrėti taisyklės dėl kovos su klimato kaita ir priežiūros institucijų įgaliojimus, susijusius su tomis taisyklėmis, nacionaliniu lygmeniu įdiegtų vykdymo užtikrinimo mechanizmu, sankcijų ir taisyklių dėl civilinės atsakomybės veiksmingumas ir tai, ar reikia keisti suderinimo šia direktyva lygį, kad vidaus rinkoje įmonėms būtų užtikrintos vienodos sąlygos. Kuo anksčiau po šios direktyvos įsigaliojimo dienos, bet ne vėliau kaip po dvejų metų po tos dienos, Komisija taip pat turėtų pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl būtinybės nustatyti papildomus tvarumo išsamaus patikrinimo reikalavimus, pritaikytus reguliuojamosioms finansų įmonėms, kiek tai susiję su finansinių paslaugų teikimu ir investavimo veikla, ir galimų tokių išsamaus patikrinimo reikalavimų, taip pat jų poveikio, laikantis šios direktyvos tikslų, kartu atsižvelgiant į kitus Sąjungos teisėkūros procedūra priimamus aktus, kurie taikomi reguliuojamosioms finansų įmonėms. Jei tikslinga, kartu su ta ataskaita turėtų būti pateikiamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto;*

(99) *atsižvelgiant į tai, kad* šios direktyvos tikslų, t. y. geriau išnaudoti bendrosios rinkos potencialą prisidėti pereinant prie tvarios ekonomikos ir padėti siekti darnaus vystymosi užkertant kelią realiam ar galimam neigiamam poveikiui žmogaus teisėms ir aplinkai įmonių *veiklos* grandinėse ir tokį poveikį švelninant, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl veikslių masto ir poveikio, visų pirma dėl to, kad problemos ir tų problemų priežastys, kurioms taikoma ši direktyva, yra tarpvalstybinio pobūdžio, nes daugelis įmonių veikia visos Sąjungos mastu arba visame pasaulyje, o jų vertės grandinės driekiasi į kitas valstybes nares ir trečiąsias valstybes, taip pat dėl rizikos, kad pavienių valstybių narių priemonės gali būti neveiksmingos ir lemti vidaus rinkos susiskaidymą, to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, Sąjunga gali patvirtinti priemones, laikydamasi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas

1. Šioje direktyvoje nustatomos taisyklės *dėl*:
 - a) **■** įmonių pareigų dėl realaus ir galimo neigiamo poveikio žmogaus teisėms ir realaus ir galimo neigiamo poveikio aplinkai, susijusio su jų pačių ir jų patronuojamųjų įmonių veikla, taip pat su veikla, **■** *jų verslo partnerių vykdoma tų įmonių veiklos grandinėse*;
 - b) **■** atsakomybės už a punkte nurodytų pareigų pažeidimus *ir*
 - c) *įmonių pareigos priimti ir įgyvendinti klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą, kuriuo siekiama geriausiomis pastangomis užtikrinti įmonės verslo modelio ir strategijos suderinamumą su perėjimu prie tvarios ekonomikos ir su visuotinio atšilimo apribojimu iki 1,5 °C pagal Paryžiaus susitarimą.*

2. Ši direktyva negali būti pagrindu sumažinti žmogaus teisių, **užimtumo ir socialinių teisių** apsaugos arba aplinkos apsaugos ar klimato apsaugos lygį, kuris yra nustatytas nacionalinėje valstybių narių teisėje **arba kolektyviniuose susitarimuose taikomuose** tuo metu, kai priimama ši direktyva.
3. Ši direktyva nedaro poveikio kituose Sąjungos teisėkūros procedūra priimtuose aktuose numatytais pareigoms žmogaus teisių, **užimtumo ir socialinių teisių** bei aplinkos apsaugos ir klimato kaitos srityse. Jeigu šios direktyvos nuostata prieštarauja kito Sąjungos teisėkūros procedūra priimto akto, kuriuo siekiama tų pačių tikslų ir kuriuo nustatomos išsamesnės arba konkretnės pareigos, nuostatoms, tokiu mastu, kokiame esama kolizijos, viršenybę turi to kito Sąjungos teisėkūros procedūra priimto akto nuostata ir ji taikoma toms konkrečioms pareigoms.

2 straipsnis
Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma įmonėms, kurios yra įsteigtos pagal valstybės narės teisės aktus ir atitinka vieną iš šių sąlygų:
 - a) paskutiniaisiais finansiniais metais, už kuriuos buvo **ar turėjo būti patvirtintos** metinės finansinės ataskaitos, vidutinis įmonės darbuotojų skaičius viršijo 1 000 ir jos pasaulinė grynoji apyvarta viršijo 450 000 000 EUR;
 - b) įmonė nepasiekė a punkte nurodytų ribų, bet **yra grupės, kuri pasiekė tas ribas** paskutiniaisiais finansiniais metais, **už kuriuos buvo ar turėjo būti patvirtintos konsoliduotosios** metinės finansinės ataskaitos, **pagrindinė patronuojančioji įmonė;**

- c) *įmonė yra su nepriklausomomis trečiųjų šalių įmonėmis sudariusi franšizės ar licencines sutartis Sąjungoje mainais už autorinius atlyginimus arba yra grupės, sudariusios tokias sutartis, pagrindinė patronuojančioji įmonė, kai tomis sutartimis užtikrinama bendra tapatybė, bendra verslo koncepcija ir vienodų verslo metodų taikymas ir kai tie autoriniai atlyginimai paskutiniaisiais finansiniais metais, už kuriuos buvo ar turėjo būti patvirtintos metinės finansinės ataskaitos, siekė daugiau kaip 22 500 000 EUR ir su sąlyga, kad paskutiniaisiais finansiniais metais, už kuriuos buvo ar turėjo būti patvirtintos metinės finansinės ataskaitos, įmonės pasaulinė grynoji apyvarta viršijo 80 000 000 EUR arba įmonė yra tokią apyvartą viršijusios grupės pagrindinė patronuojančioji įmonė.*

2. Ši direktyva taip pat taikoma įmonėms, kurios yra įsteigtos pagal trečiosios valstybės teisės aktus ir atitinka vieną iš šių sąlygų:
- a) finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, įmonės grynoji apyvarta Sąjungoje viršijo 450 000 000 EUR;
 - b) *įmonė nepasiekė a punkte nurodytos ribos, bet yra grupės, kuri finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, konsoliduotai pasiekė tą ribą, pagrindinė patronuojančioji įmonė;*
 - c) *įmonė yra su nepriklausomomis trečiųjų šalių įmonėmis sudariusi franšizės ar licencines sutartis Sąjungoje mainais už autorinius atlyginimus arba yra grupės, sudariusios tokias sutartis, pagrindinė patronuojančioji įmonė, kai tomis sutartimis užtikrinama bendra tapatybė, bendra verslo koncepcija ir vienodų verslo metodų taikymas ir kai tie autoriniai atlyginimai Sąjungoje finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, siekė daugiau kaip 22 500 000 EUR ir su sąlyga, kad finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, įmonės grynoji apyvarta Sąjungoje viršijo 80 000 000 EUR arba įmonė yra tokią apyvartą viršijusios grupės pagrindinė patronuojančioji įmonė.*

3. *Kai pagrindinės patronuojančiosios įmonės pagrindinė veikla yra veikiančių patronuojamųjų įmonių akcijų turėjimas ir ji nedalyvauja priimant valdymo, veiklos ar finansinius sprendimus, darančius poveikį grupei arba vienai ar kelioms jos patronuojamosioms įmonėms, ji gali būti atleista nuo pareigų pagal šią direktyvą vykdymo. Ši išimtis taikoma su sąlyga, kad viena iš Sąjungoje įsisteigusių pagrindinės patronuojančiosios įmonės patronuojamųjų įmonių yra paskirta pagrindinės patronuojančiosios įmonės vardu vykdyti 6–16 ir 22 straipsniuose nustatytas pareigas, įskaitant pagrindinės patronuojančiosios įmonės pareigas, susijusias su jos patronuojamųjų įmonių veikla. Tokiu atveju paskirtajai patronuojamajai įmonei suteikiamos visos būtinos priemonės ir teisiniai įgaliojimai veiksmingai vykdyti tas pareigas, visų pirma užtikrinti, kad paskirtoji patronuojamoji įmonė iš grupės įmonių gautų atitinkamą informaciją ir dokumentus, kad galėtų vykdyti pagrindinės patronuojančiosios įmonės pareigas pagal šią direktyvą.*

Pagrindinė patronuojančioji įmonė pagal 24 straipsnį kreipiasi į kompetentingą priežiūros instituciją dėl šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytos išimties, kad ji įvertintų, ar tenkinamos šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytos sąlygos. Jei tos sąlygos tenkinamos, kompetentinga priežiūros institucija leidžia taikyti išimtį. Kai taikytina, tokia institucija tinkamai informuoja valstybės narės, kurioje įsteigta paskirtoji patronuojamoji įmonė, kompetentingą priežiūros instituciją apie pateiktą prašymą, o vėliau – apie savo sprendimą.

Pagrindinė patronuojančioji įmonė lieka bendrai atsakinga su paskirtąja patronuojamąja įmone už pastarosios pareigų nevykdymą pagal šios dalies pirmą pastraipą.

4. 1 dalies tikslais ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų skaičius apskaitomas etato ekvivalento pagrindu. Apskaičiuojant darbuotojų skaičių laikinieji darbuotojai ***ir kiti darbuotojai, kurių užimtumo formos yra nestandartinės, jeigu jie atitinka Europos Sąjungos Teisingumo Teismo nustatytus darbuotojo statuso nustatymo kriterijus,*** įtraukiami taip, tarsi jie būtų įmonės tiesiogiai tam pačiam laikotarpiui įdarbinti darbuotojai.

5. ***Kai įmonė atitinka 1 arba 2 dalyje nustatytas sąlygas, ši direktyva taikoma tik tuo atveju, jei tos sąlygos tenkinamos dvejus finansinius metus iš eilės. Ši direktyva nebetaikoma 1 arba 2 dalyje nurodytai įmonei, kai 1 arba 2 dalyje nustatytos sąlygos nebetenkinamos kiekvienais iš paskutiniųjų dvejų atitinkamų finansinių metų.***
6. Valstybė narė, kompetentinga reglamentuoti dalykus, kuriems taikoma ši direktyva, 1 dalyje nurodytų įmonių atveju yra ta valstybė narė, kurioje yra įmonės registruota buveinė.
7. ***Valstybė narė, kompetentinga reglamentuoti dalykus, kuriems taikoma ši direktyva, 2 dalyje nurodytos įmonės atveju yra ta valstybė narė, kurioje ta įmonė turi filialą. Jei įmonė neturi filialo jokioje valstybėje narėje arba turi filialų skirtingose valstybėse narėse, valstybė narė, kompetentinga reglamentuoti dalykus, kuriems taikoma ši direktyva, yra ta, kurioje finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, susidarė tos įmonės didžiausia grynoji apyvarta Sąjungoje.***

8. *Ši direktyva netaikoma AIF, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/61/ES³⁰ 4 straipsnio 1 dalies a punkte, arba kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektams (KIPVPS), kaip tai suprantama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/65/EB³¹ 1 straipsnio 2 dalyje.*

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

1. Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:
- a) įmonė – bet kuris iš šių subjektų:
 - i) juridinis asmuo, įsteigtas viena iš teisinių formų, išvardytų Direktyvos 2013/34/ES I *ir II* prieduose;

³⁰ *2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/61/ES dėl alternatyvaus investavimo fondų valdytojų, kuria iš dalies keičiami direktyvos 2003/41/EB ir 2009/65/EB bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 1095/2010 (OL L 174, 2011 7 1, p. 1).*

³¹ *2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/65/EB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su kolektyvinio investavimo į perleidžiamus vertybinius popierius subjektais (KIPVPS), derinimo (OL L 302, 2009 11 17, p. 32).*

ii) juridinis asmuo, įsteigtas pagal trečiosios valstybės teisę tokia forma, kuri yra analogiška **■** Direktyvos **2013/34/ES** I ir II prieduose išvardytoms formoms;

■
iii) bet kokios teisinės formos reguliuojamoji finansų įmonė, kuri yra:

- kredito įstaiga, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013³² 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte;
- investicinė įmonė, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/65/ES³³ 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte;

³² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudenčių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1).

³³ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014 6 12, p. 349).

- alternatyvaus investavimo fondų valdytojas (AIFV), kaip apibrėžta Direktyvos 2011/61/ES 4 straipsnio 1 dalies b punkte, įskaitant Europos rizikos kapitalo fondų (EuVECA) valdytoją, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 345/2013³⁴, Europos socialinio verslumo fondų (EuSEF) valdytoją, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 346/2013³⁵ ir Europos ilgalaikių investicijų fondų (ELTIF) valdytoją, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2015/760³⁶;

³⁴ **2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 345/2013 dėl Europos rizikos kapitalo fondų (OL L 115, 2013 4 25, p. 1).**

³⁵ **2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 346/2013 dėl Europos socialinio verslumo fondų (OL L 115, 2013 4 25, p. 18).**

³⁶ **2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/760 dėl Europos ilgalaikių investicijų fondų (OL L 123, 2015 5 19, p. 98).**

- valdymo įmonė, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/65/EB 2 straipsnio 1 dalies b punkte;
- draudimo įmonė, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/138/EB³⁷ 13 straipsnio 1 punkte;
- perdraudimo įmonė, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/138/EB 13 straipsnio 4 punkte;

³⁷ 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/138/EB dėl draudimo ir perdraudimo veiklos pradėjimo ir jos vykdymo (Mokumas II) (OL L 335, 2009 12 17, p. 1).

- profesinių pensijų įstaiga, *kuri patenka į* Direktyvos (ES) 2016/2341 *taikymo sritį pagal jos 2 straipsnį, išskyrus atvejus, kai valstybė narė pagal tos direktyvos 5 straipsnį nusprendė toms profesinių pensijų įstaigoms netaikyti visos tos direktyvos arba jos dalies;*

█

- pagrindinė sandorio šalis, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 648/2012³⁸ 2 straipsnio 1 punkte;

³⁸ 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 dėl ne biržos išvestinių finansinių priemonių, pagrindinių sandorio šalių ir sandorių duomenų saugyklų (OL L 201, 2012 7 27, p. 1).

- centrinis vertybinių popierių depozitoriumas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 909/2014³⁹ 2 straipsnio 1 dalies 1 punkte;
- draudimo ar perdraudimo specialiosios paskirties įmonė, gavusi leidimą pagal Direktyvos 2009/138/EB 211 straipsnį;
- specialiosios paskirties pakeitimo vertybiniais popieriais subjektas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2402⁴⁰ 2 straipsnio 2 punkte;

³⁹ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 909/2014 dėl atsiskaitymo už vertybinius popierius gerinimo Europos Sąjungoje ir centrinių vertybinių popierių depozitoriumų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos 98/26/EB ir 2014/65/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 236/2012 (OL L 257, 2014 8 28, p. 1).

⁴⁰ 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2402, kuriuo nustatoma bendroji pakeitimo vertybiniais popieriais sistema ir sukuriama specialioji paprasto, skaidraus ir standartizuoto pakeitimo vertybiniais popieriais sistema, ir iš dalies keičiamos direktyvos 2009/65/EB, 2009/138/EB ir 2011/61/ES bei reglamentai (EB) Nr. 1060/2009 ir (ES) Nr. 648/2012 (OL L 347, 2017 12 28, p. 35).

- *finansų kontroliuojančioji bendrovė, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 20 punkte*, draudimo kontroliuojančioji bendrovė, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/138/EB 212 straipsnio 1 dalies f punkte, arba mišrios veiklos finansų kontroliuojančioji bendrovė, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/138/EB 212 straipsnio 1 dalies h punkte, priklausanti draudimo grupei, kuriai taikoma grupės lygmens priežiūra pagal tos direktyvos 213 straipsnį ir kuriai netaikoma grupės priežiūros išimtis pagal Direktyvos 2009/138/EB 214 straipsnio 2 dalį;
- mokėjimo įstaiga, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366⁴¹ 1 straipsnio 1 dalies d punkte;

⁴¹ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (OL L 337, 2015 12 23, p. 35);

- elektroninių pinigų įstaiga, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/110/EB⁴² 2 straipsnio 1 punkte;
- sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/1503⁴³ 2 straipsnio 1 dalies e punkte;
- kriptoturto paslaugų teikėjas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1114⁴⁴ 3 straipsnio 1 dalies 15 punkte, teikiantis vieną ar daugiau kriptoturto paslaugų, kaip apibrėžta to reglamento 3 straipsnio 1 dalies 16 punkte;

⁴² 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/110/EB dėl elektroninių pinigų įstaigų steigimosi, veiklos ir riziką ribojančios priežiūros, iš dalies keičianti Direktyvas 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 2000/46/EB (OL L 267, 2009 10 10, p. 7).

⁴³ 2020 m. spalio 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/1503 dėl Europos sutelktinio finansavimo paslaugų verslui teikėjų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1129 ir Direktyva (ES) 2019/1937 (OL L 347, 2020 10 20, p. 1).

⁴⁴ 2023 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1114 dėl kriptoturto rinkų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 1095/2010 ir direktyvos 2013/36/ES bei (ES) 2019/1937 (OL L 150, 2023 6 9, p. 40).

- b) neigiamas poveikis aplinkai – neigiamas poveikis aplinkai *dėl šios direktyvos priedo I dalies 1 skirsnio 15 bei 16 punktuose ir II dalyje išvardytų draudimų ar pareigų pažeidimo, atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus, susijusius su ten išvardytų dokumentų nuostatomis;*
- c) neigiamas poveikis žmogaus teisėms – **█** poveikis asmenims **█**, padaromas:
- i) *pažeidus kurią nors iš šios direktyvos priedo I dalies 1 skirsnyje išvardytų žmogaus teisių, nes tos žmogaus teisės yra įtvirtintos šios direktyvos priedo I dalies 2 skirsnyje išvardytuose tarptautiniuose dokumentuose;*
 - ii) *pažeidus žmogaus teisę, nenurodytą šios direktyvos priedo I dalies 1 skirsnyje, bet įtvirtintą šios direktyvos priedo I dalies 2 skirsnyje išvardytuose žmogaus teisių srities dokumentuose, su sąlyga, kad:*
 - *tą žmogaus teisę gali pažeisti įmonė arba teisės subjektas;*

- *žmogaus teisių pažeidimas tiesiogiai kenkia teisiniam interesui, saugomam pagal šios direktyvos priedo I dalies 2 skirsnyje išvardytus žmogaus teisių srities dokumentus, taip pat*
 - *įmonė būtų pagrįstai galėjusi numatyti poveikio tokiai žmogaus teisei riziką, atsižvelgdama į konkrečius atvejo aplinkybes, be kita ko, į įmonės verslo veiklos pobūdį ir mastą, jos veiklos grandinę, ekonomikos sektoriaus ypatybes ir geografinį bei veiklos vykdymo kontekstą;*
- d) *neigiamas poveikis – neigiamas poveikis aplinkai arba neigiamas poveikis žmogaus teisėms;*
- e) *patronuojamoji įmonė – juridinis asmuo, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/34/ES 2 straipsnio 10 punkte, ir juridinis asmuo, per kurį vykdoma kontroliuojamos įmonės, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/109/EB⁴⁵ 2 straipsnio 1 dalies f punkte, veikla;*

⁴⁵ 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/109/EB dėl informacijos apie emitentus, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, skaidrumo reikalavimų suderinimo, iš dalies keičianti Direktyvą 2001/34/EB (OL L 390, 2004 12 31, p. 38).

f) verslo *partneris* – *subjektas*:

- i) su kuriuo įmonė yra sudariusi komercinį susitarimą, *susijusį su įmonės veikla, produktais ar paslaugomis*, arba kuriam įmonė teikia *paslaugas pagal g punktą (toliau – tiesioginis verslo partneris)* arba
- ii) *kuris nėra tiesioginis verslo partneris, tačiau* vykdo verslo veiklą, susijusią su tos įmonės *veikla*, produktais ar paslaugomis (*toliau – netiesioginis verslo partneris*);

I

g) *veiklos grandinė* – *tai*:

- i) *įmonės pradinės grandies verslo partnerių veikla, susijusi su tos įmonės vykdoma produktų gamyba arba paslaugų teikimu, įskaitant žaliavų, produktų ar produktų dalių projektavimą, gavybą, gavimą, gamybą, transportavimą, sandėliavimą bei tiekimą ir produkto ar paslaugos kūrimą, taip pat*

- ii) *įmonės galutinės grandies verslo partnerių veikla, susijusi su tos įmonės produkto platinimu, transportavimu ir sandėliavimu, kai verslo partneriai tą veiklą vykdo įmonės naudai arba įmonės vardu, išskyrus produkto, kuriam taikoma eksporto kontrolė pagal Reglamentą (ES) 2021/821 arba eksporto kontrolė, susijusi su ginklais, šaudmenimis ar karine medžiaga, platinimą, transportavimą ir sandėliavimą, gavus leidimą produktą eksportuoti;*
- h) nepriklausomos trečiosios šalies atliekamas tikrinimas – tikrinimas, ar įmonė arba jos *veiklos* grandinės dalys laikosi žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos reikalavimų pagal šią direktyvą, kurį atlieka *objektyvus*, nuo tos įmonės *visiškai* nepriklausomas *ekspertas*, neturintis interesų konfliktų *ir nepatiriantis išorės įtakos*, turintis patirties ir kompetingas aplinkos apsaugos *ar* žmogaus teisių klausimais, *priklausomai nuo neigiamo poveikio pobūdžio*, ir atskaitingas už tokio *tikrinimo* kokybę ir patikimumą;

- i) MVĮ – bet kokios teisinės formos labai maža, mažoji ar vidutinė įmonė, nepriklausanti didžiajai grupei, kaip šios sąvokos apibrėžtos Direktyvos 2013/34/ES 3 straipsnio 1, 2, 3 ir 7 dalyse;
- j) pramonės *ar daugiašalė suinteresuotųjų subjektų* iniciatyva – vyriausybių, pramonės asociacijų, suinteresuotų organizacijų, *įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas*, arba grupių *ar jų derinių* sukurtų ir prižiūrimų savanoriškų ■ išsamaus patikrinimo procedūrų, priemonių ir mechanizmų ■ derinys, *kuriame įmonės gali dalyvauti, siekdamos remti išsamaus patikrinimo pareigų įgyvendinimą*;
- k) įgaliotasis atstovas – fizinis arba juridinis asmuo, gyvenantis arba įsisteigęs Sąjungoje ir turintis a punkto ii papunktyje apibrėžtos įmonės įgaliojimą veikti jos vardu, kiek tai susiję su tos įmonės pareigų pagal šią direktyvą vykdymu;

- l) didelis neigiamas poveikis – neigiamas poveikis ■ , *kuris yra itin reikšmingas dėl savo pobūdžio, pavyzdžiui, poveikis, kuriuo padaroma žala žmogaus gyvybei, sveikatai ar laisvei, arba dėl savo masto, apimties ar neatitaisomumo, atsižvelgiant į jo sunkumą, įskaitant tai, koks skaičius asmenų yra ar gali būti paveiktas, koku mastu yra arba gali būti padaryta žala ar koks nors kitas poveikis aplinkai, taip pat į jo negrįžtamumą ir galimybių per pagrįstą laikotarpį atkurti tokią paveiktą asmenų ar aplinkos būklę, kokia ji buvo iki to poveikio, ribas;*
- m) grynoji apyvarta – tai:
- i) grynosios pajamos, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/34/ES 2 straipsnio 5 punkte, arba ■

- ii) tarptautinius apskaitos standartus, priimtus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002⁴⁶, taikančios arba a punkto ii papunktyje apibrėžtos įmonės atveju – pajamos, kaip apibrėžta arba suprantama toje finansinės atskaitomybės sistemoje, pagal kurią rengiamos tos įmonės finansinės ataskaitos;
- n) suinteresuotieji subjektai – įmonės darbuotojai, jos patronuojamųjų įmonių darbuotojai, **profesinės sąjungos ir darbuotojų atstovai, vartotojai** ir kiti asmenys, grupės, bendruomenės ar subjektai, kurių teisėms arba interesams daro arba galėtų daryti poveikį įmonės, jos patronuojamųjų įmonių **ir jos verslo partnerių produktai, paslaugos ir veikla, įskaitant įmonės verslo partnerių darbuotojus bei jų profesines sąjungas ir darbuotojų atstovus, nacionalinės žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos institucijos, pilietinės visuomenės organizacijos, kurių tikslai apima aplinkos apsaugą, ir teisėti tų asmenų, grupių, bendruomenių ar subjektų atstovai;**

⁴⁶ 2002 m. liepos 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1606/2002 dėl tarptautinių apskaitos standartų taikymo (OL L 243, 2002 9 11, p. 1).

- o) tinkamos **priemonės – priemonės, kuriomis** galima pasiekti išsamaus patikrinimo tikslus **veiksmingai reaguojant į neigiamą poveikį tokiu būdu, kuris** yra proporcingas neigiamo poveikio dydžiui bei tikimybei ir yra pagrįstai prieinamas įmonei, atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, įskaitant **neigiamo poveikio pobūdį bei mastą ir atitinkamus rizikos veiksnius**;
- p) **verslo santykiai – įmonės santykiai su verslo partneriu**;
- q) **patronuojančioji įmonė – įmonė, kuri kontroliuoja vieną ar daugiau patronuojamųjų įmonių**;
- r) **pagrindinė patronuojančioji įmonė – patronuojančioji įmonė, kuri pagal Direktyvos 2013/34/ES 22 straipsnio 1–5 dalyse nustatytus kriterijus tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoja vieną ar daugiau patronuojamųjų įmonių, o pati nėra kontroliuojama kitos įmonės**;

- s) *įmonių grupė arba grupė – patronuojančioji įmonė ir visos jos patronuojamosios įmonės;*
- t) *atitaisymas – paveikto asmens ar asmenų, bendruomenių ar aplinkos būklės atkūrimas, kad ji būtų lygiavertė arba kuo artimesnė būklei, kuri būtų buvusi, jei nebūtų buvęs padarytas realus neigiamas poveikis; šis atitaisymas turi būti proporcingas įmonės dalyvavimui darant neigiamą poveikį, įskaitant finansinę ar nefinansinę kompensaciją, kurią įmonė suteikia realaus neigiamo poveikio paveiktam asmeniui ar asmenims, ir, kai taikytina, valdžios institucijų patirtų išlaidų, susijusių su būtinomis taisomosiomis priemonėmis, kompensavimą;*
- u) *rizikos veiksniai – faktai, situacijos ar aplinkybės, susiję su neigiamo poveikio dydžiu ir tikimybe, įskaitant įmonės lygmens, verslo veiklos, geografinius ir kontekstinius, produktų ir paslaugų bei sektoriaus faktus, situacijas ar aplinkybes;*

v) *neigiamo poveikio dydis – neigiamo poveikio mastas, apimtis ar neatitaisomumas, atsižvelgiant į neigiamo poveikio sunkumą, įskaitant tai, koks skaičius asmenų yra ar gali būti paveiktas, koku mastu yra ar gali būti padaryta žala ar koks nors kitas poveikis aplinkai, taip pat į jo negrįžtamumą ir galimybių per pagrįstą laikotarpį atkurti tokią paveiktų asmenų ar aplinkos būklę, kokia ji buvo iki to poveikio, ribas.*

2. *Komisijai pagal 34 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas šios direktyvos priedas siekiant:*

- a) *įtraukti nuorodas į tarptautinių dokumentų, kuriuos ratifikavo visos valstybės narės ir kurie patenka į konkrečios šios direktyvos priede nurodytos teisės, draudimo ar pareigos, susijusios su žmogaus teisių, pagrindinių laisvių ir aplinkos apsauga, taikymo sritį, straipsnius;*
- b) *kai tinkama, iš dalies pakeisti nuorodas į šios direktyvos priede nurodytus tarptautinius dokumentus, atsižvelgiant į tokių dokumentų dalinį pakeitimą, pakeitimą ar panaikinimą;*
- c) *atsižvelgiant į pokyčius atitinkamuose tarptautiniuose forumuose, susijusiuose su šios direktyvos priedo 1 dalies 2 skirsnyje išvardytais dokumentais:*
 - i) *nuorodas į išvardytus dokumentus pakeisti nuorodomis į naujus dokumentus, kuriais reglamentuojamas tas pats dalykas ir kuriuos ratifikavo visos valstybės narės, arba*
 - ii) *įtraukti nuorodas į naujus dokumentus, kuriais reglamentuojamas tas pats dalykas kaip išvardytais dokumentais ir kuriuos ratifikavo visos valstybės narės.*

4 straipsnis
Suderinimo lygis

1. *Valstybės narės, nedarydamos poveikio 1 straipsnio 2 ir 3 dalims, į savo nacionalinę teisę neįtraukia šios direktyvos taikymo srities nuostatų, kuriomis būtų nustatomos tokios su išsamiu patikrinimu žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos srityse susijusios pareigos, kuriomis būtų nukrypstama nuo 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 10 straipsnio 1 dalyje ir 11 straipsnio 1 dalyje nustatytų pareigų.*
2. *Nepaisant 1 dalies, šia direktyva neužkertamas kelias valstybėms narėms savo nacionalinėje teisėje nustatyti griežtesnes nuostatas, nukrypstančias nuo kitų nei 8 straipsnio 1 ir 2 dalių, 10 straipsnio 1 dalies ir 11 straipsnio 1 dalies nuostatų, arba nuostatas, kurios yra konkretesnės tikslo ar taikymo srities atžvilgiu, kad būtų pasiektas kitoks žmogaus teisių, užimtumo ir socialinių teisių, aplinkos ar klimato apsaugos lygis.*

5 straipsnis

Išsamus patikrinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės atliktą ***rizika pagrįstą*** išsamų patikrinimą žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos srityse, kaip nustatyta 7–16 straipsniuose (toliau – išsamus patikrinimas), įmonėms atliekant šiuos veiksmus:
 - a) integruojant išsamų patikrinimą į savo politiką ***ir rizikos valdymo sistemas*** pagal 7 straipsnį;
 - b) nustatant ***ir vertinant*** realų arba galimą neigiamą poveikį pagal 8 straipsnį ***ir, kai būtina, prioritetizuojant galimą ir realų neigiamą poveikį pagal 9 straipsnį;***
 - c) užkertant kelią galimam neigiamam poveikiui ir jį švelninant, taip pat sustabdant realų neigiamą poveikį ir kuo labiau sumažinant jo mastą pagal 10 ir 11 straipsnius;
 - d) ***atitaisant realų neigiamą poveikį pagal 12 straipsnį;***

- e) *palaikant prasmingą dialogą su suinteresuotaisiais subjektais pagal 13 straipsnį;*
 - f) nustatant ir taikant *pranešimo mechanizmą ir* skundų nagrinėjimo procedūrą pagal 14 straipsnį;
 - g) stebint savo išsamaus patikrinimo politikos ir priemonių veiksmingumą pagal 15 straipsnį;
 - h) viešai informuojant apie išsamų patikrinimą pagal 16 straipsnį.
2. Valstybės narės užtikrina, kad išsamaus patikrinimo tikslais įmonės turėtų teisę dalytis ištekliais ir informacija atitinkamose savo įmonių grupėse ir su kitais teisės subjektais.

3. *Valstybės narės užtikrina, kad verslo partneris nebūtų įpareigotas atskleisti įmonei, kuri laikosi pagal šią direktyvą nustatytų pareigų, informacijos, kuri yra komercinė paslaptis, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2016/94376 2 straipsnio 1 dalyje, nedarant poveikio tiesioginių ir netiesioginių verslo partnerių tapatybės arba esminės informacijos, kurios reikia galimam ar realiam neigiamam poveikiui nustatyti, atskleidimui, kai tai būtina ir tinkamai pagrįsta įmonei siekiant laikytis išsamaus patikrinimo pareigų. Tai nedaro poveikio verslo partnerių galimybei apsaugoti savo komercines paslaptis taikant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/943 nustatytus mechanizmus. Verslo partneriai niekada neturi būti įpareigoti atskleisti įslaptintą informaciją ar kitą informaciją, kurios atskleidimas keltų pavojų esminiams valstybės saugumo interesams.*

4. *Valstybės narės reikalauja, kad įmonės saugotų dokumentus dėl veiksmų, kurių jos ėmėsi siekdamas vykdyti išsamaus patikrinimo pareigas, kad galėtų įrodyti, jog laikėsi reikalavimų, įskaitant patvirtinamuosius dokumentus, bent penkerius metus nuo tokių dokumentų parengimo arba gavimo.*

Jeigu pasibaigus pirmoje pastraipoje numatytam saugojimo laikotarpiui tebevyksta teismo ar administracinis procesas pagal šią direktyvą, saugojimo laikotarpis pratęsiamas iki tol, kol klausimas bus išspręstas.

6 straipsnis

Išsamaus patikrinimo rėmimas grupės lygmeniu

1. *Valstybės narės užtikrina, kad patronuojančiosioms įmonėms, kurioms taikoma ši direktyva, būtų leidžiama vykdyti 7–11 ir 22 straipsniuose nustatytas pareigas įmonių, kurios yra tų patronuojančiųjų įmonių patronuojamosios įmonės ir kurioms taikoma ši direktyva, vardu, jeigu taip užtikrinamas veiksmingas reikalavimų laikymasis. Tai nedaro poveikio nuostatai, kad priežiūros institucija gali pasinaudoti savo įgaliojimais tokių patronuojamųjų įmonių atžvilgiu pagal 25 straipsnį, ir jų civilinei atsakomybei pagal 29 straipsnį.*

2. *Patronuojančiajai įmonei vykdant 7–16 straipsniuose nustatytas išsamaus patikrinimo pareigas pagal šio straipsnio 1 dalį, turi būti laikomasi visų šių sąlygų:*

- a) *patronuojamoji įmonė ir patronuojančioji įmonė teikia viena kitai visą būtiną informaciją ir bendradarbiauja, kad būtų vykdomos šioje direktyvoje nustatytos pareigos;*
- b) *patronuojamoji įmonė laikosi savo patronuojančiosios įmonės išsamaus patikrinimo politikos, atitinkamai pritaikytos siekiant užtikrinti, kad patronuojamosios įmonės atžvilgiu būtų vykdomos 7 straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos;*
- c) *patronuojamoji įmonė integruoja išsamų patikrinimą į visą savo politiką ir rizikos valdymo sistemas pagal 7 straipsnį; ji aiškiai apibūdina, kurias pareigas turi vykdyti patronuojančioji įmonė, ir prireikus apie tai informuoja atitinkamus suinteresuotuosius subjektus;*

- d) *prireikus patronuojamoji įmonė toliau imasi tinkamų priemonių pagal 10 ir 11 straipsnius ir toliau vykdo savo pareigas pagal 12 ir 13 straipsnius;*
 - e) *kai aktualu, patronuojamoji įmonė siekia iš tiesioginio verslo partnerio gauti sutartines garantijas pagal 10 straipsnio 2 dalies b punktą arba 11 straipsnio 3 dalies c punktą, siekia gauti sutartines garantijas iš netiesioginio verslo partnerio pagal 10 straipsnio 4 dalį arba 11 straipsnio 5 dalį ir laikinai sustabdo arba nutraukia verslo santykius pagal 10 straipsnio 6 dalį arba 11 straipsnio 7 dalį.*
3. *Kai patronuojančioji įmonė pagal šio straipsnio 1 dalį vykdo 22 straipsnyje nustatytą pareigą patronuojamosios įmonės vardu, ta patronuojamoji įmonė laikosi pareigų, nustatytų 22 straipsnyje, pagal patronuojančiosios įmonės klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą, atitinkamai pritaikytą prie jos verslo modelio ir strategijos.*

7 straipsnis

Išsamaus patikrinimo integravimas į *įmonės politiką ir rizikos valdymo sistemas*

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės integruotų išsamų patikrinimą į visą savo *atitinkamą politiką ir rizikos valdymo sistemas* ir turėtų nustatytą išsamaus patikrinimo politiką, *kuri užtikrina rizika grindžiamą išsamų patikrinimą.*

2. *1 dalyje nurodyta išsamaus patikrinimo politika rengiama iš anksto pasikonsultavus su įmonės darbuotojais ir jų atstovais ir apima visus šiuos aspektus:*

- a) *įmonės išsamaus patikrinimo metodo, be kita ko, ilguoju laikotarpiu, aprašymą;*
- b) *elgesio kodeksą, kuriame aprašomos taisyklės ir principai, kurių turi būti laikomasi įmonėje ir jos patronuojamosiose įmonėse ir kurių turi laikytis įmonės tiesioginiai ar netiesioginiai verslo partneriai pagal 10 straipsnio 2 dalies b punktą, 10 straipsnio 4 dalį, 11 straipsnio 3 dalies c punktą arba 11 straipsnio 5 dalį, ir*

c) procesų, nustatytų išsamiam patikrinimui įtraukti į įmonių atitinkamų sričių politiką ir įgyvendinti, aprašymą, įskaitant priemones, kurių imamasi tam, kad būtų galima patikrinti, kaip laikomasi b punkte nurodyto elgesio kodekso, ir šį kodeksą taikyti, be kita ko, ir verslo partneriams.

3. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės atnaujintų savo išsamaus patikrinimo politiką *nepagrįstai nedelsdamos, kai įvyksta reikšmingas pokytis, ją peržiūrėtų ir prireikus atnaujintų bent kas 24 mėnesius.*

Pirmos pastraipos tikslu įmonės atsizvelgia į pagal 8 straipsnį jau nustatytą neigiamą poveikį, taip pat į tinkamas priemones, kurių imtasi reaguojant į tokį neigiamą poveikį pagal 10 ir 11 straipsnius, ir į vertinimų, atliktų pagal 15 straipsnį, rezultatus.

8 straipsnis

Realaus ir galimo neigiamo poveikio nustatymas *ir vertinimas*

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės imtųsi tinkamų priemonių savo pačių veiklos ar savo patronuojamųjų įmonių veiklos ir, kai tai yra susiję su jų **veiklos grandinėmis, savo verslo partnerių veiklos** keliamam realiam ir galimam **neigiamam poveikiui** nustatyti **ir įvertinti** pagal **šį straipsnį**.
2. **Vykdydamos 1 dalyje nustatytą pareigą, atsižvelgdamos į atitinkamus rizikos veiksnius, įmonės imasi tinkamų priemonių, kad:**
 - a) **sudarytų savo pačių veiklos, savo patronuojamųjų įmonių veiklos ir, kai tai yra susiję su jų veiklos grandinėmis, savo verslo partnerių veiklos sąrašą, kad būtų nustatytos bendros sritys, kuriose neigiamas poveikis yra labiausiai tikėtinas ir būtų didžiausias;**
 - b) **remdamosi pagal a punktą sudaryto sąrašo rezultatais, įmonės turėtų nuodugniai įvertinti savo pačių veiklą, savo patronuojamųjų įmonių veiklą ir, kai tai susiję su jų veiklos grandinėmis, savo verslo partnerių veiklą srityse, kuriose, kaip buvo nustatyta, neigiamas poveikis yra labiausiai tikėtinas ir būtų didžiausias.**

3. Valstybės narės užtikrina, kad, siekiant nustatyti *ir įvertinti* 1 dalyje nurodytą neigiamą poveikį remiantis, kai tikslinga, kiekybine ir kokybine informacija, įmonės turėtų teisę naudotis tinkamais ištekliais, įskaitant nepriklausomas ataskaitas ir informaciją, surinktą taikant 14 straipsnyje nurodytą *pranešimo mechanizmą ir* skundų nagrinėjimo procedūrą.

4. *Kai nuodugniai vertinimui pagal 2 dalies b punktą reikalingą informaciją galima gauti iš verslo partnerių įvairiuose veiklos grandinės lygmenyse, įmonė, kai tai yra pagrįsta, pirmiausia prašo pateikti tokią informaciją tiesiogiai tų verslo partnerių, iš kurių pusės neigiamas poveikis yra labiausiai tikėtinas.*

9 straipsnis

Nustatyto realaus ir galimo neigiamo poveikio prioritetizavimas

- 1. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai neįmanoma vienu metu užkirsti kelio visam nustatytam neigiamam poveikiui, jį sušvelninti, nutraukti ar kuo labiau sumažinti, vykdydamos 10 arba 11 straipsnyje nustatytas pareigas įmonės prioritetizuotų pagal 8 straipsnį nustatytą neigiamą poveikį.***
- 2. 1 dalyje nurodytas prioritetizavimas grindžiamas neigiamo poveikio dydžiu ir tikimybe.***
- 3. Kai per pagrįstą laikotarpį sureaguojama į didžiausią ir labiausiai tikėtiną neigiamą poveikį pagal 10 arba 11 straipsnį, įmonė reaguoja į mažesnę ir mažiau tikėtiną neigiamą poveikį.***

10 straipsnis

Galimo neigiamo poveikio prevencija

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės imtųsi tinkamų priemonių užkirsti kelią galimam neigiamam poveikiui **■**, kuris buvo nustatytas arba turėjo būti nustatytas pagal 8 straipsnį, arba, jeigu prevencija yra neįmanoma arba jos neįmanoma iškart įgyvendinti, tokį galimą neigiamą poveikį tinkamai sušvelnintų **pagal 9 straipsnį ir** šį straipsnį.

Siekiant nustatyti pirmoje pastraipoje nurodytas tinkamas priemonės, deramai atsižvelgiama į:

- a) tai, ar galimą neigiamą poveikį gali sukelti tik įmonė; ar tą poveikį savo veiksmais ar neveikimu gali bendrai sukelti įmonė ir patronuojamoji įmonė arba verslo partneris; ir ar jį gali sukelti tik įmonės verslo partneris veiklos grandinėje;***
- b) tai, ar galimas neigiamas poveikis gali būti padarytas vykdant patronuojamosios įmonės, tiesioginio verslo partnerio arba netiesioginio verslo partnerio veiklą, ir***

c) *įmonės pajėgumą daryti įtaką verslo partneriui, kuris gali sukelti arba bendrai sukelti galimą neigiamą poveikį.*

2. Iš įmonių reikalaujama, kai aktualu, imtis šių *tinkamų priemonių*:

- a) prireikus atsižvelgiant į reikiamų prevencinių priemonių pobūdį ar sudėtingumą, *nepagrįstai nedelsiant* parengti ir įgyvendinti prevencinių veiksmų planą, kuriame būtų nustatyti pagrįsti ir aiškūs *tinkamų priemonių įgyvendinimo* terminai ir kokybiniai bei kiekybiniai pažangos vertinimo rodikliai. *Įmonės gali rengti savo veiksmų planus bendradarbiaudamos pramonės ar daugiašalių suinteresuotųjų subjektų iniciatyvų srityje.* Prevencinių veiksmų planas *pritaikomas pagal įmonių veiklą ir veiklos grandinę*;
- b) siekti tiesioginio verslo partnerio sutartinių garantijų, kad jis užtikrintų įmonės elgesio kodekso ir, prireikus, prevencinių veiksmų plano laikymąsi, be kita ko, *nustatant* atitinkamas savo partnerių sutartines garantijas tokiu mastu, kiek jų veikla yra įmonės *veiklos* grandinės dalis. Jei gaunama tokių sutartinių garantijų, taikoma 5 dalis;

- c) daryti reikiamas *finansines ar nefinansines* investicijas, *jų koregavimus ar atnaujinimus*, pavyzdžiui, *investuoti į įrangą, gamybą ar kitos veiklos* procesus ir infrastruktūrą ;
- d) *atlikti būtinus pačios įmonės verslo plano, bendrų strategijų ir veiklos, įskaitant pirkimo praktiką, projektavimą ir platinimo praktiką, pakeitimus arba patobulinimus;*
- e) teikti tikslinę ir proporcingą paramą MVI, *kuri yra įmonės verslo partnerė, kai tai būtina atsižvelgiant į MVI išteklius, žinias ir apribojimus, be kita ko, teikiant gebėjimų stiprinimo, mokymo ar modernizavimo valdymo sistemas arba užtikrinant prieigą prie jų, ir, jei elgesio kodekso arba prevencinių veiksmų plano laikymasis keltų pavojų MVI gyvybingumui, teikiant tikslinę ir proporcingą finansinę paramą, pavyzdžiui, tiesioginį finansavimą, lengvatines paskolas, tolesnio tiekimo garantijas arba paramą finansavimui užtikrinti;*

- f) laikantis Sąjungos teisės, įskaitant konkurencijos teisę, bendradarbiauti su kitais subjektais, be kita ko, siekiant, kai aktualu, padidinti įmonės pajėgumą **užkirsti kelią neigiamam poveikiui arba jį sušvelninti**, ypač kai jokia kita **priemonė** nėra tinkama ar veiksminga.

I

3. ***Kai aktualu, įmonės gali imtis tinkamų priemonių, papildančių 2 dalyje nurodytas priemones, pavyzdžiui, palaikyti dialogą su verslo partneriu dėl įmonės lūkesčių, susijusių su galimo neigiamo poveikio prevencija ir švelninimu, arba teikti gebėjimų stiprinimo paramą, gaires, administracinę ir finansinę paramą, pavyzdžiui, paskolas ar finansavimą, arba sudaryti sąlygas visu tuo pasinaudoti, atsižvelgiant į verslo partnerio išteklius, žinias ir apribojimus.***
4. Dėl galimo neigiamo poveikio, kuriam nebuvo įmanoma užkirsti kelio ar kurio nebuvo įmanoma pakankamai sušvelninti imantis 2 dalyje išvardytų **tinkamų** priemonių, įmonė gali siekti **sutartinių garantijų iš** netiesioginio **verslo partnerio**, kad būtų laikomasi įmonės elgesio kodekso arba prevencinių veiksmų plano. Jei tokių **sutartinių garantijų gaunama**, taikoma 5 dalis;

5. Kartu su 2 dalies b punkte ir 4 dalyje nurodytomis sutartinėmis garantijomis taikomos tinkamos atitikties tikrinimo priemonės. Tikrindama atitiktį įmonė gali remtis ***nepriklausomos trečiosios šalies tikrinimu, be kita ko, pasitelkdama pramonės ar daugiašalių suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas.***

Kai iš MVĮ gaunama sutartinių garantijų arba su ja sudaroma sutartis, taikomos sąlygos turi būti teisingos, pagrįstos ir nediskriminacinės. ***Įmonė taip pat įvertina, ar kartu su iš MVĮ gaunamomis sutartinėmis garantijomis reikėtų taikyti 2 dalies e punkte nurodytas MVĮ skirtas tinkamas priemones.*** Kai atitikties tikrinimo priemonės taikomos MVĮ, įmonė padengia nepriklausomos trečiosios šalies atliekamo tikrinimo išlaidas. ***Tuo atveju, kai MVĮ prašo padengti bent dalį nepriklausomo trečiosios šalies tikrinimo išlaidų arba susitarus su įmone, MVĮ gali dalytis tikrinimo rezultatais su kitomis įmonėmis.***

6. Dėl galimo neigiamo poveikio, kaip nurodyta 1 dalyje, kurio nebuvo įmanoma išvengti arba pakankamai sušvelninti 2, 4 ir 5 dalyse nustatytomis priemonėmis, kraštutiniu atveju iš įmonės reikalaujama, kad ji neužmegztų naujų arba neplėtotų esamų santykių su **verslo** partneriu, susijusiu su ta **veiklos** grandine arba esančiu toje **veiklos** grandinėje, kurioje sukeliamas atitinkamas poveikis, ir, kai pagal tuos santykius reglamentuojančią teisę įmonė turi teisę tai daryti, **kraštutiniu atveju imtųsi šių veiksmų:**

- a) ***nepagrįstai nedelsdama priimtų ir įgyvendintų sustiprintą konkretaus neigiamo poveikio prevencijos veiksmų planą, naudodama arba didindama įmonės svarto poveikį – laikinai sustabdydama verslo santykius, susijusius su atitinkama veikla, kol galima pagrįstai tikėtis, kad šios pastangos bus sėkmingos. Veiksmų plane pateikiamas konkretus ir tinkamas visų jame numatytų veiksmų priėmimo ir įgyvendinimo terminas, per kurį įmonė taip pat gali ieškoti alternatyvių verslo partnerių;***
- b) ***jei negalima pagrįstai tikėtis, kad šios pastangos bus sėkmingos, arba jei įgyvendinant sustiprintą prevencijos veiksmų planą nepavyko užkirsti kelio neigiamam poveikiui arba jį sušvelninti, – nutrauktų verslo santykius, susijusius su atitinkama veikla, jei galimas neigiamas poveikis yra didelis.***

Prieš laikinai sustabdydama arba nutraukdama verslo santykius, įmonė įvertina, ar yra pagrįstų priežasčių manyti, kad neigiamas tokių veiksmų poveikis bus akivaizdžiai didesnis už tą neigiamą poveikį, kurio nebuvo galima išvengti arba tinkamai sušvelninti. Jei taip, įmonė neprivalo sustabdyti ar nutraukti verslo santykių ir turi galėti pranešti kompetentingai priežiūros institucijai apie tinkamai pagrįstas tokio sprendimo priežastis.

Valstybės narės numato galimybę *laikina* sustabdyti ar nutraukti verslo santykius pagal jų įstatymų reglamentuojamas sutartis *vadovaujantis pirma pastraipa, išskyrus sutartis, kurias šalys pagal įstatymus privalo sudaryti.*

Jei įmonė nusprendžia laikinai sustabdyti arba nutraukti verslo santykius, ji imasi veiksmų, kad užkirstų kelią santykių sustabdymo arba nutraukimo poveikiui, jį sušvelnintų arba nutrauktų, pateikia pagrįstą pranešimą verslo partneriui ir nuolat šį sprendimą peržiūri.

Jei įmonė nusprendžia laikinai nesustabdyti ar nenutraukti verslo santykių pagal šį straipsnį, ji stebi galimą neigiamą poveikį ir periodiškai iš naujo vertina savo sprendimą ir tai, ar yra kitų tinkamų priemonių.

11 straipsnis

Realaus neigiamo poveikio sustabdymas

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės imtųsi tinkamų priemonių realiam neigiamam poveikiui, kuris yra nustatytas arba turėjo būti nustatytas pagal 8 straipsnį, sustabdyti pagal **9 straipsnį ir šį straipsnį.**

Siekiant nustatyti pirmoje pastraipoje nurodytas tinkamas priemonės, deramai atsižvelgiama į:

- a) tai, ar realų neigiamą poveikį sukėlė tik įmonė; ar tą poveikį savo veiksmais ar neveikimu bendrai sukėlė įmonė ir jos patronuojamoji įmonė arba verslo partneris; ir ar jį sukėlė tik įmonės verslo partneris veiklos grandinėje;*
- b) tai, ar realus neigiamas poveikis padarytas patronuojamajai įmonei, tiesioginiam verslo partneriui arba netiesioginiam verslo partneriui vykdant veiklą, ir*
- c) įmonės pajėgumą daryti įtaką verslo partneriui, kuris pats ar bendrai sukėlė realų neigiamą poveikį.*

2. Jeigu neigiamo poveikio *nedelsiant* sustabdyti neįmanoma, valstybės narės užtikrina, kad įmonės tokį poveikį kuo labiau sumažintų.

3. Iš įmonių reikalaujama, kai aktualu, imtis šių **tinkamų priemonių**:
- a) neutralizuoti neigiamą poveikį arba kuo labiau sumažinti jo mastą; tokios priemonės turi būti proporcingos neigiamo poveikio **dydžiui** ir įmonės **dalyvavimui** darant neigiamą poveikį;
 - b) kai būtina, atsižvelgiant į faktą, kad neigiamo poveikio iškart sustabdyti neįmanoma, **nepagrįstai nedelsiant** parengti ir įgyvendinti taisomųjų veiksmų planą, kuriame būtų nustatyti pagrįsti ir aiškūs **tinkamų priemonių įgyvendinimo** terminai ir kokybiniai bei kiekybiniai pažangos vertinimo rodikliai; **įmonės gali rengti savo veiksmų planus bendradarbiaudamos pramonės ar daugiašalių suinteresuotųjų subjektų iniciatyvų srityje**; taisomųjų veiksmų planas **pritaikomas prie įmonių veiklos ir veiklos grandinių**;
 - c) siekti tiesioginio **verslo** partnerio sutartinių garantijų, kad jis užtikrintų **įmonės** elgesio kodekso ir, prireikus, taisomųjų veiksmų plano laikymąsi, be kita ko, **nustatant** atitinkamas savo partnerių sutartines garantijas tokiu mastu, kiek **jų veikla** yra **įmonės veiklos** grandinės dalis. Jei gaunama tokių sutartinių garantijų, taikoma 6 dalis;

- d) daryti reikiamas *finansines ar nefinansines* investicijas, *jų koregavimus ar atnaujinimus*, pavyzdžiui, *investuoti į įrangą, gamybą ar kitos veiklos* procesus ir infrastruktūrą ;
- e) *atlikti būtinus pačios įmonės verslo plano, bendrų strategijų ir veiklos, įskaitant pirkimo praktiką, projektavimą ir platinimo praktiką, pakeitimus arba patobulinimus;*
- f) teikti tikslinę ir proporcingą paramą MVI, *kuri yra įmonės verslo partnerė, kai tai būtina atsižvelgiant į MVI išteklius, žinias ir apribojimus, be kita ko, teikiant gebėjimų stiprinimo, mokymo ar modernizavimo valdymo sistemas arba užtikrinant prieigą prie jų, ir, jei elgesio kodekso arba taisyklių veiksmų plano laikymasis keltų pavojų MVI gyvybingumui, teikiant tikslinę ir proporcingą finansinę paramą, pavyzdžiui, tiesioginį finansavimą, lengvatines paskolas, tolesnio tiekimo garantijas arba paramą finansavimui užtikrinti;*

g) laikantis Sąjungos teisės, įskaitant konkurencijos teisę, bendradarbiauti su kitais subjektais, be kita ko, siekiant, kai aktualu, padidinti įmonės pajėgumą sustabdyti neigiamą poveikį **arba kuo labiau sumažinti jo mastą**, ypač kai jokios kitos **priemonės** nėra tinkamos ar veiksmingos;

h) atitaisyti poveikį pagal 12 straipsnį.

4. **Kai aktualu, įmonės gali taikyti tinkamas priemones, papildančias 3 dalyje nurodytas priemones, pavyzdžiui, palaikyti dialogą su verslo partneriu dėl įmonės lūkesčių, susijusių su neigiamo poveikio nutraukimu arba kuo didesniu jo masto sumažinimu, arba teikti gebėjimų stiprinimo paramą, gaires, administracinę ir finansinę paramą, pavyzdžiui, paskolas ar finansavimą, arba sudaryti sąlygas visu tuo pasinaudoti, atsižvelgiant į verslo partnerio išteklius, žinias ir apribojimus.**

5. Dėl realaus neigiamo poveikio, kurio nebuvo įmanoma sustabdyti ar **kurio masto nebuvo įmanoma tinkamai kuo labiau sumažinti imantis** 3 dalyje išvardytų **tinkamų** priemonių, įmonė gali siekti **sutartinių garantijų iš netiesioginio verslo partnerio**, kad būtų laikomasi įmonės elgesio kodekso arba taisyklių veiksmų plano. Jei **gaunama tokių sutartinių garantijų**, taikoma 6 dalis;

6. Kartu su 3 dalies c punkte ir 5 dalyje nurodytomis sutartinėmis garantijomis taikomos tinkamos atitikties tikrinimo priemonės. Tikrindama atitiktį įmonė gali remtis ***nepriklausomos trečiosios šalies tikrinimu, be kita ko, pasitelkdama pramonės ar daugiašalių suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas.***

Kai iš MVĮ gaunama sutartinių garantijų arba su ja sudaroma sutartis, taikomos sąlygos turi būti teisingos, pagrįstos ir nediskriminacinės. ***Įmonė taip pat įvertina, ar kartu su MVĮ suteiktomis sutartinėmis garantijomis reikėtų taikyti ir kai kurias 3 dalies f punkte nurodytas MVĮ skirtas tinkamas priemones.*** Kai atitikties tikrinimo priemonės taikomos MVĮ, įmonė padengia nepriklausomos trečiosios šalies atliekamo tikrinimo išlaidas. ***Tuo atveju, kai MVĮ prašo padengti bent dalį nepriklausomo trečiosios šalies tikrinimo išlaidų arba susitarus su įmone, MVĮ gali dalytis tikrinimo rezultatais su kitomis įmonėmis.***

7. Dėl realaus neigiamo poveikio, kaip nurodyta 1 dalyje, kurio nebuvo įmanoma sustabdyti ar kurio masto nebuvo įmanoma tinkamai kuo labiau sumažinti 3, 5 ir 6 dalyse nustatytais priemonėmis, kraštutiniu atveju **iš įmonės reikalaujama**, kad ji neužmegztų naujų arba neplėtotų esamų santykių su **verslo** partneriu, susijusiu su ta **veiklos** grandine arba esančiu toje **veiklos** grandinėje, kurioje sukeliamas atitinkamas poveikis, ir, kai pagal tuos santykius reglamentuojančią teisę įmonė turi teisę tai daryti, **kraštutiniu atveju** imtųsi šių veiksmų:

- a) ***nepagrįstai nedelsdama priimtų ir įgyvendintų sustiprintą konkretaus neigiamo poveikio taisomųjų veiksmų planą, be kita ko, naudodama arba didindama įmonės svarto poveikį*** – laikinai sustabdo verslo santykius, susijusius su atitinkama veikla, kol galima pagrįstai tikėtis, kad šios pastangos bus sėkmingos. Veiksmų plane pateikiamas konkretus ir tinkamas visų jame numatytų veiksmų priėmimo ir įgyvendinimo terminas, per kurį įmonė taip pat gali ieškoti alternatyvių verslo partnerių;
- b) ***jei negalima pagrįstai tikėtis, kad a punkte nurodytos pastangos bus sėkmingos, arba jei įgyvendinant sustiprintą taisomųjų veiksmų planą nepavyko sustabdyti neigiamo poveikio ar tinkamai kuo labiau sumažinti jo masto***, – nutraukia verslo santykius, susijusius su atitinkama veikla, jei **realus** neigiamas poveikis yra didelis.

Prieš laikinai sustabdydama arba nutraukdama verslo santykius, įmonė įvertina, ar yra pagrįstų priežasčių manyti, kad neigiamas tokių veiksmų poveikis bus akivaizdžiai didesnis už tą neigiamą poveikį, kurio nebuvo galima nutraukti arba kurio masto nebuvo įmanoma tinkamai kuo labiau sumažinti. Jei taip, įmonė neprivalo sustabdyti ar nutraukti verslo santykių ir turi galėti pranešti kompetentingai priežiūros institucijai apie tinkamai pagrįstas tokio sprendimo priežastis.

Valstybės narės numato galimybę *laikinais sustabdyti ar nutraukti verslo santykius pagal jų įstatymų reglamentuojamas sutartis vadovaujantis pirma pastraipa, išskyrus sutartis, kurias šalys pagal įstatymus privalo sudaryti.*

Jei įmonė nusprendžia laikinai sustabdyti arba nutraukti verslo santykius, ji imasi veiksmų, kad užkirstų kelią santykių sustabdymo arba nutraukimo poveikiui, jį sušvelnintų arba nutrauktų, pateikia pagrįstą pranešimą verslo partneriui ir nuolat šį sprendimą peržiūri.

Jei įmonė nusprendžia laikinai nesustabdyti ar nenutraukti verslo santykių pagal šį straipsnį, ji stebi realų neigiamą poveikį ir periodiškai iš naujo vertina savo sprendimą ir tai, ar yra kitų tinkamų priemonių.

12 straipsnis

Realaus neigiamo poveikio atitaisymas

- 1. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai įmonė pati arba kartu su kitu subjektu sukėlė realų neigiamą poveikį, ji poveikį atitaisytų.*

2. *Jeigu realų neigiamą poveikį sukelia tik įmonės verslo partneris, įmonė gali poveikį atitaisyti savanoriškai. Įmonė taip pat gali pasinaudoti savo galimybėmis daryti įtaką verslo partneriui, kuris daro neigiamą poveikį, kad būtų galima užtikrinti atitaisymą.*

13 straipsnis

Prasmingas dialogas su suinteresuotaisiais subjektais

1. *Valstybės narės užtikrina, kad įmonės pagal šį straipsnį imtūsi tinkamų priemonių veiksmingam dialogui su suinteresuotaisiais subjektais palaikyti.*
2. *Nedarant poveikio Direktyvai (ES) 2016/943, konsultuodamosi su suinteresuotaisiais subjektais, įmonės atitinkamai teikia jiems aktualią ir išsamią informaciją, kad galėtų vykdyti veiksmingas ir skaidrias konsultacijas. Nedarant poveikio Direktyvai (ES) 2016/943, suinteresuotiesiems subjektams, su kuriais yra konsultuojamasi, leidžiama teikti pagrįstą prašymą dėl papildomos aktualios informacijos, kurią įmonė per priimtina laikotarpį turi pateikti tinkamu ir suprantamu formatu. Jei įmonė atsisako patenkinti prašymą pateikti papildomos informacijos, suinteresuotieji subjektai, su kuriais konsultuojamasi, turi teisę gauti atsisakymo pagrindimą raštu.*

3. ***Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais vyksta šiais išsamaus patikrinimo proceso etapais:***
- a) ***būtiną informaciją apie realų arba galimą neigiamą poveikį rinkimo etape, kad neigiamą poveikį būtų galima nustatyti, įvertinti ir prioritetizuoti vadovaujantis 8 ir 9 straipsniais;***
 - b) ***prevencinių ir taisomųjų veiksmų planų rengimo pagal 10 straipsnio 2 dalį ir 11 straipsnio 3 dalį ir sustiprintų prevencijos ir taisomųjų veiksmų planų rengimo pagal 10 straipsnio 6 dalį ir 11 straipsnio 7 dalį etape;***
 - c) ***sprendimo nutraukti arba sustabdyti verslo santykius pagal 10 straipsnio 6 dalį ir 11 straipsnio 7 dalį etape;***
 - d) ***tinkamų priemonių neigiamam poveikiui atitaisyti priėmimo pagal 12 straipsnį etape;***
 - e) ***atitinkamai kokybinių ir kiekybinių stebėsenos pagal 15 straipsnį rodiklių rengimo etape.***

4. *Kai pagrįstai neįmanoma palaikyti veiksmingo dialogo su suinteresuotaisiais subjektais tokiu mastu, kiek tai yra būtina siekiant laikytis šios direktyvos reikalavimų, įmonės papildomai konsultuojasi su ekspertais, kurie gali pateikti patikimų įžvalgų apie realų ar galimą neigiamą poveikį.*
5. *Konsultuodamosi su suinteresuotaisiais subjektais, įmonės nustato ir šalina kliūtis dialogui ir užtikrina, kad dalyvių atžvilgiu nebūtų imamasi atsakomųjų ar baudžiamųjų veiksmų, be kita ko, išlaikydamos konfidencialumą arba anonimiškumą.*
6. *Valstybės narės užtikrina, kad įmonėms būtų leidžiama vykdyti šiame straipsnyje nustatytas pareigas atitinkamai pasitelkiant pramonės arba daugiašales suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas, jei konsultacijų procedūros atitinka šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus. Nepakanka naudotis pramonės ir daugiašalių suinteresuotųjų subjektų iniciatyvomis, kad būtų įvykdyta pareiga konsultuotis su įmonės darbuotojais ir jų atstovais.*
7. *Dialogas su darbuotojais ir jų atstovais nedaro poveikio atitinkamiems ES ir nacionalinės teisės aktams užimtumo ir socialinių teisių srityje, taip pat taikytinoms kolektyvinėms sutartims.*

Pranešimo mechanizmas ir skundų nagrinėjimo procedūra

1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės suteiktų galimybę 2 dalyje išvardytiems asmenims ir organizacijoms teikti joms skundus, kai ***tiems asmenims ar subjektams*** kyla pagrįstas susirūpinimas dėl su pačių įmonių, jų patronuojamųjų įmonių ***ar jų verslo partnerių veikla įmonių veiklos grandinėse susijusio*** realaus arba galimo neigiamo poveikio.
2. Valstybės narės užtikrina, kad skundus galėtų teikti:
 - a) ***fiziniai ar juridiniai*** asmenys, patyrę neigiamą poveikį arba turintys pagrindo manyti, kad jiems gali būti daromas neigiamas poveikis, ***ir teisėti tokių asmenų atstovai jų vardu, pavyzdžiui, pilietinės visuomenės organizacijos ir žmogaus teisių gynėjai;***
 - b) profesinės sąjungos ir kiti darbuotojų atstovai, atstovaujantys fiziniams asmenims, dirbantiems atitinkamoje ***veiklos*** grandinėje, ***ir***
 - c) pilietinės visuomenės organizacijos, veikiančios ***ir turinčios patirties*** susijusiose srityse, ***kuriose neigiamas poveikis aplinkai yra skundo dalykas.***

3. Valstybės narės užtikrina, kad įmonės nustatytą **teisingą, viešai skelbiamą, prieinamą, nuspėjamą ir skaidrią** 1 dalyje nurodytų skundų nagrinėjimo procedūrą, įskaitant procedūrą, taikomą tuo atveju, kai įmonė laiko skundą nepagrįstu, ir **apie tą procedūrą** informuotų atitinkamus darbuotojų **atstovus** ir profesines sąjungas. **Įmonės imasi pagrįstai prieinamų priemonių, kad būtų išvengta bet kokios formos atsakomųjų veiksmų, užtikrinamos skundą pateikusio asmens arba organizacijos tapatybės konfidencialumą, laikydamosi nacionalinės teisės. Kai reikia dalytis informacija, tai daroma taip, kad nekiltų pavojus skundo teikėjo saugumui, be kita ko, nebūtų atskleidžiama skundo teikėjo tapatybė.**

Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai skundas yra pagrįstas, neigiamas poveikis, kuris yra skundo dalykas, būtų laikomas nustatytu, kaip tai suprantama pagal 8 straipsnį, o įmonė imtųsi tinkamų priemonių pagal 10, 11 ir 12 straipsnius.

4. Valstybės narės užtikrina, kad skundų teikėjai turėtų teisę:
- a) reikalauti iš įmonės, kuriai jie pateikė skundą pagal 1 dalį, dėl skundo imtis tinkamų tolesnių veiksmų;
 - b) susitikti su įmonės atstovais tinkamu lygmeniu, kad apsvarstytų realų arba galimą didelį neigiamą poveikį, kuris yra skundo dalykas, ***ir galimą poveikio atitaisymą pagal 12 straipsnį;***
 - c) ***gauti pagrindimą dėl to, ar skundas laikomas pagrįstu ar nepagrįstu, ir, jei jis laikomas pagrįstu – gauti informaciją apie veiksmus, kurių buvo ar bus imamasi.***

5. *Valstybės narės užtikrina, kad įmonės sukurtų prieinamą mechanizmą, pagal kurį asmenys ir subjektai galėtų teikti pranešimus, kai jie turi informacijos arba kai jiems kyla susirūpinimas dėl su pačių įmonių veikla, jų patronuojamųjų įmonių veikla ir jų verslo partnerių veikla įmonių veiklos grandinėse susijusio realaus arba galimo neigiamo poveikio.*

Mechanizmu užtikrinama, kad pranešimus būtų galima teikti anonimiškai arba konfidencialiai pagal nacionalinę teisę. Įmonės imasi pagrįstai prieinamų priemonių, kad būtų išvengta bet kokios formos atsakomųjų veiksmų, užtikrinamos skundą pateikusių asmens arba subjekto tapatybės konfidencialumą, laikydamosi nacionalinės teisės. Kai aktualu, įmonė gali informuoti pranešimus teikiančius asmenis ar subjektus apie priemones ir veiksmus, kurių buvo ar bus imamasi.

6. *Valstybės narės užtikrina, kad įmonėms būtų leidžiama vykdyti 1 dalyje, 3 dalies pirmoje pastraipoje ir 5 dalyje nustatytas pareigas dalyvaujant bendradarbiaujamosiose skundų nagrinėjimo procedūrose ir pranešimo mechanizmuose, įskaitant tuos, kuriuos bendrai nustato įmonės, per pramonės asociacijas arba vykdant daugiašales suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas arba pasaulinius pagrindų susitarimus, su sąlyga, kad bendradarbiaujamosios procedūros ir mechanizmai atitiktų šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus.*
7. *Pranešimo ar skundo pateikimas pagal šį straipsnį nėra išankstinė sąlyga ar kliūtis jį pateikusiems asmenims pasinaudoti procedūromis pagal 26 ir 29 straipsnius arba kitais neteisminiais mechanizmais.*

15 straipsnis

Stebėseną

Valstybės narės užtikrina, kad įmonės atliktų periodinius savo pačių, savo patronuojamųjų įmonių ir, kai tai susiję su įmonės **veiklos grandine**, savo verslo **partnerių** veiklos ir priemonių vertinimus, kad įvertintų neigiamo poveikio nustatymo, prevencijos, švelninimo, nutraukimo ir jo masto mažinimo priemonių **įgyvendinimą ir stebėtų jų tinkamumą ir** veiksmingumą. Tokie vertinimai, kai tikslinga, grindžiami kokybiniais ir kiekybiniais rodikliais ir atliekami **nepagrįstai nedelsiant, kai įvyksta reikšmingas pokytis**, bet ne rečiau kaip kas 12 mėnesių, taip pat bet kada, kai yra pagrindo manyti, kad gali kilti **nauja tokio neigiamo poveikio atsiradimo rizika. Kai tikslinga, išsamaus patikrinimo politika, nustatytas neigiamas poveikis ir dėl to taikomos atitinkamos priemonės** atnaujinami atsižvelgiant į tų vertinimų rezultatus **ir tinkamai atsižvelgiant į atitinkamą suinteresuotųjų subjektų pateiktą informaciją.**

16 straipsnis

Pranešimas

1. ***Nedarant poveikio šio straipsnio 2 dalyje numatyti išimčiai***, valstybės narės užtikrina, kad įmonės praneštų apie dalykus, kuriems taikoma ši direktyva, savo svetainėje paskelbdamos metinį pranešimą. ***Šis metinis pranešimas skelbiamas:***
- a) ***bent viena iš pagal 24 straipsnį paskirtos priežiūros institucijos valstybės narės oficialiųjų Sąjungos kalbų ir, jei skiriasi, tarptautinio verslo sferoje įprasta kalba;***
 - b) ***per pagrįstą laikotarpį, bet ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo finansinių metų, už kuriuos parengtas pranešimas, balanso dienos arba, jei įmonės savanoriškai teikia ataskaitas pagal Direktyvą 2013/34/ES, ne vėliau kaip metinių finansinių ataskaitų paskelbimo dieną.***

■

Jei įmonė įsteigta pagal trečiosios valstybės teisės aktus, pranešime taip pat pateikiama informacija apie įmonės įgaliotąjį atstovą, vadovaujantis 23 straipsnio 2 dalimi.

2. *Šio straipsnio 1 dalis netaikoma įmonėms, kurioms taikomi tvarumo atskaitomybės reikalavimai pagal Direktyvos 2013/34/ES 19a, 29a arba 40a straipsnį, įskaitant įmones, kurioms taikoma išimtis pagal tos direktyvos 19a straipsnio 9 dalį arba 29a straipsnio 8 dalį.*
3. *Ne vėliau kaip 2027 m. kovo 31 d. Komisija pagal 34 straipsnį priima deleguotuosius aktus, kuriais papildytą šią direktyvą dėl pranešimų turinio ir jų teikimo kriterijų pagal 1 dalį, pakankamai detaliai nurodydama, visų pirma, kokia informacija teiktina apibūdinant išsamų patikrinimą, galimą ir realų neigiamą poveikį, identifikuotas ir tinkamas priemonės, kurių dėl to poveikio imtasi. Rengdama šiuos deleguotuosius aktus, Komisija deramai atsižvelgia į tvarumo atskaitomybės standartus, priimtus pagal Direktyvos 2013/34/ES 29b ir 40b straipsnius, ir atitinkamai tuos aktus su jais suderina.*
Priimdama pirmoje pastraipoje nurodytus deleguotuosius aktus, Komisija užtikrina, kad 3 straipsnio 1 dalies a punkto iii papunktyje nurodytoms įmonėms, kurioms taikomi pranešimų teikimo reikalavimai pagal Reglamento (ES) 2019/2088 4 straipsnį, pranešimų teikimo reikalavimai nebūtų dubliuojami, kartu visiškai išlaikant minimalias šioje direktyvoje nustatytas pareigas.

17 straipsnis

Informacijos prieinamumas Europos bendrame prieigos punkte

1. *Nuo 2029 m. sausio 1 d. valstybės narės užtikrina, kad įmonės, viešai skelbdamos šios direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje nurodytą metinį pranešimą, tą pranešimą tuo pačiu metu pateiktų šio straipsnio 3 dalyje nurodytai duomenis renkančiai įstaigai, kad jis taptų prieinamas Europos bendrame prieigos punkte (ESAP), sukurtame pagal Reglamentą (ES) 2023/2859.*

Valstybės narės užtikrina, kad pirmoje pastraipoje nurodytame metiniame pranešime pateikta informacija atitiktų šiuos reikalavimus:

- a) *būtų pateikta nuskaitomuoju formatu, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2023/2859 2 straipsnio 3 punkte, arba, kai to reikalaujama pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę, kompiuterio skaitomu formatu, kaip apibrėžta to reglamento 2 straipsnio 4 punkte;*

- b) prie jos turi būti pridedami šie metaduomenys:**
- i) visi įmonės, su kuria susijusi informacija, pavadinimai;**
 - ii) įmonės teisės subjekto identifikatorius, kaip nurodyta pagal Reglamento (ES) 2023/2859 7 straipsnio 4 dalies b punktą;**
 - iii) įmonės dydis pagal kategorijas, nurodomas pagal Reglamento (ES) 2023/2859 7 straipsnio 4 dalies d punktą;**
 - iv) įmonės ekonominės veiklos sektorius (-iai), nurodomas (-i) pagal Reglamento (ES) 2023/2859 7 straipsnio 4 dalies e punktą;**
 - v) informacijos rūšis, kaip nurodyta pagal Reglamento (ES) 2023/2859 7 straipsnio 4 dalies c punktą;**
 - vi) nurodymas, ar informacija apima asmens duomenis.**

2. *1 dalies b punkto ii papunkčio tikslais valstybės narės užtikrina, kad įmonės gautų teisės subjekto identifikatorių.*
3. *Ne vėliau kaip 2028 m. gruodžio 31 d., siekiant, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija taptų prieinama ESAP, valstybės narės paskiria bent vieną duomenis renkančią įstaigą, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2023/2859 2 straipsnio 2 punkte, ir apie tai praneša Europos vertybinių popierių ir rinkų institucijai.*
4. *Kad būtų užtikrintas veiksmingas pagal 1 dalį teikiamos informacijos rinkimas ir valdymas, Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo priemones, kuriomis nustatoma:*
 - a) *bet kokie kiti kartu su informacija pateiktini metaduomenys;*
 - b) *informacijos duomenų struktūra ir*
 - c) *informacija, kurią privaloma pateikti kompiuterio skaitomu formatu, ir tokiais atvejais naudotinas kompiuterio skaitomas formatas.*

18 straipsnis

Pavyzdinės sutarties sąlygos

Siekdama teikti paramą įmonėms, kad joms būtų lengviau laikytis 10 straipsnio 2 dalies b punkto ir 11 straipsnio 3 dalies c punkto, Komisija, **pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, ne vėliau kaip ... [30 mėnesių nuo šios Direktyvos įsigaliojimo]** priima gaires dėl savanoriškai taikomų pavyzdinių **sutarties** sąlygų.

19 straipsnis

Gairės

1. Siekdama teikti įmonėms arba valstybių narių institucijoms paramą dėl to, kaip įmonės turėtų **praktiškai** vykdyti savo išsamaus patikrinimo pareigas, **ir teikti paramą suinteresuotiesiems subjektams**, Komisija, konsultuodamasi su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, Europos aplinkos agentūra, **Europos darbo institucija** ir, kai tinkama, tarptautinėmis **organizacijomis ir kitomis** įstaigomis, turinčiomis ekspertinių žinių išsamaus patikrinimo srityje, **paskelbia** gaires, įskaitant **bendras gaires** ir gaires konkrečioms sektoriams arba gaires dėl konkretaus neigiamo poveikio.

2. *Į pagal 1 dalį paskelbiamas gaires įtraukiama:*

- a) *gairės ir geriausia praktika, kaip atlikti išsamų patikrinimą laikantis 5–16 straipsniuose nustatytų pareigų, ypač dėl nustatymo proceso pagal 8 straipsnį, dėl poveikio prioritetizavimo pagal 9 straipsnį, tinkamų pirkimo praktikos pritaikymo priemonių pagal 10 straipsnio 2 dalį ir 11 straipsnio 3 dalį, atsakingo pasitraukimo pagal 10 straipsnio 6 dalį ir 11 straipsnio 7 dalį, tinkamų atitaisymo priemonių pagal 12 straipsnį ir dėl to, kaip identifikuoti suinteresuotuosius subjektus ir su jais palaikyti dialogą pagal 13 straipsnį, be kita ko, taikant 14 straipsnyje nustatytą pranešimo mechanizmą ir skundų nagrinėjimo procedūrą;*
- b) *praktinės gairės dėl pertvarkos plano pagal 22 straipsnį;*
- c) *konkrečioms sektoriams skirtos gairės;*

- d) *gairės dėl įmonės lygmens, verslo veiklos, geografinės ir kontekstinės, produktų ir paslaugų bei sektorių rizikos veiksnių, įskaitant veiksnius, susijusius su konfliktinėmis ir didelės rizikos zonomis, vertinimo;*
- e) *nuorodos į turimus duomenų ir informacijos šaltinius, kad būtų galima laikytis šioje direktyvoje nustatytų pareigų, ir į skaitmenines priemones ir technologijas, kurios galėtų palengvinti ir padėti laikytis reikalavimų;*
- f) *informacija apie tai, kaip įmonėms ir kitiems teisės subjektams dalytis ištekliais ir informacija, kad būtų laikomasi pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų, laikantis komercinių paslapčių apsaugos pagal 5 straipsnio 3 dalį ir apsaugos nuo galimų atsakomųjų ir baudžiamųjų veiksmų, kaip nurodyta 13 straipsnio 5 dalyje;*
- g) *informacija suinteresuotiesiems subjektams ir jų atstovams apie tai, kaip palaikyti dialogą per visą išsamaus patikrinimo procesą.*

3. *2 dalies a, d ir e punktuose nurodytos gairės pateikiamos ne vėliau kaip ... [įrašyti datą: 30 mėnesių nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos]. 2 dalies b, f ir g punktuose nurodytos gairės pateikiamos ne vėliau kaip ... [įrašyti datą: 36 mėnesiai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos].*
4. *Šiame straipsnyje nurodytos gairės pateikiamos visomis oficialiosiomis Sąjungos kalbomis. Komisija periodiškai peržiūri gaires ir, kai tikslinga, jas patikslina.*

20 straipsnis

Papildomos priemonės

1. Valstybės narės, siekdamos teikti informaciją ir paramą įmonėms, **jų verslo partneriams ir suinteresuotiesiems subjektams**, vienos arba kartu sukuria ir tvarko tam skirtas interneto svetaines, platformas ar portalus. Tai darant ypač daug dėmesio skiriama MVĮ, esančioms įmonių **veiklos grandinėse. Tose svetainėse, platformose ar portaluose visų pirma suteikiama prieiga prie:**
 - a) *pranešimų turinio ir kriterijų, kuriuos Komisija apibrėžia pagal 16 straipsnio 3 dalį priimtuose deleguotuosiuose aktuose;*

- b) 18 straipsnyje nurodytų Komisijos gairių dėl savanoriškai taikomų pavyzdinių sutarties sąlygų ir Komisijos pagal 19 straipsnį parengiamų gairių;*
- c) 21 straipsnyje nurodytos bendros pagalbos tarnybos ir*
- d) informacijos suinteresuotiesiems subjektams ir jų atstovams apie tai, kaip palaikyti dialogą per visą išsamaus patikrinimo procesą.*

2. Nedarant poveikio **■** valstybės pagalbos taisyklėms, valstybės narės gali finansiškai remti MVĮ. ***Valstybės narės taip pat gali teikti paramą suinteresuotiesiems subjektams, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos naudotis šioje direktyvoje nustatytais teisėmis.***
3. Komisija gali papildyti valstybių narių taikomas paramos priemones, remdamasi esamais Sąjungos veiksmais, kuriais remiamas išsamus patikrinimas Sąjungoje ir trečiojoje valstybėje, ir gali parengti naujų priemonių, be kita ko, sudaryti palankias sąlygas ***pramonės ir daugiašalių*** suinteresuotųjų subjektų iniciatyvoms, kuriomis įmonėms būtų padedama vykdyti savo pareigas.

4. *Nedarant poveikio 25, 26 ir 29 straipsniams, įmonės gali dalyvauti pramonės [] ir daugiašalėse suinteresuotųjų subjektų iniciatyvose, kuriomis padedama įgyvendinti jų [] pareigas, nurodytas šios direktyvos 7–16 [] straipsniuose, tiek, kiek tokios [] iniciatyvos yra tinkamos atitinkamų pareigų įvykdymui remti. **Visų pirma, įmonės gali pasinaudoti atitinkama rizikos analize, atlikta įgyvendinant pramonės ar daugiašales suinteresuotųjų subjektų iniciatyvas arba atlikta tų iniciatyvų narių, arba prie šios analizės prisijungti ir gali imtis veiksmingų tinkamų priemonių pagal tokias iniciatyvas arba prie jų prisijungti, įvertinusios tokių analizių ir priemonių tinkamumą. Tai darydamos įmonės stebi tokių priemonių veiksmingumą ir prireikus toliau imasi tinkamų priemonių, kad užtikrintų savo pareigų vykdymą.***

Komisija ir valstybės narės gali palengvinti informacijos apie tokias [] iniciatyvas ir jų rezultatus sklaidą. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, **skelbia gaires, kuriose būtų nustatyti tinkamumo kriterijai ir metodika įmonėms, skirti pramonės programų ir daugiašalių suinteresuotųjų subjektų iniciatyvų tinkamumui įvertinti.**

5. *Nedarant poveikio 25, 26 ir 29 straipsniams įmonės gali naudotis nepriklausomos trečiosios šalies atliekamu įmonių jų veiklos grandinėse arba iš tų įmonių gautu trečiosios šalies atliekamu tikrinimu, siekiant padėti vykdyti išsamaus patikrinimo pareigas tiek, kiek toks trečiosios šalies atliekamas tikrinimas yra tinkama priemonė siekiant padėti vykdyti atitinkamas pareigas. Nepriklausomos trečiosios šalies atliekamą patikrinimą gali atlikti kitos įmonės arba jis galėtų būti atliekamas įgyvendinant pramonės ar daugiašalę suinteresuotųjų subjektų iniciatyvą. Nepriklausomos trečiosios šalies tikrintojai veikia objektyviai ir visiškai nepriklausomai nuo įmonės, jie neturi patekti į jokių interesų konfliktus, jiems neturi būti daroma tiesioginė ar netiesioginė išorės įtaka ir jie turi susilaikyti nuo bet kokių su jų nepriklausomumu nesuderinamų veiksmų. Atsižvelgiant į neigiamo poveikio pobūdį, jie turi turėti patirties ir kompetencijos aplinkos ar žmogaus teisių klausimais ir būti atskaitingi už savo atliekamo tikrinimo kokybę ir patikimumą.*

Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, paskelbia gaires, kuriose nustatomi tinkamumo kriterijai ir įmonėms skirta trečiosios šalies tikrintojų tinkamumo vertinimo metodika, ir gaires dėl trečiųjų šalių atliekamo tikrinimo tikslumo, veiksmingumo ir vientisumo stebėsenos.

21 straipsnis

Bendra pagalbos tarnyba

- 1. Komisija įsteigia bendrą pagalbos tarnybą, per kurią įmonės gali ieškoti informacijos, gairių ir paramos, kaip vykdyti šioje direktyvoje nurodytas pareigas.*
- 2. Kiekvienos valstybės narės atitinkamos nacionalinės institucijos bendradarbiauja su bendra pagalbos tarnyba, kad padėtų pritaikyti informaciją ir gaires prie nacionalinių aplinkybių ir skleisti tą informaciją bei gaires.*

22 straipsnis

Kova su klimato kaita

1. Valstybės narės užtikrina, kad 2 straipsnio 1 dalies **a, b ir c punktuose** ir 2 straipsnio 2 dalies **a, b ir c punktuose** nurodytos įmonės priimtų **ir įgyvendintų klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą**, kuriuo būtų siekiama **geriausiomis pastangomis** užtikrinti įmonės verslo modelio ir strategijos suderinamumą su perėjimu prie tvarios ekonomikos ir su visuotinio atšilimo apribojimu iki 1,5° C pagal Paryžiaus susitarimą, **taip pat su tikslu užtikrinti poveikio klimatui neutralumą, kaip nustatyta Reglamente (ES) 2021/1119, įskaitant jo tarpinius ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslus ir, kai aktualu, atsižvelgiant į įmonės patiriamą su anglimis, nafta ir dujomis susijusios veiklos poveikį.**

Pirmoje pastraipoje nurodytame klimato kaitos poveikiui švelninti skirtame pertvarkos plane numatoma:

- a) per nustatytą laiką pasiektini tikslai, susiję su jų 2030 m. klimato kaitos tikslais, ir penkerių metų etapai iki 2050 m., grindžiami įtikinamais moksliniais duomenimis, taip pat, kai tinkama, 1, 2 ir 3 sričių absoliutaus išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslai kiekvienoje reikšmingoje kategorijoje;*
- b) nustatytų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo svertų ir planuojamų pagrindinių veiksmų a punkte nurodytiems tikslams pasiekti aprašymas, įskaitant, kai tinkama, atitinkamus įmonės produktų ir paslaugų portfelio pakeitimus ir naujų technologijų diegimą;*
- c) investicijų ir finansavimo, kuriais remiamas klimato kaitos poveikiui švelninti skirto pertvarkos plano įgyvendinimas, paaiškinimas ir kiekybinis nustatymas, ir*
- d) su klimato kaitos poveikiui švelninti skirtu pertvarkos planu susijusio administracinių, valdymo ir priežiūros organų vaidmens aprašymas.*

2. *Laikoma, kad įmonės, kurios praneša apie klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą pagal Direktyvos 2013/34/ES 19a, 29a arba 40a straipsnį, priklausomai nuo to, kuris taikomas, įvykdė šio straipsnio 1 dalyje nustatytą pareigą priimti klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą.*

Laikoma, kad įmonės, įtrauktos į savo patronuojančiosios įmonės klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą, apie kurį atitinkamai pranešta pagal Direktyvos 2013/34/ES 29a arba 40a straipsnį, priklausomai nuo to, kuris taikomas, įvykdė šio straipsnio 1 dalyje nustatytą pareigą priimti klimato kaitos poveikiui švelninti skirtą pertvarkos planą.

3. *Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytas klimato kaitos poveikiui švelninti skirtas pertvarkos planas būtų atnaujinamas kas 12 mėnesių ir jame būtų aprašyta pažanga, kurią įmonė padarė siekdama 1 dalies 2 pastraipos a punkte nurodytų tikslų.*

23 straipsnis

Įgaliotasis atstovas

1. Valstybės narės **reikalauja**, kad 2 straipsnio 2 dalyje **nurodyta įmonė, vykdanči veiklą valstybėje narėje**, paskirtų savo įgaliotuoju atstovu fizinį arba juridinį asmenį, įsisteigusį arba nuolat gyvenantį vienoje iš valstybių narių, kuriose įmonė vykdo veiklą. Šis paskyrimas įsigalioja, kai jį patvirtina įgaliotasis atstovas.

2. Valstybės narės *reikalauja*, kad *įgaliotasis atstovas arba įmonė praneštų* įgaliotojo atstovo vardą ir pavardę (pavadinimą), adresą, elektroninio pašto adresą ir telefono numerį **■** valstybės narės, kurioje įgaliotasis atstovas nuolat gyvena arba yra įsisteigęs, priežiūros institucijai *ir, jei skiriasi, kompetentingai priežiūros institucijai, kaip nurodyta 24 straipsnio 3 dalyje*. Valstybės narės užtikrina, kad įgaliotasis atstovas būtų įpareigotas bet kurioms priežiūros institucijoms paprašius pateikti savo paskyrimo dokumento kopiją valstybės narės valstybine kalba.
3. Valstybės narės *reikalauja, kad įgaliotasis atstovas arba įmonė informuotų* valstybės narės, kurioje nuolat gyvena arba yra įsisteigęs įgaliotasis atstovas, priežiūros instituciją ir, jei skiriasi, *kompetentingą* priežiūros instituciją, *kaip nurodyta 24 straipsnio 3 dalyje*, apie tai, kad įmonė yra įmonė, kaip tai suprantama 2 straipsnio 2 dalyje.

4. Valstybės narės **reikalauja**, kad kiekviena įmonė savo įgaliotajam atstovui suteiktų įgaliojimus gauti iš priežiūros institucijų pranešimus visais klausimais, svarbiais siekiant laikytis **nacionalinės teisės aktų** nuostatų, kuriomis į nacionalinę teisę perkelta ši direktyva, ir užtikrinti tų nuostatų vykdymą. Iš įmonių reikalaujama, kad jos savo įgaliotiesiems atstovams suteiktų reikiamus įgaliojimus ir išteklius bendradarbiauti su priežiūros institucijomis.
5. **Kai 2 straipsnio 2 dalyje nurodyta įmonė nesilaiko šiame straipsnyje nustatytų pareigų, visos valstybės narės, kuriose ta įmonė vykdo veiklą, turi kompetenciją užtikrinti tokių pareigų vykdymą pagal jų nacionalinę teisę. Valstybė narė, kuri ketina užtikrinti šiame straipsnyje nustatytų pareigų vykdymą, praneša apie tai priežiūros institucijoms per Europos priežiūros institucijų tinklą, sukurtą remiantis 28 straipsniu, kad jų vykdymo neužtikrintų kitos valstybės narės.**

24 straipsnis

Priežiūros institucijos

1. Kiekviena valstybė narė paskiria vieną arba daugiau priežiūros institucijų, kad jos prižiūrėtų, kaip laikomasi pagal 7–16 straipsnius ir 22 straipsnį priimtomis nacionalinės teisės aktų nuostatomis nustatytų pareigų.

2. Kompetentinga priežiūros institucija 2 straipsnio 1 dalyje nurodytos įmonės atžvilgiu yra valstybės narės, kurioje yra įmonės registruota buveinė, kompetentinga priežiūros institucija.
3. Kompetentinga priežiūros institucija 2 straipsnio 2 dalyje nurodytos įmonės atžvilgiu yra valstybės narės, kurioje įmonė turi filialą, kompetentinga priežiūros institucija. Jeigu įmonė neturi filialo jokioje valstybėje narėje arba turi filialų skirtingose valstybėse narėse, kompetentinga priežiūros institucija yra valstybės narės, kurioje įmonė per finansinius metus, ėjusius prieš paskutinius finansinius metus iki 37 straipsnyje nurodytos dienos arba iki dienos, kurią įmonė pirmą kartą atitiko 2 straipsnio 2 dalyje nustatytus kriterijus (pasirenkama vėlesnė iš šių datų), uždirbo didžiąją dalį savo grynosios apyvartos Sąjungoje, priežiūros institucija.

2 straipsnio 2 dalyje nurodyta įmonė dėl aplinkybių pokyčio, lėmusio, kad didžioji jų apyvartos Sąjungoje dalis susidaro kitoje valstybėje narėje, gali pateikti tinkamai pagrįstą prašymą pakeisti priežiūros instituciją, kompetentingą reguliuoti su ta įmone susijusius dalykus, kuriems taikoma ši direktyva.

4. ***Kai patronuojančioji įmonė savo patronuojamųjų įmonių vardu pagal 6 straipsnį įvykdo iš šios direktyvos kylančias pareigas, patronuojančiosios įmonės kompetentinga priežiūros institucija bendradarbiauja su patronuojamosios įmonės kompetentinga priežiūros institucija, kuri ir toliau liks kompetentinga užtikrinti, kad patronuojamajai įmonei būtų taikomi įgaliojimai pagal 25 straipsnį. Šiuo atžvilgiu Europos priežiūros institucijų tinklas, sukurtas remiantis 28 straipsniu, padeda užtikrinti būtiną bendradarbiavimą, koordinavimą ir savitarpio pagalbos teikimą pagal 28 straipsnį.***
5. Jeigu valstybė narė paskiria daugiau kaip vieną priežiūros instituciją, ji užtikrina, kad būtų aiškiai apibrėžtos atitinkamos tų priežiūros institucijų kompetencijos sritys ir kad jos glaudžiai ir veiksmingai tarpusavyje bendradarbiautų.
6. Šios direktyvos tikslais priežiūros institucijomis valstybės narės taip pat gali paskirti institucijas, atsakingas už reguliuojamųjų finansų įmonių priežiūrą.

7. Ne vėliau kaip ... **[2 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos]** valstybės narės praneša Komisijai pagal šį straipsnį paskirtų priežiūros institucijų pavadinimus ir kontaktinius duomenis, taip pat, jei paskirtos kelios priežiūros institucijos, atitinkamas jų kompetencijos sritis. Jos informuoja Komisiją apie bet kokius susijusius pokyčius.
8. Komisija viešai, be kita ko, savo svetainėje, paskelbia priežiūros institucijų sąrašą **ir, jei valstybė narė turi keletą priežiūros institucijų, atitinkamas tų institucijų kompetencijas, kiek tai susiję su šia direktyva.** Šį sąrašą Komisija reguliariai atnaujinama iš valstybių narių gauta informacija.

9. Valstybės narės garantuoja priežiūros institucijų nepriklausomumą ir ■ užtikrina, kad tos institucijos ir visi joms dirbantys ar anksčiau dirbę asmenys, taip pat auditoriai, **ekspertai ir kiti** jų vardu veikiantys **asmenys** vykdytų savo įgaliojimus nešališkai, skaidriai ir deramai atlikdami pareigą saugoti profesinę paslaptį. Visų pirma, valstybės narės užtikrina, kad priežiūros institucijos būtų teisiškai ir funkciškai nepriklausomos, **laisvos nuo tiesioginės ar netiesioginės išorės įtakos, be kita ko**, nuo įmonių, patenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, ar nuo kitų rinkos interesų, ir kad jų darbuotojai ir už valdymą atsakingi asmenys nepatirtų interesų konfliktų, būtų saistomi konfidencialumo reikalavimų ir nesiimtų jokių veiksmų, nesuderinamų su jų pareigomis.
10. **Valstybės narės užtikrina, kad priežiūros institucijos skelbtų metinę pagal šią direktyvą vykdomos veiklos ataskaitą ir užtikrintų jos prieinamumą internete.**

25 straipsnis

Priežiūros institucijų įgaliojimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad priežiūros institucijos turėtų tinkamus įgaliojimus ir išteklius, kad galėtų atlikti užduotis, joms pavestas pagal šią direktyvą, įskaitant įgaliojimą **reikalauti įmonių pateikti** informacijos ir atlikti tyrimus dėl **7–16 straipsniuose** nustatytų pareigų laikymosi. **Valstybės narės reikalauja, kad priežiūros institucijos prižiūrėtų klimato kaitos poveikiui švelninti skirto pertvarkos plano priėmimą ir rengimą pagal 22 straipsnio 1 dalies reikalavimus.**
2. Priežiūros institucija gali pradėti tyrimą savo iniciatyva arba dėl to, kad jai išreikštas pagrįstas susirūpinimas pagal 26 straipsnį, jeigu ji mano, kad turi pakankamai informacijos, rodančios galimą įmonės pareigų, nustatytų pagal šią direktyvą priimtomis nacionalinės teisės aktų nuostatomis, pažeidimą.

3. Patikrinimai atliekami laikantis valstybės narės, kurioje atliekamas patikrinimas, nacionalinės teisės ir prieš tai įspėjus įmonę, nebent toks išankstinis įspėjimas kliudytų veiksmingai atlikti patikrinimą. Jeigu priežiūros institucija per savo tyrimą nori atlikti patikrinimą kitos valstybės narės teritorijoje, ji prašo tos valstybės narės priežiūros institucijos pagalbos pagal 28 straipsnio 3 dalį.
4. Jeigu, ėmusis veiksmų pagal 1 ir 2 dalis, priežiūros institucija nustato, kad nesilaikoma pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų, ji suteikia atitinkamai įmonei tinkamą laikotarpį imtis taisomųjų veiksmų, jei tokie veiksmai yra įmanomi.

Taisomųjų veiksmų vykdymas neužkerta kelio skirti *sankcijas* arba nustatyti civilinę atsakomybę atitinkamai pagal 27 ir 29 straipsnius.

5. Priežiūros institucijos atlikdamos savo užduotis turi bent šiuos įgaliojimus:
- a) įsakyti įmonei:
 - i) *imantis veiksmų arba nutraukiant veiksmus nutraukti pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų pažeidimus;*
 - ii) *nekartoti atitinkamų veiksmų ir*
 - iii) *kai tinkama, imtis atitaisymo, proporcingo pažeidimui ir būtino tam, kad pažeidimas būtų nutrauktas;*
 - b) skirti *sankcijas* pagal 27 straipsnį *ir*
 - c) imtis laikinųjų priemonių didelės ir neatitaisomos žalos *neišvengiamos* rizikos *atveju*.

6. *Priežiūros institucijos naudojasi šiame straipsnyje nurodytais įgaliojimais pagal nacionalinę teisę:*
- a) *tiesiogiai,*
 - b) *bendradarbiaudamos su kitomis institucijomis arba*
 - c) *kreipdamosi į kompetentingas teismines institucijas, kurios užtikrina, kad teisių gynimo priemonės būtų veiksmingos ir darytų lygiavertį tiesiogiai priežiūros institucijų nustatytoms sankcijoms poveikį.*
7. Valstybės narės užtikrina, kad *pagal nacionalinę teisę* kiekvienas fizinis arba juridinis asmuo turėtų teisę teismine tvarka veiksmingai apskūsti priežiūros institucijos dėl jo priimtą teisiškai privalomą sprendimą.

8. *Valstybės narės užtikrina, kad priežiūros institucijos saugotų įrašus apie 1 dalyje nurodytus tyrimus, nurodydamos visų pirma jų pobūdį ir rezultatus, taip pat įrašus apie visus vykdymo užtikrinimo veiksmus, kurių imtasi pagal 5 dalį.*
9. *Priežiūros institucijų sprendimai dėl įmonės atitikties pagal šią direktyvą priimtoms nacionalinės teisės aktų nuostatomis nedaro poveikio įmonės civilinei atsakomybei pagal 29 straipsnį.*

26 straipsnis

Pagrįstas susirūpinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad fiziniai ir juridiniai asmenys turėtų teisę bet kuriai priežiūros institucijai **lengvai prieinamais kanalais** pareikšti pagrįstą susirūpinimą, kai dėl objektyvių aplinkybių jie turi pagrindo manyti, kad įmonė nesilaiko pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų.

2. ***Valstybės narės užtikrina, kad priežiūros institucija pagrįstą susirūpinimą reiškiančių asmenų prašymu imtųsi reikiamų priemonių tinkamam to asmens tapatybės ir jo asmeninės informacijos, kurios atskleidimas pakenktų tam asmeniui, apsaugos užtikrinimui.***
3. Jeigu dalykas, dėl kurio pareikštas pagrįstas susirūpinimas, priklauso kitos priežiūros institucijos kompetencijai, tokį pagrįstą susirūpinimą gavusi institucija jį perduoda tai kitai institucijai.
4. Valstybės narės užtikrina, kad priežiūros institucijos įvertintų pagrįstą susirūpinimą ***per tinkamą laikotarpį*** ir, kai tinkama, vykdytų savo įgaliojimus, kaip nurodyta 25 straipsnyje.

5. Priežiūros institucija, laikydamasi atitinkamų nacionalinės teisės nuostatų ir Sąjungos teisės, kuo greičiau informuoja 1 dalyje nurodytus asmenis apie vertinimo, atlikto dėl jų pareikšto pagrįsto susirūpinimo, rezultatus ir pateikia su tais rezultatais susijusią argumentaciją. ***Be to, priežiūros institucija informuoja tokį pagrįstą susirūpinimą pareiškiančius asmenis, kurie pagal nacionalinę teisę turi teisėtą interesą konkrečiu klausimu, apie savo sprendimą priimti arba atmesti prašymą imtis veiksmų, taip pat tolesnių žingsnių ir priemonių aprašymą ir praktinę informaciją apie galimybę pasinaudoti administracinėmis ir teisminės peržiūros procedūromis.***
6. Valstybės narės užtikrina, kad asmenys, pagal šį straipsnį pareiškiantys pagrįstą susirūpinimą ir pagal nacionalinę teisę tuo klausimu turintys teisėtą interesą, turėtų galimybę kreiptis į teismą arba į kitą nepriklausomą ir nešališką viešąją įstaigą, kompetentingą peržiūrėti priežiūros institucijos sprendimų, veiksmų arba neveikimo procesinį ir materialinį teisėtumą.

27 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės nustato ***sankcijų, įskaitant pinigines baudas***, taikytinų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalinės teisės aktų nuostatas, taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų įgyvendinamos. Numatytos ***sankcijos*** turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.
2. Sprendžiant, ar reikia skirti ***sankcijas***, ir, jei tokios sankcijos skiriamos, nustatant sankcijų pobūdį ir tinkamą dydį deramai atsižvelgiama į:
 - a) ***pažeidimo pobūdį, sunkumą ir trukmę, taip pat to pažeidimo poveikio dydį;***
 - b) ***bet kokias susijusias investicijas ir bet kokią tikslinę paramą, teikiamą pagal 10 ir 11 straipsnius;***

- c) bet kokį bendradarbiavimą su kitais subjektais siekiant reaguoti į atitinkamą poveikį;*
- d) kai aktualu, tai, kokių mastu buvo priimti sprendimai dėl prioritizavimo pagal 9 straipsnį;*
- e) visus atitinkamus ankstesnius įmonės padarytus pagal šią direktyvą priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų pažeidimus, nustatytus galutiniu sprendimu;*
- f) tai, kokių mastu įmonė atliko taisomuosius veiksmus, susijusius su atitinkamu klausimu;*
- g) padarius pažeidimą įmonės gautą finansinę naudą arba išvengtus nuostolius;*
- h) bet kokius kitus sunkinančius ar lengvinančius veiksnius, taikytinus atitinkamo konkretaus atvejo aplinkybėmis.*

3. *Valstybės narės numato bent šias sankcijas:*

a) *pinigines baudas;*

b) *jei įmonė neįvykdo sprendimo, kuriuo skirta pinigine bauda, per nustatytą terminą – viešą pareiškimą, kuriame nurodoma už pažeidimą atsakinga įmonė ir pažeidimo pobūdis.*

4. Kai skiriamos pinigines *baudas*, jų dydis nustatomas pagal įmonės *pasaulinę grynąją* apyvartą. *Didžiausia pinigines baudos riba turi būti ne mažesnė kaip 5 % įmonės pasaulinės grynosios apyvartos finansiniais metais, ėjusiais prieš finansinius metus, kuriais priimtas sprendimas skirti baudą.*

Valstybės narės užtikrina, kad 2 straipsnio 1 dalies b punkte ir 2 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytų įmonių atžvilgiu pinigines baudos būtų apskaičiuojamos atsižvelgiant į pagrindinės patronuojančiosios įmonės praneštą konsoliduotą apyvartą.

5. Valstybės narės užtikrina, kad visi priežiūros institucijų sprendimai, kuriuose numatytos **sankcijos**, susijusios su **pagal** šią direktyvą **priimtų nacionalinės teisės aktų** nuostatų **pažeidimais, būtų skelbiami, viešai prieinami bent penkerius metus ir siunčiami Europos priežiūros institucijų tinklui, sukurtam remiantis 28 straipsniu. Paskelbtame sprendime neturi būti jokių asmens duomenų, kaip tai suprantama Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 dalyje.**

28 straipsnis

Europos priežiūros institucijų tinklas

1. Komisija sukuria Europos priežiūros institucijų tinklą, sudarytą iš priežiūros institucijų atstovų. Europos priežiūros institucijų tinklas palengvina priežiūros institucijų bendradarbiavimą ir jų atliekamo reguliavimo, tyrimo, sankcijų skyrimo ir priežiūros praktikos koordinavimą ir derinimą ir atitinkamai dalijimąsi informacija tarp jų.
- Komisija gali pakviesti prie Europos priežiūros institucijų tinklo prisijungti Sąjungos agentūras, turinčias reikiamų ekspertinių žinių srityse, kurias apima ši direktyva.

2. *Valstybės narės bendradarbiauja su Europos priežiūros institucijų tinklu, kad nustatytų jų jurisdikcijai priklausančias įmones, visų pirma teikdamos visą būtiną informaciją, kad būtų galima įvertinti, ar trečiosios valstybės įmonė atitinka 2 straipsnyje nustatytus kriterijus. Komisija sukuria saugią keitimosi informacija apie 2 straipsnio 2 dalyje nurodytas įmones, kuri neturi filialo jokioje valstybėje narėje arba turi filialų skirtingose valstybėse narėse, grynąją apyvartą Sąjungoje sistemą, kuria naudodamosi valstybės narės reguliariai teikia turimą informaciją apie tokių įmonių grynąją apyvartą. Komisija per pagrįstą laikotarpį išnagrinėja tą informaciją ir praneša valstybei narei, kurioje įmonė uždirbo didžiąją dalį savo grynosios apyvartos Sąjungoje finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, kad įmonė yra įmonė, kaip tai suprantama 2 straipsnio 2 dalyje, o valstybės narės priežiūros institucija yra kompetentinga pagal 24 straipsnio 3 dalį.*

3. Priežiūros institucijos viena kitai teikia aktualią informaciją ir savitarpio pagalbą atlikdamos savo pareigas ir diegia veiksmingo tarpusavio bendradarbiavimo priemones. Savitarpio pagalba apima bendradarbiavimą siekiant vykdyti 25 straipsnyje nurodytus įgaliojimus, be kita ko, dėl patikrinimų ir prašymų pateikti informaciją.
4. Priežiūros institucijos imasi visų tinkamų veiksmų, reikalingų, kad būtų atsakyta į kitos priežiūros institucijos pagalbos prašymą, nepagrįstai nedelsdamos ir ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo prašymo gavimo. ***Kai būtina dėl konkretaus atvejo aplinkybių, remiantis tinkamu pagrindu, šis laikotarpis gali būti pratęstas ne daugiau kaip dviem mėnesiais.*** Tokie veiksmai gali visų pirma apimti aktualios informacijos apie tyrimo eigą perdavimą.
5. Pagalbos prašymuose pateikiama visa reikalinga informacija, įskaitant prašymo tikslą ir priežastis. Informaciją, gautą pagal pagalbos prašymą, priežiūros institucijos naudoja tik tuo tikslu, kuriuo jos prašyta.

6. Prašymą gavusi priežiūros institucija informuoja prašančiąją priežiūros instituciją apie priemonių, kurių turi būti imtasi atsakant į pagalbos prašymą, rezultatus arba, prireikus, pasiektą pažangą.
7. Priežiūros institucijos viena kitai netaiko mokesčių už veiksmus ir priemones, kurių imamasi atsakant į pagalbos prašymą.

Tačiau priežiūros institucijos gali susitarti dėl taisyklių dėl tarpusavio kompensacijos išimtiniais atvejais padengiant konkrečias išlaidas, patirtas dėl pagalbos teikimo.
8. Priežiūros institucija, kuri yra kompetentinga pagal 24 straipsnio 3 dalį, informuoja Europos priežiūros institucijų tinklą apie šį faktą, taip pat apie bet kokį prašymą pakeisti kompetentingą priežiūros instituciją.
9. Jei kiltų abejonių dėl kompetencijos priskyrimo, informacija, kuria grindžiamas toks priskyrimas, bus pasidalyta su Europos priežiūros institucijų tinklu ir jis galės koordinuoti pastangas rasti sprendimą.

10. Europos priežiūros institucijų tinklas skelbia:

- a) priežiūros institucijų sprendimus, kuriais nustatomos sankcijos, kaip nurodyta 27 straipsnio 5 dalyje, ir**
- b) orientacinę trečiųjų valstybių įmonių, kurioms taikoma ši direktyva, sąrašą.**

29 straipsnis

Įmonių civilinė atsakomybė ir teisė į visą kompensaciją

- 1. Valstybės narės užtikrina, kad *įmonė galėtų būti laikoma* atsakinga už *fiziniam arba juridiniam asmeniui padarytą žalą, jeigu:***
 - a) *įmonė tyčia ar dėl aplaidumo* nesilaikė 10 ir 11 straipsniuose nustatytų pareigų, *kai šios direktyvos priede nurodyta teisė, draudimas ar pareiga yra skirti fiziniam arba juridiniam asmeniui apsaugoti, ir***
 - b) dėl *a punkte nurodyto pažeidimo padaryta žala pagal nacionalinę teisę saugomiems fizinio arba juridinio asmens teisiniams interesams.***

Įmonė negali būti laikoma atsakinga, jei žalą sukėlė tik jos verslo partneriai jos veiklos grandinėje.

I

2. *Jeigu įmonė pripažįstama atsakinga pagal 1 dalį, fizinis arba juridinis asmuo turi teisę į visą patirtos žalos kompensaciją pagal nacionalinę teisę. Dėl visos kompensacijos pagal šią direktyvą neturėtų susidaryti kompensacijos permoka, pavyzdžiui, dėl baudinių nuostolių, daugkartinės žalos ar kitų rūšių nuostolių.*
3. *Valstybės narės užtikrina, kad:*
 - a) *nacionalinės taisyklės dėl senaties terminų pradžios, trukmės, sustabdymo arba nutraukimo nepagrįstai netrukdytų pareikšti ieškinius dėl žalos atlyginimo ir bet kuriuo atveju nebūtų griežtesnės už taisyklės dėl nacionalinių bendrosios civilinės atsakomybės režimų;*

ieškinių dėl žalos atlyginimo pagal šią direktyvą pareiškimo senaties terminas būtų bent 5 metų trukmės ir bet kuriuo atveju ne trumpesnis nei senaties terminas, nustatytas pagal nacionalinius bendrosios civilinės atsakomybės režimus;

senaties terminai nebūtų pradedami skaičiuoti iki tol, kol pažeidimas nesustabdomas ir ieškovas sužino arba galima pagrįstai manyti, kad jis žino apie:

- i) elgesį ir tai, kad toks elgesys yra pažeidimas;*
 - ii) faktą, kad dėl šio pažeidimo jis patyrė žalą, ir*
 - iii) pažeidėjo tapatybę;*
- b) proceso išlaidos nebūtų pernelyg didelės ieškovams siekiant teisingumo;*
- c) ieškovai galėtų siekti uždraudžiamųjų priemonių, įskaitant per supaprastintą procesą; tokios uždraudžiamosios priemonės yra galutinės arba laikinos priemonės, kad imantis veiksmų arba nutraukiant elgesį būtų nutraukti pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimai;*

d) būtų numatytos priimtinos sąlygos, kuriomis bet kuri galimai nukentėjusioji šalis gali įgalioti profesinę sąjungą, nevyriausybinių žmogaus teisių ar aplinkos apsaugos organizaciją arba kitą nevyriausybinių organizaciją ir pagal nacionalinę teisę nacionalines žmogaus teisių institucijas, įsisteigusias valstybėje narėje, pareikšti ieškinius, kuriais siekiama užtikrinti galimai nukentėjusiosios šalies teisių įgyvendinimą, nedarant poveikio nacionalinėms taisyklėms dėl civilinio proceso;

profesinė sąjunga arba nevyriausybinių organizacija gali būti įgaliota pagal šio punkto pirmą pastraipą, jeigu ji atitinka nacionalinėje teisėje nustatytus reikalavimus; šie reikalavimai gali apimti reikalavimą, kad jos pačios nuolat veiktų ir pagal savo įstatus nedalyvautų komerciniais tikslais, ir ne tik laikinai, įgyvendinant pagal šią direktyvą saugomas teises arba atitinkamas nacionalinėje teisėje nustatytas teises;

e) kai pateikiamas ieškinys ir ieškovas pateikia motyvuotą pagrindimą, kuriame pateikiami gana prieinami faktai ir įrodymai, kurių pakanka jo ieškinio dėl žalos atlyginimo patikimumui pagrįsti, ir nurodo, kad papildomus įrodymus kontroliuoja įmonė, teismai galėtų nurodyti įmonei atskleisti tokius įrodymus pagal nacionalinę proceso teisę;

nacionaliniai teismai nurodo atskleisti tik tuos įrodymus, kurie yra būtini ir proporcingi galimam ieškiniui arba ieškiniui dėl žalos atlyginimo pagrįsti, o išsaugoti įrodymus – tik tiek, kiek būtina ir proporcinga tokiam ieškiniui dėl žalos atlyginimo pagrįsti; nustatydami, ar nurodymas atskleisti arba išsaugoti įrodymus yra proporcingas, nacionaliniai teismai apsvarsto, kokiu mastu ieškinys arba gynyba yra grindžiami turimais faktais ir įrodymais, pagrindžiančiais prašymą atskleisti įrodymus; įrodymų atskleidimo mastą ir išlaidas, taip pat teisėtus visų šalių, įskaitant susijusias trečiąsias šalis, interesus, be kita ko, siekiant užkirsti kelią nekonkrečiai informacijos paieškai, kuri procedūros šalims greičiausiai nebūtų aktuali; tai, ar įrodymai, kuriuos siekiama atskleisti, apima konfidencialią informaciją, ypač susijusią su trečiosiomis šalimis, ir tvarką, nustatytą tokiai konfidencialiai informacijai apsaugoti;

valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai turėtų įgaliojimus nurodyti atskleisti įrodymus, apimančius konfidencialią informaciją, kai jie mano, kad ji yra aktuali ieškiniui dėl žalos atlyginimo; valstybės narės užtikrina, kad nurodydami atskleisti tokią informaciją nacionaliniai teismai turėtų veiksmingų priemonių tokiai informacijai apsaugoti.

4. ***Įmonės, dalyvavusios pramonės ar daugiašalėse suinteresuotųjų subjektų iniciatyvose arba pasinaudojusios nepriklausomu trečiosios šalies atliekamu tikrinimu ar sutarčių sąlygomis, kad padėtų įgyvendinti konkrečias savo išsamaus patikrinimo pareigas, vis tiek gali būti laikomos atsakingomis pagal šį straipsnį.***
5. Įmonės civilinė atsakomybė už žalą pagal šią nuostatą nedaro poveikio jos patronuojamųjų įmonių ar bet kokių tiesioginių ir netiesioginių verslo partnerių ***įmonės veiklos*** grandinėje civilinei atsakomybei.
- Kai žalą padaro bendrai įmonė ir jos patronuojamoji įmonė, tiesioginis arba netiesioginis verslo partneris, jie atsako solidariai, nedarant poveikio nacionalinės teisės nuostatomis dėl solidariosios atsakomybės sąlygų ir atgręžtinio reikalavimo teisių.***
6. Taisyklės dėl civilinės atsakomybės pagal šią direktyvą ***neapriboja įmonių atsakomybės pagal Sąjungos ar nacionalines teisines sistemas ir*** nedaro poveikio Sąjungos ar nacionalinėms taisyklėms dėl civilinės atsakomybės, susijusios su neigiamu poveikiu žmogaus teisėms ar neigiamu poveikiu aplinkai, kuriose numatyta atsakomybė tokiais atvejais, kai netaikoma ši direktyva, arba numatyta griežtesnė atsakomybė nei šioje direktyvoje.

7. Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės teisės **nuostatos**, kuriomis šis straipsnis perkeliamas į nacionalinę teisę, būtų **taikomos** viršesne privaloma tvarka tais atvejais, kai atitinkamiems reikalavimams taikytina teisė nėra valstybės narės teisė.

30 straipsnis

Pranešimai apie pažeidimus ir pranešėjų apsauga

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad pranešimams apie nacionalinių priemonių, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, pažeidimus ir asmenų, pranešančių apie tokius pažeidimus, apsaugai būtų taikoma Direktyva (ES) 2019/1937.

31 straipsnis

Viešoji parama, viešieji pirkimai ir viešosios koncesijos

Valstybės narės užtikrina, kad pareigų, atsirandančių dėl nacionalinių teisės nuostatų, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, vykdymas arba jų savanoriškas įgyvendinimas būtų laikomas aplinkosaugos arba socialiniu aspektu, į kurią perkančiosios organizacijos pagal direktyvas 2014/23/ES, 2014/24/ES ir 2014/25/ES gali atsižvelgti kaip į viešųjų ir koncesijos sutarčių skyrimo kriterijų dalį ir kaip į aplinkosauginę arba socialinę sąlygą, kurią perkančiosios organizacijos pagal tas direktyvas gali nustatyti tokių viešųjų ir koncesijos sutarčių vykdymo atžvilgiu.

█

32 straipsnis

Direktyvos (ES) 2019/1937 dalinis pakeitimas

Direktyvos (ES) 2019/1937 priedo I dalies E.2 punktas papildomas šiuo papunkčiu:

„vi) **■** ... m. d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) .../... dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937 **ir Reglamentas (ES) 2023/2859 (OL L ..., ...)**⁺..

⁺ OL: prašom tekste įrašyti dokumente 2022/0051(COD) nurodytos direktyvos numerį, datą ir OL nuorodą.

33 straipsnis

Reglamento (ES) 2023/2859 dalinis keitimas

Reglamento (ES) 2023/2859 priedo B dalis papildoma šiuo punktu:

„17. ... m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) .../... dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937 ir Reglamentas (ES) 2023/2859 (OL L ..., ...)“.

+ **OL: prašom tekste įrašyti dokumente 2022/0051(COD) nurodytos direktyvos numerį, datą ir OL nuorodą.**

34 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

2. **3 straipsnio 2 dalyje ir 16** straipsnyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui *nuo ... [šios direktyvos įsigaliojimo diena]*.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti **3 straipsnio 2 dalyje ir 16** straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

6. Pagal **3 straipsnio 2 dalį ir 16** straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais. ■

35 straipsnis

Komiteto procedūra

- 1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 182/2011⁴⁷.**
- 2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.**

⁴⁷ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

Peržiūra *ir ataskaitų teikimas*

- 1. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl būtinybės nustatyti papildomus tvarumo išsamaus patikrinimo reikalavimus, pritaikytus reguliuojamoms finansų įmonėms, kiek tai susiję su finansinių paslaugų teikimu ir investavimo veikla, ir galimų tokių išsamaus patikrinimo reikalavimų, taip pat jų poveikio, laikantis šios direktyvos tikslų.*

Ataskaitoje atsižvelgiama į kitus Sąjungos teisės aktus, kurie taikomi reguliuojamoms finansų įmonėms. Ji paskelbiama kuo greičiau po ... [šios direktyvos įsigaliojimo data], tačiau ne vėliau kaip ... [dveji metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos]. Jei tikslinga, kartu su ataskaita pateikiamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

2. Ne vėliau kaip ... [■ šeši metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos] ***ir vėliau kas trejus metus*** Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą dėl šios direktyvos įgyvendinimo ***ir jos veiksmingumo siekiant direktyvos tikslų, visų pirma reaguojant į neigiamą poveikį. Jei tikslinga, prie šios ataskaitos pridedamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto. Pirmojoje ataskaitoje, inter alia, vertinami šie dalykai:***
- a) ***šios direktyvos poveikis MVĮ kartu su Komisijos ir valstybių narių MVĮ teikiamų įvairių paramos priemonių ir įrankių veiksmingumo vertinimu;***

b) šios direktyvos taikymo sritis, kiek tai susiję su įmonėmis, kurioms ji taikoma, ar ja užtikrinamas šios direktyvos veiksmingumas atsižvelgiant į jos tikslus, vienodos sąlygos subjektams, kuriems ji taikoma, ir tai, ar įmonės negali apeiti šios direktyvos taikymo, įskaitant:

- ar reikia peržiūrėti 3 straipsnio 1 dalies a punktą, kad ši direktyva būtų taikoma subjektams, įsteigtiems kitomis teisinėmis formomis nei išvardytosios Direktyvos 2013/34/ES I ar II priede;*
- ar į šios direktyvos taikymo sritį reikia įtraukti verslo modelius ar ekonominio bendradarbiavimo su trečiųjų šalių įmonėmis formas, išskyrus tas, kurioms taikomas 2 straipsnis;*

- *ar reikia peržiūrėti 2 straipsnyje nustatytas darbuotojų skaičiaus ir grynosios apyvartos ribas ir ar didelės rizikos sektoriuose reikia taikyti konkretiems sektoriams skirtą metodą;*
 - *ar reikia peržiūrėti 2 straipsnio 2 dalyje nustatytą grynosios apyvartos Sąjungoje kriterijų;*
- c) *ar reikia persvarstyti termino „veiklos grandinė“ apibrėžtį;*
- d) *ar reikia iš dalies pakeisti šios direktyvos I priedą, be kita ko, atsižvelgiant į tarptautinius pokyčius, ir ar jis turėtų būti išplėstas, kad apimtų papildomą neigiamą poveikį, visų pirma neigiamą poveikį geram valdymui;*

- e) *ar reikia peržiūrėti šioje direktyvoje pateiktas kovos su klimato kaita taisykles, visų pirma susijusias su klimato kaitos švelninimui skirtų pertvarkos planų rengimu, jų priėmimu ir įgyvendinimu įmonėse, taip pat su šiomis taisyklėmis susijusius priežiūros institucijų įgaliojimus;*
- f) *nacionaliniu lygmeniu nustatytų vykdymo užtikrinimo mechanizmų, sankcijų ir taisyklių dėl civilinės atsakomybės veiksmingumą;*
- g) *ar reikia keisti šioje direktyvoje numatyto suderinimo lygį siekiant užtikrinti vienodas sąlygas įmonėms vidaus rinkoje, be kitas ko, atsižvelgiant į valstybių narių nacionalinės teisės aktų, kuriais ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, konvergenciją ir skirtumus.*

37 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip ... [2 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos] priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Tas nuostatas jos taiko:

- a) nuo... [3 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos] – 2 straipsnio 1 dalies **a ir b punktuose** nurodytoms įmonėms, **kurios yra įsteigtos pagal valstybės narės teisės aktus ir kurių vidutinis darbuotojų skaičius viršijo 5 000, o grynoji pasaulinė apyvarta per paskutiniuosius finansinius metus, ėjusius prieš... [3 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo] ir už kuriuos buvo ar turėjo būti patvirtintos metinės finansinės ataskaitos, viršijo 1 500 000 000 EUR, išskyrus priemones, būtinas siekiant laikytis 16 straipsnio, kurias valstybės narės taiko šioms įmonėms finansiniais metais, prasidedančiais 2028 m. sausio 1 d. arba vėliau;**
- b) nuo... [4 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos] – 2 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytoms įmonėms, kurios yra įsteigtos pagal valstybės narės teisės aktus ir kurių vidutinis darbuotojų skaičius viršijo 3 000, o grynoji pasaulinė apyvarta per paskutiniuosius finansinius metus, ėjusius prieš... [4 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo] ir už kuriuos buvo ar turėjo būti patvirtintos metinės finansinės ataskaitos, viršijo 900 000 000 EUR, išskyrus priemones, būtinas siekiant laikytis 16 straipsnio, kurias valstybės narės taiko šioms įmonėms finansiniais metais, prasidedančiais 2029 m. sausio 1 d. arba vėliau;

- c) nuo ... [3 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos] – **2 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose** nurodytoms įmonėms, **kurios yra įsteigtos pagal trečiosios valstybės teisės aktus ir kurių grynoji apyvarta Sąjungoje finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, ėjusius prieš... [3 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos], viršijo 1 500 000 000 EUR, išskyrus priemones, būtinas siekiant laikytis 16 straipsnio, kurias valstybės narės taiko šioms įmonėms finansiniais metais, prasidedančiais 2028 m. sausio 1 d. arba vėliau;**
- d) nuo ... [4 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos] – 2 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nurodytoms įmonėms, kurios yra įsteigtos pagal trečiosios valstybės teisės aktus ir kurių grynoji apyvarta Sąjungoje finansiniais metais, ėjusiais prieš paskutiniuosius finansinius metus, ėjusius prieš... [4 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos], viršijo 900 000 000 EUR, išskyrus priemones, būtinas siekiant laikytis 16 straipsnio, kurias valstybės narės taiko šioms įmonėms finansiniais metais, prasidedančiais 2029 m. sausio 1 d. arba vėliau;
- e) **nuo ... [5 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos] – visoms kitoms 2 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose ir 2 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nurodytoms įmonėms, taip pat 2 straipsnio 1 dalies c punkte ir 2 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytoms įmonėms, išskyrus priemones, būtinas siekiant laikytis 16 straipsnio, kurias valstybės narės taiko šioms įmonėms finansiniais metais, prasidedančiais 2029 m. sausio 1 d. arba vėliau.**

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstą.

38 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

39 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta ...,

Europos Parlamento vardu

Pirmininkė

Tarybos vardu

Pirmininkas

PRIEDAS

I DALIS

I

1. *TARPTAUTINIAIS ŽMOGAUS TEISIŲ SRITIES DOKUMENTAIS NUSTATYTOS TEISĖS IR DRAUDIMAI*

1. *Teisė į gyvybę, aiškinama pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 6 straipsnio 1 dalį. Piktnaudžiavimas šia teise, be kita ko, apima atvejus, kai dėl privačiųjų ar viešųjų įmonių apsaugos darbuotojų, saugančių įmonės išteklius, patalpas ar darbuotojų, žuvo asmuo, kadangi nebuvo įmonės nurodymų ar kontrolės.*

2. **I** Kankinimo, žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio draudimas, *aiškinamas pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 7 straipsnį. Tai, be kita ko, apima privačiųjų ar viešųjų įmonių apsaugos darbuotojus, saugančius įmonės išteklius, patalpas ar darbuotojus, kurie, kadangi nebuvo įmonės nurodymų ar kontrolės, kankina arba žiauriai, nežmoniškai ar žeminančiai elgiasi su asmeniu.*

3. ***Teisė*** į laisvę ir saugumą, ***aiškinama pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 9 straipsnio 1 dalį.***
4. ***Draudimas*** savavališkai ar neteisėtai kištis į žmogaus asmeninį ir šeimyninį gyvenimą, būsto neliečiamybę, susirašinėjimo slaptumą ir neteisėtai kėsintis į ***garbę ar orumą, aiškinamas pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 17*** straipsnį.
5. ***Draudimas*** varžyti minties, sąžinės ir religijos laisvę, ***aiškinamas pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 18*** straipsnį.
6. ***Teisė*** į teisingas ir palankias darbo sąlygas, įskaitant teisingą darbo užmokestį ***ir deramą pragyvenimą užtikrinantį darbo užmokestį samdomiems darbuotojams, taip pat deramą pragyvenimą užtikrinančias pajamas savarankiškai dirbantiems asmenims bei smulkiesiems žemės savininkams mainais už jų atliekamą darbą ir vykdomą gamybą,*** deramą pragyvenimą, saugias ir sveikas darbo sąlygas ir pagrįstą darbo laiko ribojimą, ***aiškinama pagal Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto 7 ir 11*** straipsnius.

7. ***Draudimas*** riboti darbuotojų galimybes gauti tinkamą būstą, jei darbuotojai apgyvendinami įmonės teikiamame būste, ir riboti darbuotojų galimybes turėti pakankamai maisto, drabužių, vandens ir sanitarines sąlygas ***darbo vietoje, aiškinamas*** pagal Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto 11 straipsnį.
8. Vaiko ***teisė*** į ***tobuliasias sveikatos sistemos paslaugas, aiškinama*** pagal Vaiko teisių konvencijos 24 straipsnį; ***teisė*** mokytis, ***aiškinama*** pagal Vaiko teisių konvencijos 28 straipsnį; ***teisė*** į ***tinkamą gyvenimo lygį, aiškinama*** pagal Vaiko teisių konvencijos 27 straipsnį; ***vaiko teisė būti apsaugotam nuo ekonominio išnaudojimo ir nuo bet kokio darbo, kuris gali būti pavojingas arba trukdyti jam mokytis, arba kenkti jo sveikatai ar fiziniam, protiniam, dvasiniam, moraliniam ar socialiniam vystymuisi, aiškinama*** pagal Vaiko teisių konvencijos 32 straipsnį; vaiko teisė būti apsaugotam nuo visų formų seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos, taip pat teisės būti apsaugotam nuo pagrobimo, pardavimo ar neteisėto perkėlimo į kitą vietą toje šalyje ar už jos ribų išnaudojimo tikslais, ***aiškinamos*** pagal Vaiko teisių konvencijos 34 ir 35 straipsnius.

9. ***Draudimas*** įdarbinti vaiką iki privalomojo mokyklinio amžiaus pabaigos ir, bet koku atveju, vaiką iki 15 metų, išskyrus atvejus, kai tai numatyta darbo vietoje taikomoje teisėje pagal ***Tarptautinės darbo organizacijos 1973 m. Konvencijos dėl minimalaus įdarbinimo amžiaus (Nr. 138) 2 straipsnio 4 dalį, aiškinamas*** pagal Tarptautinės darbo organizacijos 1973 m. Konvencijos dėl minimalaus įdarbinimo amžiaus (Nr. 138) 4–8 straipsnius.
10. ***Nepriimtino*** vaikų (jaunesnių nei 18 metų asmenų) darbo ***draudimas, aiškinamas*** pagal Tarptautinės darbo organizacijos 1999 m. Konvencijos dėl nepriimtino vaikų darbo uždraudimo (Nr. 182) 3 straipsnį ■ . Į tai įeina:
- a) visų formų vergija arba į vergiją panaši praktika, tokia kaip vaikų pardavimas ir prekyba jais, vergavimas už skolas ir baudžiavinė padėtis, taip pat priverčiamasis ar privalomasis darbas, įskaitant priverčiamąjį ar privalomąjį vaikų verbavimą dalyvauti ginkluotuose konfliktuose;

- b) vaiko naudojimas, įsigijimas ar siūlymas prostitucijai, pornografijos gamybai ar pornografiniams pasirodymams;
- c) vaiko naudojimas, įsigijimas ar siūlymas neteisėtai veiklai, visų pirma narkotikų gamybai ar prekybai jais, *taip pat*
- d) darbas, kuris dėl savo pobūdžio ar aplinkybių gali pakenkti vaikų sveikatai, saugai ar moralei.

11. Priverčiamojo *arba privalomojo* darbo, *t. y. bet kokio darbo* ar *paslaugos*, kurią atlieka bet kuris asmuo, kuriam gresia bet kokia bausmė, ir kurios jis pats savanoriškai nesiūlė, pavyzdžiui, atliekamas dėl vergavimo už skolas arba prekybos žmonėmis, draudimas, *aiškinamas pagal Tarptautinės darbo organizacijos 1930 m. Konvencijos dėl priverstinio ar privalomojo darbo (Nr. 29) 2 straipsnio 1 dalį*. Prie priverčiamojo *arba privalomojo* darbo nepriskiriamas joks darbas ar paslaugos, atitinkantys Tarptautinės darbo organizacijos 1930 m. Konvencijos dėl priverstinio ar privalomojo darbo (Nr. 29) 2 straipsnio 2 dalį arba Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 8 straipsnio 3 dalies b ir c punktus.

12. Visų formų vergijos *ir vergų prekybos, įskaitant* į vergiją panašią praktiką, baudžiavinės padėties ar kitų formų dominavimo ar priespaudos darbo vietoje (pvz., kraštutinio ekonominio ar seksualinio išnaudojimo ir žeminimo *arba prekybos žmonėmis) draudimas, aiškinamas* pagal ■ Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 8 straipsnį.

■

13. *Teisė* laisvai burtis į asociacijas, susirinkimų laisvės, teisių jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas, *aiškinama* pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 21 ir 22 straipsnius, Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto 8 straipsnį, Tarptautinės darbo organizacijos 1948 m. Konvenciją dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo (Nr. 87) ir Tarptautinės darbo organizacijos 1949 m. Konvenciją dėl teisės jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas principų taikymo (Nr. 98). Apimamos šios teisės:

a) darbuotojų laisvė steigti profesines sąjungas arba stoti į jas;

- b) teisė į tai, kad profesinės sąjungos sudarymas, prisijungimas prie jos ir narystė joje netaptų nepateisinamos diskriminacijos ar atsakomųjų veiksmų priežastimi;
 - c) **profesinių sąjungų** galimybė laisvai veikti pagal savo įstatus ir taisykles be valdžios institucijų kišimosi **ir**
 - d) teisė streikuoti ir teisė vesti kolektyvines derybas.
14. Nevienodo požiūrio į asmenis užimtumo srityje **draudimas**, išskyrus atvejus, kai tai pateisinama dėl įdarbinimo reikalavimų, **aiškinamas** pagal Tarptautinės darbo organizacijos 1951 m. Konvencijos dėl vienodo atlyginimo vyrams ir moterims už lygiavertį darbą (Nr. 100) 2 ir 3 straipsnius, Tarptautinės darbo organizacijos 1958 m. Konvencijos dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje (Nr. 111) 1 ir 2 straipsnius ir Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto 7 straipsnį. **Tai** visų pirma apima:
- a) **nevienodą atlyginimą už lygiavertį darbą ir**

b) *diskriminaciją dėl tautinės ar socialinės kilmės, rasės, odos spalvos, lyties, religijos, politinių pažiūrų.*

15. **Draudimas** sukelti bet kokią išmatuojamą aplinkos būklės blogėjimą, pvz., kenksmingą dirvožemio būklės pokytį, vandens ar oro taršą, kenksmingų teršalų išmetimą, per didelį vandens suvartojimą, *žemės degradaciją* ar kitokį poveikį gamtos ištekliams, *pavyzdžiui, miškų naikinimą*, kuris:

- a) *labai* kenkia gamtiniais maisto produkcijos palaikymo ar gamybos ištekliams;
- b) kliudo asmeniui apsirūpinti saugiu ir švariu geriamuoju vandeniu;
- c) apsunkina asmens naudojimąsi sanitarinėmis priemonėmis arba jas sunaikina;
- d) kenkia asmens sveikatai, saugai, įprastam žemės naudojimui *arba teisėtai įgytai nuosavybei*;

e) *daro didelį neigiamą poveikį ekosistemėms paslaugoms, kuriomis ekosistema tiesiogiai ar netiesiogiai prisideda prie žmonių gerovės;*

tai aiškinama pagal ■ Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 6 straipsnio 1 dalį ir Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto 11 ir 12 straipsnius.

16. *Asmenų, grupių ir bendruomenių teisė į žemę ir išteklius ir teisė į tai, kad iš jų nebūtų atimtos pragyvenimo lėšos, o tai reiškia draudimą neteisėtai išskeldinti arba užimti žemę, miškus ir vandenį įsigyjant, vystant ar kitaip naudojant žemės, miškų ir vandens išteklius (įskaitant miškų naikinimą), kai tų išteklių naudojimas yra asmens pragyvenimo šaltinis, aiškinamos pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 1 ir 27 straipsnius ir Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto 1, 2 ir 11 straipsnius.*

2. ŽMOGAUS TEISIŲ IR PAGRINDINIŲ LAISVIŲ SRITIES DOKUMENTAI



- Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas
- Tarptautinis ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktas



- Vaiko teisių konvencija



- Tarptautinės darbo organizacijos pagrindinės (pagrindų) konvencijos:
- 1948 m. Konvencija dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo (Nr. 87);

- 1949 m. Konvencija dėl teisės jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas (Nr. 98);
- 1930 m. Konvencija dėl priverstinio darbo (Nr. 29) ir jos 2014 m. protokolas;
- 1957 m. Konvencija dėl priverstinio darbo panaikinimo (Nr. 105);
- 1973 m. Konvencija dėl minimalaus įdarbinimo amžiaus (Nr. 138);



- 1999 m. Konvencija dėl nepriimtino vaikų darbo uždraudimo (Nr. 182);
- 1951 m. Konvencija dėl vienodo atlyginimo (Nr. 100);
- 1958 m. Konvencija dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje (Nr. 111).

II dalis ***Į APLINKOS APSAUGOS DOKUMENTUS ĮTRAUKTI DRAUDIMAI IR PAREIGOS***

1. Pareiga išvengti neigiamo poveikio biologinei įvairovei arba jį kuo labiau sumažinti, ***aiškinama*** pagal 1992 m. Biologinės įvairovės konvencijos 10 straipsnio b punktą ***ir atitinkamoje jurisdikcijoje taikytiną teisę***, įskaitant pareigas, nurodytas 2014 m. spalio 12 d. Biologinės įvairovės konvencijos Kartachenos biosaugos protokole dėl gyvų pakitusių organizmų kūrimo, tvarkymo, transportavimo, naudojimo, perdavimo ir išleidimo ir 2014 m. spalio 12 d. Biologinės įvairovės konvencijos Nagojos protokole dėl galimybės naudotis genetiniais ištekliais ir sąžiningo bei teisingo naudos, gaunamos juos naudojant, pasidalijimo.
2. ***Draudimas*** neturint leidimo importuoti, eksportuoti, ***reeksportuoti arba iš jūros introdukuoti*** bet kokį į 1973 m. kovo 3 d. Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) ***I–III priedus*** įtrauktų rūšių egzempliorių, ***aiškinamas*** pagal ***Konvencijos*** III, IV ir V straipsnius.

3. ***Draudimas*** gaminti, ***importuoti ir eksportuoti*** produktus, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, ***išvardytus*** 2013 m. spalio 10 d. Minamatos konvencijos dėl gyvsidabrio (Minamatos konvencijos) A priedo I dalyje, ***aiškinamas pagal Konvencijos 4 straipsnio 1 dalį.***
4. ***Draudimas*** naudoti gyvsidabrį ***ar*** gyvsidabrio junginius Minamatos konvencijos B priedo I dalyje ***išvardytuose*** gamybos procesuose ***po*** Konvencijoje nustatytos ***atskirų procesų*** nutraukimo datos, ***aiškinamas pagal Konvencijos 5 straipsnio 2 dalį.***
5. ***Draudimas neteisėtai*** tvarkyti gyvsidabrio atliekas, ***aiškinamas pagal*** Minamatos konvencijos ***11 straipsnio 3 dalį ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/852¹ 13 straipsnį.***
6. ***Draudimas*** gaminti ir naudoti ■ 2001 m. gegužės 22 d. Stokholmo konvencijos dėl patvariųjų organinių teršalų (POT konvencijos) A ***priede išvardytas chemines medžiagas, aiškinamas pagal Konvencijos 3 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį*** ir Europos Parlamento ir Tarybos ***reglamentą*** (ES) 2019/1021².

¹ ***2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/852 dėl gyvsidabrio, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1102/2008 (OL L 137, 2017 5 24, p. 1).***

² ***2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1021 dėl patvariųjų organinių teršalų (OL L 169, 2019 6 25, p. 45).***

7. ***Draudimas neteisėtai*** tvarkyti, rinkti, saugoti ir šalinti atliekas, ***aiškinamas*** pagal POT konvencijos 6 straipsnio 1 dalies d punkto i ir ii papunkčius ir Reglamento (ES) 2019/1021 7 straipsnį.
8. ***Draudimas*** importuoti ***ar eksportuoti*** cheminę medžiagą, nurodytą 1998 m. rugsėjo 10 d. ***Roterdamo*** konvencijos dėl sutikimo, apie kurį pranešama iš anksto, procedūros, taikomos tam tikroms pavojingoms cheminėms medžiagoms ir pesticidams tarptautinėje prekyboje (UNEP/FAO), III priede, ***aiškinamas*** pagal ***Konvencijos 10 straipsnio 1 dalį, 11 straipsnio 1 dalies b punktą ir 11 straipsnio 2 dalį ir*** importuojančios ***ar eksportuojančios*** Konvencijos šalies ***nuorodą*** pagal sutikimo, apie kurį pranešama iš anksto, procedūrą.
9. ***Draudimas neteisėtai*** gaminti, ***naudoti, importuoti ir eksportuoti kontroliuojamas*** medžiagas, išvardytas Vienos konvencijos dėl ozono sluoksnio apsaugos ***Monrealio protokolo dėl ozono sluoksnį ardančių medžiagų A, B, C ir E prieduose, aiškinamas*** pagal Monrealio protokolo ***4B straipsnį ir licencijavimo nuostatas pagal atitinkamoje jurisdikcijoje taikytiną teisę.***

10. **Draudimas** eksportuoti pavojingas *ar kitas* atliekas, **aiškinamas** pagal 1989 m. kovo 22 d. Bazelio konvencijos dėl pavojingų atliekų tarpvalstybinių pervežimų bei jų tvarkymo kontrolės (Bazelio konvencija) 1 straipsnio **1 ir 2 dalis** ir **█** Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1013/2006³:
- a) į **Konvencijos** šalį, kuri yra uždraudusi importuoti tokias pavojingas ir kitas atliekas, **aiškinamas pagal** Bazelio konvencijos 4 straipsnio 1 dalies b **punktą**;
 - b) į importuojančią valstybę **█**, nedavusią raštiško sutikimo dėl konkretaus importo, tuo atveju, jei ta importuojanti valstybė nėra uždraudusi tokių pavojingų atliekų importo, **aiškinamas pagal** Bazelio konvencijos 4 straipsnio 1 dalies c **punktą**;
 - c) į valstybę, kuri nėra Bazelio konvencijos šalis, **aiškinamas pagal** Bazelio konvencijos 4 straipsnio 5 **dalį**;
 - d) į importuojančią valstybę, jei tokios pavojingos ar kitos atliekos toje valstybėje ar kitur nėra tvarkomos aplinkai saugiu būdu, **aiškinamas pagal** Bazelio konvencijos 4 straipsnio 8 dalies **pirmą sakinį**.

³ **2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo (OL L 190, 2006 7 12, p. 1).**

11. ***Draudimas*** eksportuoti pavojingas atliekas iš Bazelio konvencijos VII priede išvardytų šalių į VII priede nenurodytas šalis ***Bazelio konvencijos IV priede išvardytų operacijų atveju, aiškinamas pagal*** Bazelio konvencijos 4A ***straipsnį*** ir Reglamento (EB) Nr. 1013/2006 ***34 ir 36 straipsnius***.
12. ***Draudimas*** importuoti pavojingas ir kitas atliekas iš ***neratifikavusių*** valstybių, kurios nėra Bazelio konvencijos šalys, ***aiškinamas pagal*** Bazelio konvencijos 4 straipsnio 5 ***dalį***.
13. ***Pareiga išvengti neigiamo poveikio vertybėms, apibūdinamoms kaip gamtos paveldas, kaip apibrėžta 1972 m. lapkričio 16 d. Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos (Pasaulio paveldo konvencija) 2 straipsnyje, arba kuo labiau jį sumažinti, aiškinama pagal Pasaulio paveldo konvencijos 5 straipsnio d punktą ir atitinkamoje jurisdikcijoje taikytiną teisę.***

14. *Pareiga išvengti neigiamo poveikio šlapžemėms, kaip apibrėžta 1971 m. vasario 2 d. Konvencijos dėl tarptautinės reikšmės šlapžemių, ypač vandens paukščių buveinių, (Ramsaro konvencija) 1 straipsnyje, arba kuo labiau jį sumažinti, aiškinama pagal Ramsaro konvencijos 4 straipsnio 1 dalį ir atitinkamoje jurisdikcijoje taikytiną teisę.*
15. *Pareiga užkirsti kelią teršimui iš laivų, aiškinama pagal 1973 m. lapkričio 2 d. Tarptautinę konvenciją dėl teršimo iš laivų prevencijos su pakeitimais, padarytais 1978 m. protokolu (MARPOL 73/78). Į tai įeina:*
- a) *draudimas išmesti į jūrą:*
- i) *naftą arba naftingus mišinius, kaip apibrėžta MARPOL 73/78 I priedo 1 taisyklėje, aiškinamas pagal MARPOL 73/78 I priedo 9–11 taisykles;*
- ii) *nuodingas skystas medžiagas, kaip apibrėžta MARPOL 73/78 II priedo 1 taisyklės 6 dalyje, aiškinamas pagal MARPOL 73/78 II priedo 5 ir 6 taisykles, ir*

- iii) nuotekas, kaip apibrėžta MARPOL 73/78 IV priedo 1 taisyklės 3 dalyje, aiškinamas pagal MARPOL 73/78 IV priedo 8–9 taisykles;*
 - b) draudimas neteisėtai teršti jūra vežamomis supakuotomis kenksmingomis medžiagomis, kaip apibrėžta MARPOL 73/78 III priedo 1 taisyklėje, aiškinamas pagal MARPOL 73/78 III priedo 1–7 taisykles, ir*
 - c) draudimas neteisėtai teršti šiukšlėmis iš laivų, kaip apibrėžta MARPOL 73/78 V priedo 1 taisyklėje, aiškinamas pagal MARPOL 73/78 V priedo 3–6 taisykles.*
- 16. Pareiga užkirsti kelią jūros aplinkos taršai laidojant, ją sumažinti ir kontroliuoti, aiškinama pagal 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos (UNCLOS) 210 straipsnį ir atitinkamoje jurisdikcijoje taikytiną teisę.*

Or. lt